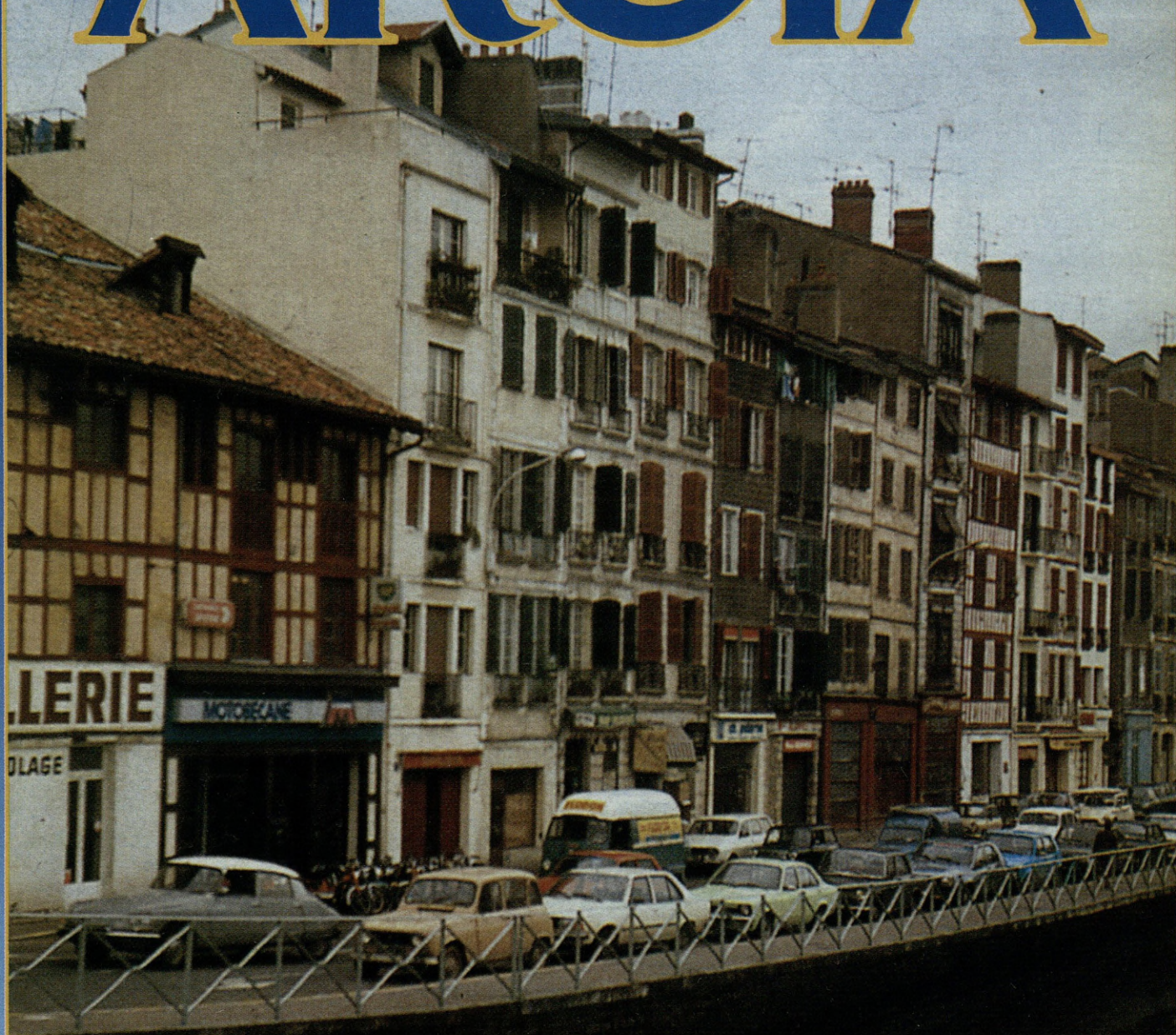

ARGIA

**BATASUNA IPARRALDEAN
AURRERA BEHARREZ**

EKO

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Telf. 461177
DONOSTIA

EKO PASAI

PASAI ANTZO

S. JUAN

BAUTISTA

Kooperatiba

Villas auzoa. Telf. 550199
HERNANI

EKO ALTZA

Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

BETI MERKEK

Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO TOLOSA

TOLOSA

MERKEK

IGLESIAS

TRINTXERPE

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Telf. 211488
AIETE.DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite poligonoa z/g.
Telf. 692526. ASTEASU

EKO URRETXU

Labeaga 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

AUTO SERVICIO

DURANGO

Retentxu kalea 30
DURANGO

1.213. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Batasuna Iparraldean aurrera beharrez. **I. Zubiondo.**
 16.— Kronika politikoa. **I.Z.**
 17.— Diruaren hotsa. **B. Bakai-**
 koa.

NAZIOARTEKOA

- 18.— Iran-Irak, Estatu Batuek irabazi dute gerra. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 20.— Nork ikusten du ETB?
I. Uria.
 22.— 14 urtetik beherako 200 milioi proletario. **X. Landarte.**
 24.— Ikaztegiak 'persona non grata' izat jotzen du 'Malaguita'.
L. Aristi.
 35.— Munduko pilota txapelketak joko eskasa eskaini du. **Loren Aristi.**
 38.— J.M. Lujanbio: «Patroi izatea odolean daramadan zerbait da». **M. Arrieta.**
 42.— Euskara, selektibitate azterketa gainditzeko prest. **A. Gutierrez.**

KULTURA

- 45.— Kultur ataria.
 46.— Jazzle, musika moderno eta jazz eskolak atek zabalduko.
G. Arrese.
 48.— Verines-go literatur topaketan bost euskaldun. **D. Zualde.**
 50.— Azkoitian Trikitilari Txapelketako 2. kanporaketa. **I. Ize-ta.**
 51.— Prest da «Hasteko hamar aste» alfabetatze kanpaina berria.
A. Izarzelai.
 52.— Kulturaren aste borrasea.

ETA BESTE

- 55.— Denborapasak.
 58.— Azkena: «Euskaldunak ere Seulen». **P. Sastre.**

HAUTESKUNDEAK laster IPARRALDEAN burutuko direnak. Iñaki Zubiondok egungo panoramari errepasoak egiten dio politika orrialdeetan. DROGA TRAFIKOAREN kausaz IKAZTEGIETAKO biztanleek 'Malaguita' izenekoak herritik botatzea erabaki zuen; Loren Aristik herriko giroa jaso digu orrialdeotan. Beste bi erreportaia: munduan zehar LEGEZ KANPOKO LANETAN milioika gazte jasaten dituzten baldintza mixerableak; eta, GAZTEEN MUNDUKO PILOTA TXAPELKETAN parte hartu dutenekin mintzoz jorratutakoa bestea. Elkar hizketa nagusia PASAI DONIBANEko arraun taldearen patroia den LUJANBIOrekin lotu dugu. Eta azkenik, kultur orrialdeetan, VERINESgo LITERATUR TOPAKETETAN aztertutakoen berri jasoko duzu.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Ellosegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastorta, Iñaki Irizabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Iratikoak, Irulegi Iratikoak, Koldo Izagirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdei, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgobeaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ekz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1988. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	400 libera.
Estatu Espainola.....	6.000 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.000 pezeta.
Airez.....	12.000 pezeta.

IRAILA
25
URRIA
1

irailaren 25ean ilbete

eguzkia: (irailaren 25ean)
irten: 08.05
sartu: 20.07

mareak: (irailaren 25ean)
gora: 04.43 eta 17.00
behera: 10.44 eta 23.09

LIBURUAK

DABID ZUAZALDE

Aldizkariaren izena:
Maiatz

Ezaugarriak: 16. zenbakia,
88ko iraila. 54 orri. 25 libe-
ra / 500 pzt.

Joan den astean, azken urteotako literaturgintzaren ezaugarrietako bat literatur aldizkariaren beherakada dela esan genuen. Baieztape horrek nabardura batzuk behar ditu: egia da zenbait agerkari ixildu egin dela, eta beste zenbaiten maiztasuna arras behititu; baina egia da halaber, beste hainbat aldizkarik kopeta gora eta lanean finko segitzen dutela, eta ezaugarri amankomun batzuk dituzte aldizkari horiek: lurralde jakin bati, bertako bertako idazle eta idazkerari atxikiak izan ohi dira; lurralde horiek gainera, periferikoak ditugu nolabait, esan nahi baita gaur egun euskal liburugintzaren eta argitaletxeen gune den Donostiatik urrun direla. Agian konpentsazio moduan jarraitzen dute han sendoa-ga, baina dena delarik pozgarria da, eta bere horretan irautea espero dugu.

Bereizgarri horiek Maiatz-ek betetzen ditu inork

baino gehiago, Iparraldeko idazleek eragin urria baitute egun liburugintza osoan eta haatik elkarturik lan egiten dute Maiatz-en proiektuan. Baina luzamenduzko sarre-rak utzi eta sar gaitezen aldizkari barnean. Beti bezala, olerkiak eta ipuinak nagusi; itzulpen zenbait eta bestela-ko lantxoak.

Olerkietan saiatu dira Aux-tin Zamora, Aurelia Arcocha, Bedaxagar (Xaho pastora-leko zati batzuez), Xabi Soube-let, Arantxa Hirigoien, Josia-ne Valencia, Aintzane Man-gas, Andoni Lasa eta Amaia Lafitte. Azken bostak Doni-bane Lohitzune eta Kanboko bigarren mailako ikasleak di-ra, eta nabari zaiei gazteta-sun hori, esperientzia urria, sentimenduak bere horretan jalgitzea, baina nork ez ditu holakorik egin idazten has-tean? Olerki guztietatik zer-bait bereziki aipatzearen Aurelia Arcocharenak hauta-tuko nituzke, Venezia inspi-raziogaitzat harturik, gai hori artista askoren lanen iturbu-ru izan bada ere.

Ipuinetan ere bada sail eder bat, luzeago eta laburra-goak. Egileak: Jon Casenave, Itxaro Borda, Jean Louis Da-vant, Mayi Pelot, Jon Arza-llus, Jakes Ahamendaburu eta Lucien Etxezaharreta. Bat bereizteak besteak aha-ztea ekar dezake agian, baina guztien berri jasotzeko leku-rik ez dugunez, bat aipatuko dut: Mayi Peloten «Izarren belarriak». Ohi duenez zien-tzia fikzioaren generoaren barnean, neskaxa batek ida-

tziriko egunkaria dugu ipui-na: egunkari horretan neska-ren amodio kontuak aipatzen dira, eta horrekin batera istri-pu nuklear baten berri, az-ken batez neskaren entzume-nean arazoak sortuko ditue-na.

Itzulpen bi sail. Egile sol-teak betatetik: Philippe Gue-rin, Jacques Brel, Hélène Rioux, Alphonse Daudet. Guk ere berdin egin izan du-gu espainiarrekin baina Maiatz-eko adiskideak ohar-terazi behar ditugu idazle frantsesak baizik ez itultze-ko joera horrekin, beren menpekotasun kulturala areagotzen ari direla.

Bestetik, poeta palestinda-rren antologia bat. Hau bes-terik da noski. Orain hilabete batzuk ber gauza egin zuen Itxaro Bordak poeta senegal-darrekin, eta oraingoan ma-paren beste puntu bat auke-ratu eta palestinarrekin da-torkigu. Itxarok bere sarre-ran herri horren sufrikarioen eta haren literaturaren berri ematen digu, testuinguru egokian kokatuz. Ondoren zazpi olerkari aurkezten diz-kigu eta bakoitzaren poema bat edo beste itzuli (Mamud Darwich poetarenak mordox-ka bat dira); Emile Habibi eta Sahar Khalifa nobelagileak ere aipatzen dizkigu.

Aire arabiar horien jarrai-ki, aldizkari osoko apaingarri gehientsuenak Hassan Mas-soudyren kaligrama arabia-rrak ditugu, guri politak iru-ditu zaizkigunak, portzierto.

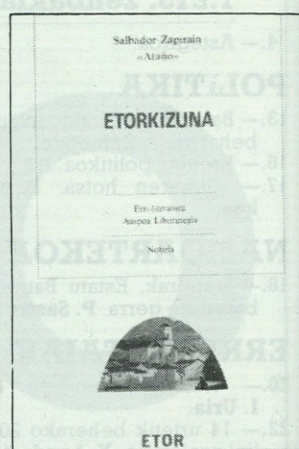
Ale hau osatzeko, justu li-teraturazkoak ez diren bi ar-tikulu: Aurelia Arcochak Cla-ra Gangutia margolariak Donsotiako San Telmo mu-seoan egin erakusketa ko-mentatu du, eta Lucien Etxe-zaharretak solasaldi luzea egin du Beñat Axiari musika-riarekin.

Izenburua: Etorkizuna.

Egilea: Salvador Zapirain
'Otaño'.

Argitaratzailea: Etor.

Ezaugarriak: Auspoa 196,
190 orri, 800 pzt.

Orain aste batzuk Ataño-ren beste nobela bat aurkeztu genuen, «Maitasunaren la-nak», azkenekoa zela esanaz, baina ordurako aterea zuen beste hau. Antza denez, ha-rako hark «Tristeak kontsola-tzeko makina» asmatu zuen bezala horrek ere nobelak idazteko motorea martxan jarri du, Aita Zavalaren akui-lutxoarekin ziur aski.

Konta dezagun zertaz di-harduen «Etorkizuna» honek. Hiru gazte aurkezten dizkigu, baserriko semeak, errenteria-rrak, elkarren adiskide mi-nak: Joxe, Iñaki eta Santi, le-hengoak biak fin ustekoak eta hirugarrena berriz jatorra baina drogaren atzaparrak atzipetua, injineru, arkitektu eta sendagile izateko asmoa dutenak.

Laster batean soldadutza egitera joan beharko dute eta Espainia aldean sakabanatu-ko dira. Hiruren bizitzak jira-raziko dituen ardatza da hau, aurretik amona baten meha-txuek ondokoa iragartzen ba-zuten ere. Joxe —lehendik ere harroxko eta diruzalea—, lapur eta zeharo lotsagabe-tua etorriko da; Iñaki, zori-tzarreko obus batek itsu la-gako du sekulako, eta ikus-menarekin batera sinesmena ere galdu; Santi ordea, lehen-go sagar ustela, hartua zuen asmo sendoa batez, droga ze-haro utzita itzultzen da, eta burubide berria hartuta: zer egingo, eta kaputxino joan.

Ez da hor bukatzen elabe-rria; aurrera ere makina bat kontu eta komeria ikusi be-harko dute gure mutilek, bai-

na ezin kontatuko dizuegu hastetik bururaino.

Aipagarria da Atañoen ahalegina gaur egungo gai bati heltzeko. Hala ere urrun samarretik baino ez duela ezagutzen ezagun du («bi droga sartu zizkidan patrikan»). Hizkera, gertaera eta abarrek sinesgaitza egiten du istorioa. Atañoen onenak hasierakoak izan ziren, gerrako kontuak, bere familiakoak eta holakoak kontatu zitue-nean; ikusitakoak, bestela esanda. Geroztikoetan, honakoan kasu, txukun antolatzen du nobela, baina lehen-go indar eta garra falta ditu, herren geratzen da alderdi horretatik.

Elaberri honetan besteetan baino nabariagoa da katekesi asmoa, kristautasunaren aldeko propaganda. Ildo horretatik doaz izenburua eta mamia bera: nola ez dakigun zer gerta dakigukeen mundualdi honetan, hemengo etorkizuna igarri ezina denez, ez du zentzurik hortaz kezkatzeak, eta hobe dugu beste mundua —betirakoa— irabazteko prestatzea.

tik bestera erdi ahazte eta osotasuna galtzea da; are gehiago horrenbeste hari dituen korapilo nahasi honetan. Panorama osatu bat eskaintzeko eta oraingoz jakin daitekeena ezagutzeko, besteak beste, balio digu Madrilgo Editorial Revolución-ek kaleratutako hau.

Irakurketa erraza, arina eta atsegina da, holako zerrikerien berri irakurtzea atsegina izan baldin badaiteke behintzat. Estiloa periodistikoa da, kazetaritza baita egileen lanbidea. Liburua ez da hala ere, GALEko zakurren azioen zerrenda hutsa: politika prozesuaren testuinguruan kokatu behar denez, Batallón Vasco Español eta eskuin muturreko beste banda parapolizialekin hasten dira, izenak eta jokaerak errepikatu egingo baitira, geroko (oraingo) GALEkin. Liburuaren hondarrean begiratu 36 orritako aurkibide onomastikoa, bertan aipatzen diren guztien izen eta datu nagusiekin.

Bestalde, egileen jarrera ez da 'delitoen aurkako objektibotasuna'; garbi dute hemengo informazio burruka, burruka orokorrako baten zatia dela. Euskaldunentzat behintzat axola duena ez da bakarririk Estatu Espainoleko aginte ustel eta polizia torturatzalea honen atzean dagoela frogatzea; garrantzitsuena, guzti horiek gure herritik betirako uxatzea da.

Izenburua: Euskal Herria.

Historiaren bideak urratuz.

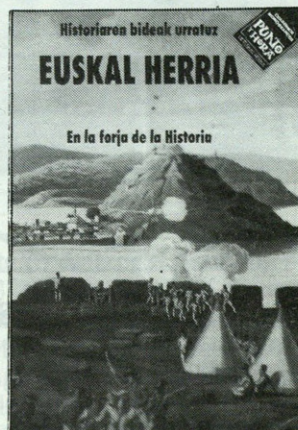
Ezaugarriak: Punto y Hora-ren ale monografikoa. 100 orri, 250 pzta.

Honez gero ezagutuko duzue, hilabete baino gehiago baitarama kioskoetan, baina norbait ohartu ez bada edo zalantzan badabil, gomendatu egin nahi diogu Punto y Hora-ren azken monografiko hau. Orohar onak izaten dira bere monografiko guztiak, eta hau ere oso komenigarria irudituz zaigu. Abertzaleon akats bat izan daiteke gure historia eskematikoki eza-gutzea, topiko batzuk sarri askotan egiak ez direnak; bestetik, Euskal Herriari buruzko historiografia gehientsuena ikuspegi arrotzez —espainola edo frantsesa— burutua da. Horren aurrean, guztiz beharrezkoa dugu geure historia ezagutzea, zabaltzea, baina gure egoeratik eta pentsamendutik egina, Ipar eta Hegoa harturik.

Aldizkari hau ez da, noski, ikerketa lana, ez da horretarako tokia ere. Sintesi orokor bat da, publiko zabalarentzako, gehienok ez bait dugu gisa honetako liburukote sendoak irakurtzeko ohiturarik.

Sintesi honen mamia adieraziko dizuegu, aurkibidearen arauera: lehen kapitulu nagusia, feudalismo garaia, artikuluko, besteak beste: kristautasunaren sarrera, Nafarroako erresuma, Ipar Euskadi ingelesek menderatua, Durangoko herexekak, Ahai-de nagusiak, Fernando Katolikoarekin konkista.

Kapitalismoaren bidean, gai hauek: bi monarkia arrotz, burdinolak, merkataritza, balenzaleak, kontrabandoa, igualitarismoa, inki-sizioa, matxinadak, ilustrazioa, iraultza frantsesa. Erregimen zaharraren suntsipe-na, gai hauekin: foruak, gerra karlistak, industriagintza, PSOE eta PNVren jaiotza, abertzaletasuna 36ko gerra arte. Geroztikoa ezagunxeara dugu, eta ez da hemen aipatzen.

Lan hauen egileak —pare bat ezik— Alizia Stürtze eta Iñaki Gonzalez de Garai historigileak ditugu. Lagun artean gaudenez, PyH-koei esan nahi genieke —bi egileon euskaltzaletasuna ezaguna eta sarritan frogatua dugunez— euskara maila sinbolikora mugatzeari ez diogula ondo erizten; gehixeago saiatzeko ez da gehiegi esate.

Izenburua: La trama del G.A.L.

Egileak: José Luis Morales, Teresa Toda, Miren Imaz.

Argitaratzailea: Revolución.

Zer nolako sarraskiak egin dituen G.A.L.ek gure errefuxiatuen artean, denok dakigun gauza da. Hilketak guzti horiek burutu zituzten mafioso eta mertzenarioen etzean nortzuk dauden, denok susmatzen dugu. Susmatze eta susmoetatik haruntzago joatearren datoz lanak, eta lan hori hartu dute liburu honen hiru egileek.

Espainiako polizia GALEn gainean ikerketarik egin badu, horien bidez ez da askorik jakin, etxeko kontuak etxeko hautsez estali behar direlako edo kalean jakin ahal izan dena, zenbait egunkariren ikertze lanariesker zabaldu da; egunkariak duten koxka, oster, egun bate-

Telebista

Espanoles y franceses

Munduko pelota txapelketak eman dio luzimendurako aukera oraingoan ETBri. A ze imagina dotoreak hartu dituen aizu! Bazirudien frontoitakozirrikutu guztietan kamara present zutela, imagina ikusgarrienetan aurretik bezala atzetik, airez, lurrean estropozoka, leku guztietatik jaso digu *pelota* halajaina! Lan bikaina erakutsi du beraz, ikuslego sufrituaren gozamenerako ezbaierik gabe. Ederragoa izan da halere aurkezleen luzimendua, eta horretara goaz gu. Badirudi tamarogotarrek kabia egin dutela ETBn. Burura datorkit Espainiako txirindulari biran ikusten ziren guztiak espainiar banderak zirela kontatu zuteneko pasarte hura, begien aurrean ikurrinak beste-

rik antzematen ez zirenean. «*Los vascos se sienten más españoles que nunca en estos puertos que llevan al junco de Berriz en volandas*» zioten orduan. Halaxe mintzatu zaizkigu eskola berriko ETBko Tamargook oraingoan. Munduko pelota txapelketan jokoan ziren 12 dominetatik 8 mugaz gaindi eta behetiko eskaldunek eskuratu dituzten honetan, euskaldunak ez dituzte inondik aipatu. Batzuk espainolak, besteak frantsesak ziren. Eta kittol! Argi utzi behar dugu hemen eta orain behin betirako: euskaldunak ez gara ez espainiar ez frantziar, «*me oyes Tamargo, contesta...*». Ez garelako tontoak aizu! badakigula ondo nortzu agintzen duten ETBn. Baietz?

Asteazkenez
«Titanic Untzia».
Untzia hondoratu eta
70 urtetara,
berreskuratzearen
agindua emango da.

Suge-gorri beltz berde xamar bat

Lizunkeria, lohikeria, likiskeria, lotsagabekeria, haragikeria eta -keriaz bukatutako hitz zerrenda amaigabe batetik ateratako edozein hitzarekin, (baita porkeria ere), muga genezakeen Sir Edmund suge-gorri beltzaren inguru eta bizimodua. Ondoren, alproja honen bizimoldeari nabarduna komiko bat ematen diogu eta hortxe dugu BBCK 1985. urtean ekoiztutako saioaren aurre inpresio bat.

Kaskotik nahikoa arina aurkesten zaigun Elisabeth I. erreginaren gortesaua dugu Edmund bihurri hau. Beti irriparrak sortaraziz, XVI. mendeko Britaina Handiaren goi-mailako handikien ikuspegi satiriko bat eskaintzen zaigu, erreginarengandik hasiz, apezpikuarengandik igaroz, gure Edmund inundoarenganaino ailegatuz. Herdoilak jotako gizarte honen adibidea Percy lagun «sensibleak» eta Balacu morroi narratzak osatzen dute, beti «txortaldi» baterako prest dagoen jauntxoaren eskaera eta erregu ilunak beteaz.

Azken finean, batez ere elkarriketa arin eta piperminduen bitartez, saio freskagarri eta alegera aurkezten zaigu, algara eta parrez lehertzeko modukoa ez bada ere, beti farra sotaren bat lapurtu egiten digu.

Urriaren etorrerarekin zinemazaleok beti zain

Lragarritako aste honetako lau luzemetraiekin lau mundu desberdinetara eramango gaitu txoritxoak.

Igandez, «Gizon Aizuna». CIAko agente batek Alpeetara doa bere semearen heriotzaren arrastoak arakatzeko asmoz. Bertan semea hil dutelakoaren eta nonbait bere semea aizun batez ordezkatzeko susmoak usain bait ditu. Zuzendaria: Franklin J. Schaffner. Antzesleak: Yul Brynner, Britt Ekland eta Lloyd Nolan.

Asteazkenez, «Titanic Untzia». 1912ko Apirilaren 14ean Titanic untzia bere lehen bidaia egiten ari dela iceberg bat jo eta hondoratuko da. Hirurogeitamar urte pasa ondoren byzanio mordoa duela uste da eta berreskuratzeko agindua luzatzen dute EEBBetako agintariek. Zuzendaria: Jerry Jameson. Antzesleak: Jason Robards, Richard Jordan eta David Selby.

Larunbatez, «Bakarrik». Louis Thibidok, zahartzaro la-sai batez gozatzen ari dela, droga munduan murgildua kausituko du bere burua. Geroztik bizitza arrisku bizian izango du. Zuzendaria: Alan Beattie. Antzesleak: Charles Durning, pam grieg eta James Keach. Larunbatez, gaualdean, «Ezpata eta Gurutzea». Cayo Marcello, Maria Magdalena eta gisa honetako pertsonaiak ikusiko ditugu Carlo Bragagliak zuzenduriko luze honetan.

zinema

Azkoitiko Gaztetxean

iraila
25 Hil honen hasieratik eratutako "Abentura zikloa" izeneko zine emanaldiari amaiera eman nahian, Azkoitiko Gaztetxean zine klub taldearen eskutik, igande honetan, Barojaren nobelan oinarritutako "Zalakain el aventurero" izenburuko luzemetraia pantailaratuko da iluntzeko 9etan kultur etxean.

antzerkia

Datorren ostegunean, irailak 29, "Goaz" antzerki talde debatarak bere azken ikuskizuna, X. Mendigurenen "Kanpotarrak Maisu" antzeslana, Aizarnazabal herriko pilotalekuan antzestuko du, iluntzeko 9,30etan hain zuzen.

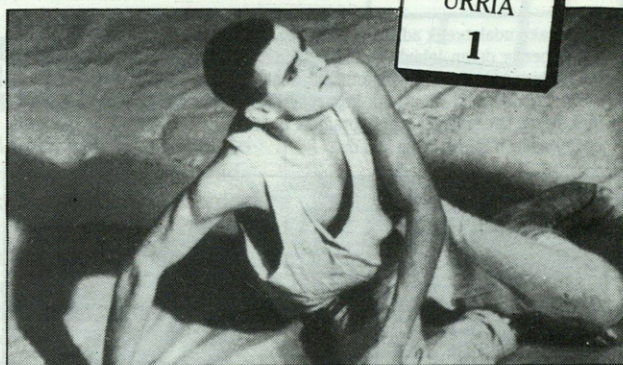
Haurrei zuzenduta.—

"Kilometroak 88"ren aurreko ekitaldi kulturalen egitarauaren barruan, aste honetan honako antzeskizun hauek izango ditugu Irunaldean: Igande honetan, hilak 25, Urdanibia plazan edota Uranzu Pilotalekuan (eguraldiaren arauera) txontxongilo emanaldi bat izango dugu. Asteazkean berriz, Koldo Ameztoi kontu kontari izango dugu arratsaldeko 6,30etan udal euskaltegian. Egun berean, hilaren 28a, baina ordubete bat beranduago "Txorima-loak" izeneko ikuskizuna taularatuko da Urdanibia plazan (Uranzu frontoian euriak ariko balu).

"Telefrunken anaiak"

Donostiako Loiola auzoko kultur etxearen eskutik eta "Antzerkia eta auzoa zikloa" sailaren barnean, "Trapu Zaharra" antzerki taldeak, Jose Mari Oziok zuzendaritzapean, "Los hermanos Telefrunken" izeneko antzeskizun komikoa taularatuko du bertako pilotaleku estalian gaueko 11etan; sarrera dohain izango delarik.

Gasteizko XIII. Nazioarteko Antzerki Jaialdia.— Siniskeriei muzin eginez, 13. edizioa dugu eta, aurtengo Gasteizko nazioarteko antzerki ihardunaldiak iada martxan ditugu. Aste honetan hain zuzen, taularatze franko ikuskerako aukera izango dugu. Besteak beste honako hauek: Datorren astelehenean, hilak 26 'Principal' antzokian, "Torinoko antzerki asanblada" italiar taldea "Hona hemen Rolling Stones" izeneko lanarekin iluntzeko 10,30etan. Biharamunean, astearte, alde batetik antzoki berean italiar talde hau izango dugu berriro ikusgai arratsaldeko 8etan; bestetik Gurudi antzokian Ingalaterratik etorritako "Ra-Ra Zoo" taldeak "Circus Comedy Theatre" lana taularatuko du gaueko 10,30etan. Asteazkenean, hilak 28, leku, talde eta lan berbera arratsaldeko 8etan; Principalean berriz, gaueko 10,30etan, Aragoiko "Teatro del alba" taldea bere "Severa vigilancia" antzeskizunarekin. ostegun eta ostiralean berriz, "Studio Hinderik" talde nederlandarrak "Sidewalk Edge" izeneko lana aurkestuko digu Guri-din gaueko 10,30etan. Larunbatean azkenik, Villasuso jauregian "Man Act" talde eskoziarra izango dugu izen berberako lanarekin arratsaldeko 8etan; Principalean berriz, "Ariadone company- Carlotta Ikeda" talde japoniarrak "Utt" izeneko antzeskizuna bistaratuko du gaueko 10,30etan.

bertsoak

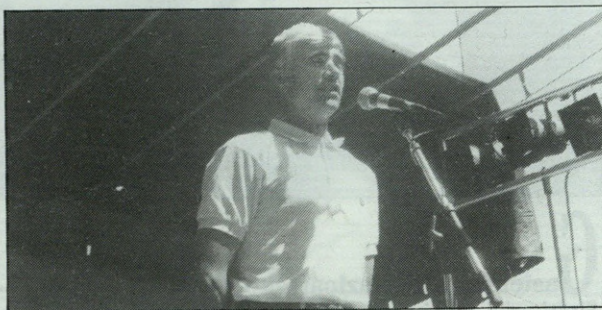
Bidasoan kilometroka bertso

iraila
25 Urriaren 25ean Irunen ospatu beharreko "Kilometroak 88"ren aurreko ekitaldi kulturalen egitarauaren barnean, igande honetan, bertso saio bat eratuko da Bidasoaldeko hiri honetan. Eguerdia jota 'Avenida' zineman hain zuzen, honako bertsolari hauek, Joxerra Gartzia jarritako

gaiak jorratu beharko dituzte: Sebastian Lizaso, Xabier Amuritz, Mañukorta, Anjel Peñagarikano, Jose Luis Gorrotxategi eta Xabier Eguskitze.

□Orexako udaletxetik adierazi digutenez bertso paper gutxi jaso dituzte antolatu berria duten lehiaketarako. Lehengo aste batean adierazi genizuen bezala hiru sail ezarri dituzte antolatzaileak, 14 urte bitartekoentzat, 20 urte bitartekoentzat eta 21 urtetik gorazkoentzat. Sariak ere oso erakargarriak dira, beraz badezue zer eginik oraindik oporretan zaudetenak, lehiaketaren epea irailaren 30ean ixten bait da.

ikastaroak

● **Alfabetatzerako ikasturteak Bizkaian.**— “Euskaraz eskolatzen” lemapean, Labayru ikastegiak Euskal ikasturteak edo hizkuntza eta literatura ikastaldien ekitaldi berri bat eratu du euskaldun zaharrentzat bizkaiko lurraldeetan zehar. Ikasturte honetan hiru mailatan bereiziko dira ikastaroak: Euskal hiztunak alfabetatzeko mailak, Mintzabidea edo hizketarako gaitasuna lantzea, eta 14-16 urte bitarteko gaztetxoei zuzendutako maila. Matrikula epea irailaren 30ean bukatzen da, prezioa 15.000 pezetakoa izango delarik. Izen ematea eta ordainketa ikasturte bakoitzaren egoitzean edo Bilboko Labayru ikastegira joaz egin daiteke, ikasturtearen hasiera datorren hilaren 10ean izango delarik.

● **Udazkeneko ikastaroak.**— Udazkeneko ikastaroak izenburupean, ikastaro sorta bat antolatu du irakasle elkartearen irailaren 26tik 30ra bitartean. Ikastaro hauek arratsaldeko 5,30etatik 8,30tara ospatuko dira Donostiako Santo Tomas lizeoan, eta bertan honako gai hauek eztabaidatuko dira: Sexismoa eta kurrikulu diseinua, irakaslea Arantxa Uribetxebarria izango delarik; Peio Aierbek, Konprentzibitate printzipioa—porrota—marginalioa gaia aztertuko du; Aztertuko diren beste bi gaiak Hezkuntz-proiektuak eta Gizarte aldaketa batetarako hezkuntza izango direla.

ihardunaldiak

Kilometroak 88.— Aste honetan emango zaio bukaera kilometroak 88 eguna ospatu aurretik antolaturiko hamabostaldiari. Aste honetako ekintzen artean, igandean Urdanibia plazan eskeiniko den Txontxongilo emanaldia azpimarratu daiteke. Irailaren 28an arituko dena, Koldo Amestoy izango da, arratsa-ko 6,30etan herriko euskaltegian umeentzako ipuinak eskeiniko dituelarik. Haurrei dagokien ekintzekin bukatzeko, urriaren 1ean bizikleta martxa bat izango da Hondarrabin. Kirol mailako ekintzei dagokienez, irailaren 28an, esku-baloia partidu bat izango da Irungo porikiroldegian, bertan Arrate eta Elgorriaga arituko direlarik. Ekintza hauezaz gain, aste honetan margolaritza, eskultura eta zinema erakusketak izango dira.

kirolak

Idi probak Urnietan

urria
2 Urnietan ospatzen diren idi proba hauek Gipuzkoan ospatzen diren onenetakoak dira, iaz bikoite ugarik parte hartu zutelarik, eta bertara gerturatu zen jendetza ere ugaria izan zelarik. Probak urriaren 8an hasiko dira, izen emateko epea urriaren 2an bukatzen delarik. Parte hartzeko asmotan dauden probalariak, telefono honetan eman dezakete izena: 943-556208. Sariet dagokionez, lehenak 135.000 pezetako saria jasoko du eta bigarrenak 110.000 pezetakoa.

arte

IKUSGAI ORE-
RETAN

Urriaren lehen arte, Oreretako Xenpelar enparantzan kokatua dagoen izen bereko kultur etxean Ana Maria Perez Moreno jaiotzez nafarra baina izatez hondarribitarra dugun margo-lariak, batik bat paisaiez osatutako bere azken bilduma, 36 koadroz burututakoa hain zuzen. Bertako Kapitain-enean berriz, igande honetan, irailak 25, erakusgela honetan ikusgai izan dugun "Fotonatura 88" izeneko argazki lehiaketaren erakusketari bukaera emango zaio.

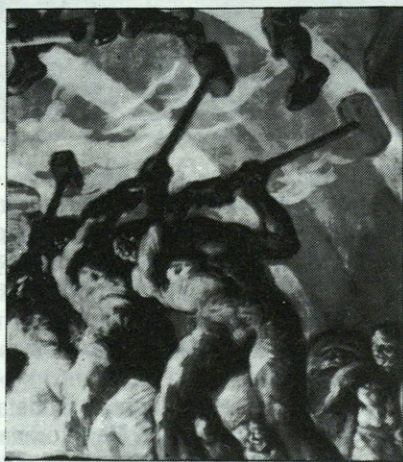
MORENO ETA
SIMON IRU-
NEAN

Alde batetik CANen Amaiur Gazteluko erakusgelan, irailaren 29ra bitartean, Angela Moreno "Mujeres mal hechas" izeneko margo bilduma bistaratuko du; erakusketa honek nabardura surrealista batez, zenbait grabaki erakusten digu non emaztekiaren estetika itxuraldatua agertzen zaigun. Bestaldetik, Nafarroako Jaialdiek 87aren edizioan pintura sailean irabazlea suertaturiko Pedro Simon margolariaren la-

ZARAUTZ, BILBO
ETA DEUSTUN

A Zarauzko Zazpi galeriak, urriaren 2a arte, Mariano Arsuaga margolariak "Ur Joakoak" izenburupean burututako erakusketa erakutsiko digu. Bestalde Bilboko K-2 tabernak Javier Díazen argazkiak be-

re ormetan zintzilikatuko ditu irailaren 29ra arte. Bilbon ere, Jose Antonio Lastra-ren pintura eta eskulanak Kaska eta Windsor arte giletan hil honen bukaera arte. Deustun azkenik, bertako Herriko Tabernan sobietar marrazkiak irailaren 30a arte.

nez osatutako erakusketa hil honen bukaera arte ikusgai izango dugu.

lehiaketak

VI.Euskal Antzerki topaketak.— Azpeitiko udalak, bere kultur batzordearen bidez eta VI. Euskal Antzerki topaketak direla eta, kartel lehiaketa eratu du. Lehiaketa honetara aurkeztuko diren kartelak, 480x640 neurritakoak behar dute izan, eta bertan honako eslogan hau azaldu behar da: VI.Euskal antzerki topaketak, 1988eko abenduaren 1etik 21era, Azpeitia; Honekin batera Azpeitiako hamarria eta topaketetako ikurra azluduko direlarik. Parte hartzaile bakoitzak nahi hainbat lan kopurua aurkez ditzazke, lanak helbide honetara igorri behar direlarik urriaren 17a baino lehen: Azpeitiko udala, kultura saila, Enpa-

rantza nagusia 20730 Azpeitia. Lehiaketa honi buruz informazio gehiago jaso nahi badezue, Azpeitiako telefono honetara dei dezakezue: 815458.

Felipe Arrese Beitia saria.— Euskaltzaindiak Bizkaiko Aurrezki Kutxaren babespean, Felipe Arrese Beitia saria eratu berria du. Sari honetan euskaraz idatzirik edozein olerkilarik aurkeztu daiteke, egilearen adina, bizilekua edo nazionalitatea edozein izan daitekelarik. Sarietara aurkezturiko lanek orijinalak eta sekula argitara eman gabeak izan behar dute, beste lanen baten itzulpenik edo moldaketarik onartzen ez delarik. Sarigai izango diren

lanak, tarte bika eta alde batetik bakarrik mekanografiaturik, 750 bertsotako luzapena eduki behar dute gutxienez ere. Lanak igortzeko epea dagokienez, urriaren 31a baino lehen bidali behar dira honako helbide honetara: Bizkaiko Aurrezki Kutxaren kultur departamendua, España plaza 1, 48001 Bilbo.

Julene Azpeitia ipuin lehiaketa.— Lehiaketa honetara aurkeztuko diren lanak euskaraz idatziak, orijinalak eta argitaragabeak behar dute izan. Jatorriz beste hizkuntza batean idatziak eta lehiaketa honetarako euskaratutako lanak ezin dira aurkeztu. Gaia libre izango da eta lan bakoitzak gutxienez 20 foliotako luzera izan behar du. Sari dagokionez, bi izango dira banatuko direnak, lehena 250.000 pezetakoa eta bigarrena 100.000 pezetakoa. Lanak aurkezteko epea aste honetan amaitzen da, 30ean hain zuzen, helbide honetara igorri behar direlarik: Zumaiako udala-Euskara batzordea—"Julene Azpeitia ipuin lehiaketa"rako dela adieraziz.

Datorren larunbaterako, urriak 1 edukiko duenean, bi bertso saio eratuko dira. Bata Urnietako Elizalde zine-man izango dugu non Jose Fermin Arginarenak ezarritako gaiak Joxe Agirre, Joxe Lizaso, Jon Enbeita eta Jose Luis Gorrotxategi bertsolariek landu beharko dituzten; ordua iluntzeko 10,30etan. Ordu berean baino Oñatin, beste saioa antolatuko da. Bertako polikiroldegian hain zuzen Andoni Egaña, Mikel Mendizabal, Iñaki Murua, Jon Lopategi, Millan Telleria eta Xabier Eguzkitze bertsotan izango ditugu.

musika

■ Lesakako Herri Enparantzan, aurtengo Nafarroa Oinez aurreko ekitaldi kulturalen programare esparruan, bertako musika batza kontzertu bat eskainiko du igande honetan, hilak 25, eguerdiko 12,30etan.

■ Gazteizko 'The end' musika aretoan, larunbat honetarako "The del fuegos" taldearen kontzertua iragarrita dago. Areto berean baina oraindik baiestapenarik gabe, "Dream Syndicate" taldea entzungai izango ei dugu.

■ Datorren larunbatean, urriaren 1a, Etxarri Aranazen, Benito Lertxundi kantaria izango dugu bertako pilotalekuan, gaueko 10etan hain zuzen.

■ Larunbat honetan, irailak 24, Ataungo San Martin belardian, "M-ak" eta "Hertzainak" taldeak kontzertuan izango ditugu iluntzeko 11etan.

■ Datorren ostegunean, irailak 29, "Los Aullidos" talde ore-retarren 'errokarrrola' Donostiako Komplot tabernan entzungai izango dugu gauerdiko 11etan.

■ Kortes herri nafar-rran, hilaren azken egunean, irailak 30, "Hertzainak" talde gas-teiztarra, gaueko 11etan hasita, kontzertuan izan-godu.

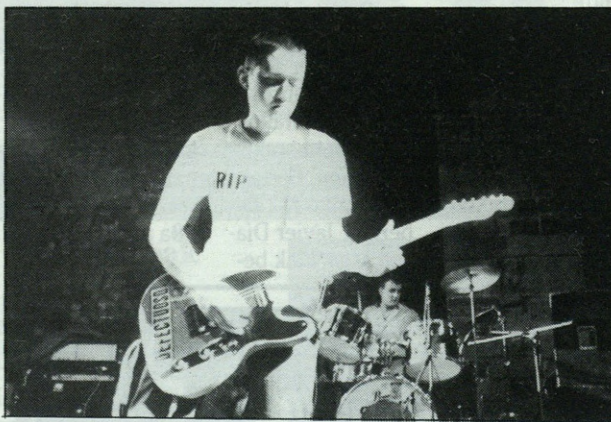
Euskadiko XV. Trikitrixa txapelketa.— Hilaren 10ean, Azkoitian, lehendabiziko kanporaketa eta astebete geroago Urretxun bigarrena ospatu eta gero, igande honetan, irailak 25, aurtengo Euskadiko Trikitilari Nagusien Txapelketa ospatuko da Donostiako Belodromoan. Horrela Tapia eta Leturia txapeldunak eta Kepa eta Motriko bikoteekin batera, kanporaketa hauetatik ateratako 6 bikote elkar lehiari arituko dira, besteak beste, aurtengo sari kilikagarriak eskuratu nahian; Joxe Mari Iriondo, Manu Iztueta eta Arranzabal anaien epai-mahaia osatuko dutelarik.

"Kortatu"ren azken kolpea

urria

1 Larunbat honetan, Iruñeko Anaitasuna polikiroldegian, gaueko 11etan talde irundarraren banaketa gauzatuko da. Halere gure samina leuntzeko, "Delirium Tremens" taldearekin batera eskaini beharreko kontzertu hau zuzenean grabatu egingo da, taldearen disko postumoa burututzeko asmoz.

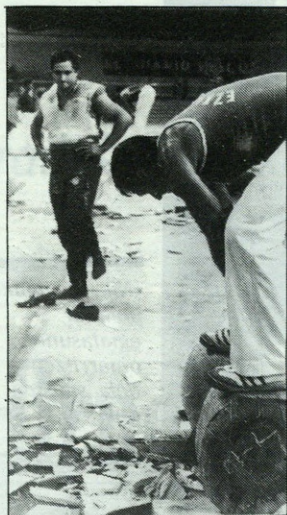

Kilometroak 88ren aurreko ekitaldi kulturalen egi-tarueren barruan eta jaialdi mundiala gisa, "Kortatu" etxeokak (bere azken aurreko kontzertua

izango delarik) eta Ruper Ordorika oñatiarra bertan izango ditugu Urnzu poli-kiroldegian iluntzeko 11,30etan.

iraila

24 Joan den astean, larunbat honetan, hilak 24, Anje Duhalde eta Erramun Martikorena kantariekin Tolo-san ospatu beharreko kontzertuaren berri erdia eman ba-genuen ere, hona hemen aipatu kontzertuaren tokia eta ordua: Iparragirre zinemaren gaueko 10,30etan.

Herri kirol mailako pentatlon txapelketa

Euskadiko herri kirol mailako pentatlon txapelketaren bosgarren edizioa abenduan jokatu da aurtan, baina izena emateko epea urriaren 20ean bu-

katzen da. Kirolariak bete beharko dituzten bost lanak honako hauek izango dira: Harrijasotzea, ehun kiloko harri borobila erabiliko dutelarik; Gizon proba, parte hartzaileak mugitu beharko duten harria 400 kilotakoa delarik; Aizkora, kanaerdiko hiru enbor ebakitzen ari-tuko direlarik; Txingaurtea, 50 kilotako txingak hartuta ahal duten lan gehiena egin behar delarik eta azkenik kirolariak hiru kilometrotako laisterketa egin beharko dute. Sariei dagokienez, lehenak 150.000 pezetako saria jasoko du, eta laugarrenak ordea 60.000 pezetakoa. Sari hauetaz gain, parte hartuko duen edozein kirolari 20.000 pezetako diru laguntza emango zaio dieta gisa. Izena emateko Donostiako telefono hauetara deitzea aski da: 423180 eta 421002.

Sega-proba Larraitzen.— Larraitzen igande honetan sega proba bikaina ospatuko da, bertan segalaririk onenak neurtuko direlarik, duela aste batzuk pil-pilean egon diren Irazusta eta Erasun, eta bi hauekin batera Euskadiko txapelduna eta txapeldun-ordea diren Bengoetxeak eta Agirrezabalak neurtuko dituzte indarrak. Segalariak egin beharko duten lana ordu betekoa izango da, ordu erdian zorroztailea lagun izango dutelarik, beste ordu erdian beste inongo laguntzarik edukiko ez dutelarik. Sariei dagokienez, irabazleak 200.000 pezetako saria jasoko du. Beraz egongo da zer ikusirik urriaren 2an arratsaldeko 6etan Larraitzeko soroetan jolatuko den proba honetan.

herriko jaiak

Oñatiko jaiak.— Oñatiko jaiekin jarraituz, aste hoenatn ere izango da zer ikusirik Oñati aldean. Irailaren 30ean ospatuko diren ekintzen artean, goizeko hamarretan ospatuko den O,atiko lehen zeharbidea azpimarratu daiteke, hau mendiko bizikletaz egin behar delarik. Goizean zehar beste hainbat kirol emenaldi ere izango da egun honetan, eta arratseko ekintzen artean berriz, arratseko 6etan ospatuko den dantza lehiaketa da azpimarragarriena. Irailaren 28an ospatuko diren ekintzen artean, gabeko hamarretan ospatuko den danborrada da azpimarragarriena, bertan herriko jendeak parte hartuko duelarik. 29an, Mikel Goianguruaren jai eguna ospatuko da, egun honetan ospatuko diren ekintzetatik, gabeko hamarretan Egan taldeak eskeiniko duen dantzaldia da aipagarriena, egunaren zehar giro bikaina espero delarik. Hilaren 30eam gazteak izango dira festaren erdigune, hauentzako hainbat jolas izango direlarik. Urriaren 2ean, herri eguna ospatuko da Oñatin, eguerdiko 12etan sagardo dastaketa egongo delarik. Egun berean eguerdiko 1etan marmitako lehiaketa izango da. Gabeen, eta giroa luzatzeko asmoz, gau-pasa ozango da herriko plazan. Beraz giro aproposa ziurtatu daiteke egun hauetarako Oñatin.

57. orrialdeko

KONTRAPASAREN soluzioa

I. Bideraezin. II. Anestesia. III. Goraipatuz. IV. Ezin negona. V. Arrailatua. VI. Arabiarra. VII. Zentzugabe. VIII. Goiztiria. IX. Hirukoitza.

«Atseginagoa eta onuragarriagoa da iraultzaren esperientzia bizitzea, hari buruz izkiriatzea baino». (Vladimir I. Lenin, Joseba Sarriñandiarren itzulpenean).

TELESFORO MONZON

Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

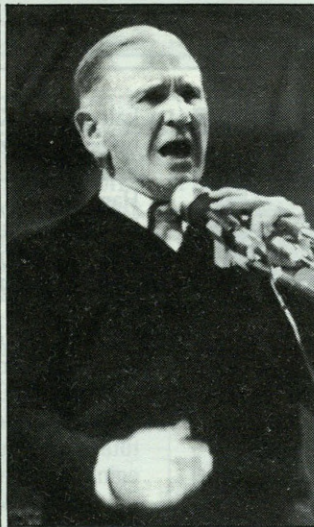

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako peñtsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

Irailak 25ean eta urriaren 2an hauteskundeak Iparraldean

Hirugarren indar izateari eutsi nahi diote abertzaleek

Iparraldeko abertzaleak bozka sasoian dira. Lejislatiboak eta Presidentzialen ondoren kantonamendu desberdinetako Kontseilu Nagusiak osatu beharrean kausitzen dira eta, irailaren 25eko lehen itzulirako eta urriaren 2an egingo den bigarrenarako hautagai unitarioak aurkeztu dituzte Ezkerreko Mugimendu Abertzaleak, Euskal Batasunak eta Eusko Alkartasunak. Hala ere, Kontseilu Nagusi hauek zein garrantzi duten eta, Historian zehar, Iparraldeko abertzaleek frantses instituzioetan zein presentzia izan duten ezagutu nahian, Jakes Abeberri hautagaiarekin mintzatzen aritu gara.

Zerrendak sortu zuen kalapita gainditua dute hautagaiek.

Iraultza frantseseko lehen urtean sortu zuten departamentua: Erregearen probintzia zaharren ordez ipini zituzten. Napoleon-ek departamentuen kudeatze demokratikoa aldatu zuen, prefektak izendatuz, Hegoaldeko gobernadoreak liratekeenak. Napoleonez geroztik, departamentuek badute Biltzar hautatu bat, erabakiak eta presuposituak bozkatzeko, baina prefekta da eje-

kutiboa, bera zen departamentuko gobernua.

Aldaketa handi bat gertatu zen 1982an Mitterrandekin. Deszentralizatzeko legearekin prefektoaren papera suntsitu da. Hau da, departamentuak berak dira zergak kobratzen dituztenak eta gastuak ere erabakitzen dituztenak. Kontseilu Nagusiko lehendakaria da gaur agintzen duena, Hegoaldeko dipu-

tazioen tankeran baina gobernadorerik gabe. Grenet da gaur Pyrénées Atlantiques-etako nagusi.

Kontseilu Nagusiak aginte zabala

1982ko deszentralizazioarekin sortu dira konpetentzia berriak ere departamentuentzako, lehen Estatuarenak zirenak, eta bestalde eskualde edo «région» direlakoak sortu dira, ordura arte esistitzen ez zirenak. Departamentua gaur egun sistema frantsesean aginte leku inportante bat da. Bere konpetentziak dira: politika sozial guztia, bideak, suhiltzaileak, hirigintza eta irakaskuntza, eskola titikiak udalenak dira eta ikastetxeak departamentuarenak.

Pyrénées Atlantiques-etako departamentuaren prepupostua gaur egun 2.000 milioi liberatak da —42.000 pezetatak—, eta lehen prefektak zituen funtzionerietatik bi heren gaur egun kontseilari nagusiaren mende daude, bi mila funtzionari administrari gutti goiti beheiti.

«Departamentua 47 kantonamendutan banatuta dago, horietatik 21 Euskal Herrikoak eta gainerakoak Biarnoarenak. Departamentuko hautetsien aldaketa egun berean egiten da Estatu Frantses osoan eta aldi bakoitzean kantonamenduen erdietako ordezkariak dira berritzen. Hiru urtez behin aldatzen da Kontseilu Nagusiaren erdia, eta Kontseilari Nagusiaren aginteak sei urtez irauten du. Oraingo hauteskunde hauek joan den martxoan egin behar ziren, baina orduan presidentzialak jokatu direnez udazkena arte atzeratu dira» argitu digu Jakes Abeberrik.

Hautagaien zerrendetan baseek azken hitza

Berrriro abertzaleak elkartuta presentatuko dira hauteskundeotan. Ekainean elkarrekin aurkeztu ziren Ezkerreko Mugimendu Abertzalea, Euskal Batasuna eta Eusko Alkartasuna. «Kalapita ederrak sortu dira Donibane Lohizun. Bertako EMAk ez du akordiora iritsi nahi izan beste erakundeekin eta batetik bat EArekin». Uztartitzekoa diferentia da: abertzaleek han aurkezten duten kandidaturak EMA eta EBko etiketa

“ Abertzaleekin lanean ari diren askok ez dute hauteskundeetan sinesten, edo eta sozialistei edo besteri ematen diete botoa”

Mitterrandek buruturiko deszentralizatzeak indar handiagoa eman die Kontseilu Nagusie.

eramanen du, baina ez EArena, EAK ez duelako oztopatu nahi izan Andre Luberrriaga; Euskaltzaleen Biltzarraren burua da Luberrriaga, eta bere burua batzutan abertzaletzat azaldu du, baina hauteskunde presidentzialetan Raymond Barre-rentzako eta bigarren itzulan Jacques Chirac-entzako eskatu zuen botoa.

Hautagaiak aukeratzeko lehenik partiduetako zuzendaritzek eztabaidatu dute, kantonamendu bakoitzean kandidatoa izendatzeko. Gero, kantonamendu bakoitzean hautagaia tendentzia guztiekin bildu da unanimitatera iritsi zitekeela ziurtatzeko. Jakes Abeberriren ustez, Donibanen zuzendaritzaren artean Iñaki Hernandorena izendatu zen baina EMako baseak esan zuen ezetz, eta berena izendatu. Angelun denak ziren ados Ramuntxo Kanblong izendatzeko, baina berak ez du onartu eta Patxi Zamora aukeratu da.

«Azkenean geratu diren hautagaien etiketei begiratuta, Berger EBkoa da, Agergarai etiketarik gabeko abertzalea, Thicoipé EMA, Irazusta EMA, Abeberri EB, Fagoaga etiketarik gabea, Zamora etiketarik gabea, Haritxelhar EMA, Sarraiet EMA eta Hirigoien ez dakit. Esan behar da hemengo erakunde abertzaleak denak berriak direla eta abertzale asko ez daudela ezein taldetan sartuta».

UDFko Baionako alkatea Kontseilari Nagusi

Gaur egun Kontseilu Nagusian hiru talde daude: RPRkoak eskuindarrak daude, UDFko zentro-eskuindarrak eta PSEko sozialistak, gehi komunista bat, Bokaleko alkatea. UDFko Grenetek 21 kontseiler ditu, RPRkoek hemeretzi, eta sozialistek ere beste hainbeste. Baionako alkatea da, beraz, kontseilari nagusi.

Abertzaleen parte hartzeari dagokionez, 1964ean Enbatak bi kandidato aurkeztu zituen: Ximun Haran Hendaian eta Etxeberri-Ainxart Baigorri. Hau notable baten semea zen eta abertzaleen etiketa pean presentatzea onartu

“ Abertzaleek duten indarraren eta horren agerpen elektoralaren arteko aldea hausteko bidea oraingoa da: batasuna”

Jakes Abeberri:

«Ipar Euskadiko abertzale gehienak departamentu-eskualde baten alde»

«Euskal departamentuaren eskakizuna konstantea izan da historian zehar. Garat anaiek Iraultza garaian euskal probintziei beren biltzarrak kentzearen kontrako protesta egin zuten bezala, beste Garat bat izan zen Napoleonen urteetan euskal estatu baten sortzea proposatu zuena. Monarkiaren errestaurazioaren garaian hemengo notable guztiek euskal departamentua sortzea eskatu zioten erregeari, eta Baionako Merkatal Ganbarak Basse Adour departamentua proposatu zuten, Baiona hiriburu zuela Euskal Herria eta Landetako hegoaldea hartuko zituena, Akize edo Dax barne.

Alemanen okupazioa bukatuta, Etxeberri-Ainxart zen diputatu demokristaua eta berak sartu zuen Parlamentuan euskal departamentua sortzeko proiektua. Etxeberri-Ainxarten eskualdea, Baigorri, geldituko da luzaz abertzaletasunaren gortorleku.

Gaur egun abertzaleen artean oraindik ezberdintasun handiak daude gai hau dela medio. Frantses zentralismoa izugarria izan dela kontutuan harturik dagoeneko ezistitzen dena eskatu behar da. Autonomia

inon ez da esistitzen Estatu Frantseko inon, ezta itsasoaz harandiko lurraldeetan ere. Euskal Herria, aldiz, ez da esistitzen, ezta hauteskundeetarako egin den lurralde zatiketan ere. Gaur diputatua den Inchauspé Iparraldeko eta Biarnoako kantonamenduen artean hautatua izan da. Inportantea da batasun administratibo horretara iristea, Hegoaldeko probintzietan historikoki eman den bezala: nortasun juridiko bat bada-go.

Geroztik eskualde edo région direlakoak sortu dira, eta departamentu-eskualde figura ere ezistitzen da, Kortsikan adibidez. Ipar Euskadiko abertzale gehienak dira ados departamentu-eskualde baten eskakizunetan: Kortsikan Iparraldean diren biztanleen antzeko populazioarekin eskualde bat eta bi departamentu badira, eta gaur egun eskualdeak departamentuaren konpetentzien konplementario direnak ditu berekin. Formula hau nahiko «autonomia» zabal litzateke. Partidu abertzaleek puntu honetan diote: EAK departamentua, EBk departamentu-eskualdea, eta EMari ez dio lilura handiegirik eragiten forma honek. Hala ere, hiru partiduen plataforman dago sartua departamentu-eskualdearen eskakizuna.

Hau sortzeko bideari dagokionez, abertzaleek Mitterrandi gogora erazten diote 1981ean egindako promesa, euskal departamentua sortzekoa, baina aldi berean bigarren mekanismoa ere jokatu nahi dute: Pyrenées Atlantiques-eko biltzarrak erabaki dezake bitan banatzea».

Lejislaliboetako %koa puntu 1-2 igo nahi

Jakes Abeberri hautagai abertzale honentzat Iparraldeko abertzaleek ohartu behar dute Ipar Euskadin abertzaleok kopuruari dagokionez minoritarioak baino marjinalak direla. Horrek ez du esan nahi beren ideiak eta ekintza marjinalak direnik. Lanean —ikastolak, lantegien sortzea, kultur mundu guztia, eta abar— elektoralki ematen dutena baino askoz maila handiagoa ematen dute. Abertzaleekin lanean ari diren askok ez dute hauteskundeetan sinesten, edo eta sozialistei edo besteri ematen diete botoa».

Enbatak bere hautagaiak aurkeztu zituenez geroztik abertzaleek hauteskunde bakoitzean bere boto-kopurura jaitzen ikusi dute Ipar Euskadin. Azken bozketan, aldiz, orain arteko marka guztiak hautsi dituzte, %5a gaintuz eta sinbolikoki are garrantzizkoa dena lortuz: sozialisten eta eskuinaren ondoren hirugarren indar azaldu zen, PC-Fren eta FNren aurretik. Ez da, beraz, gaur hain marjinala.

Oraingo helburua zera da: bakoitzak bere kantonamenduan %1-2 gehiago egitea, berdin Baigorri —azken aldian %12ra iritsi ziren— eta Miarritzen —2,80 egin zuten abertzaleek ekainean. Bozemaileek ikusten badute indar bat direla abertzaleak, posible izanen dute hurrengo urratsak pentsatzea: «*modu autonomo batean presentatu eta igotzea, edo beste alderdi batzuekin aliantzatan sartzea, edo kolorerik gabeko jendeak ateratzen diren herri txikietan alkatego asko hartzea*».

IKren debatea gerorako utzi behar

Abertzaleek duten indarraren eta horren agerpen elektoraren arteko aldea hausteko bidea oraingoa da: batasuna. Bai zuzendaritzen artean eta bai baseetan, elkar ezagutzea, elkarrekin lan egitea. Gero, hauteskundeetan ondoren jendeak erantzunkizunak hartzea oso inportantea da, indartzeko, indarra zabaltzeko. «*Hor dituzu sozialistak eta komunistak, badute Estatu mailako ikuspegia eta handik bideratzen dituzte gauza guztiak, berdin zaie nor den kantonamendu bakoitzeko hautagaia. Abertzaleek alderantziz egin behar dute, behetik gora. Bidaxunen, esate baterako, ez da hautagai egokirik aurkitu, eta ez da presentatzen, hobe da hori eta ez kanpotik norbait paratxutatzea*» dio Jakes Abeberri. Ekipoak sortu eta elkarrengana hurbildu behar dira, talde ezberdinetako militanteak lanean jarri, kazetak argitaratzeko eta beste.

Bada gai bat batasun horretatik kanpo uzten dena: borroka armatua, bai Iparretarra eta bai ETArekin. Hori ikutuz gero batasuna ezin osatu bait da. «*Dena dela —jarraitzen du— Iparretarrak jasan duten kolpearekin ez da gaia mahaian ezartzen. Bideak ez dira eztabaidatzen, eta bestalde orain arte abertzaleek ez dute erakundeetan jestionatzeko erantzunkizunik. Jestioa eskuratzen den egunean eztabaida berez etorriko da. Baina jestiorik ez delarik eskuarteetan, eta erabat minoritarioak izaki, batasunaz kanpo ez zen beste biderik. %20 edo 30 izango garenean, orduan ikusiko da*».

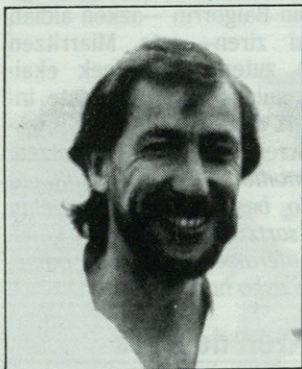
INAKI ZUBIONDO

zuen, eta beraz kontseilari abertzale bat izana da gure historian. 1967an ere Enbatak presentatu zituen hautagaiak, batzuek oso emaitz oparoak eskuratu zituztenak —Zuberoan Txomin Davant-ek lortu zituenak, adibidez— eta gehienak %4-5 inguruan ibili zirenak.

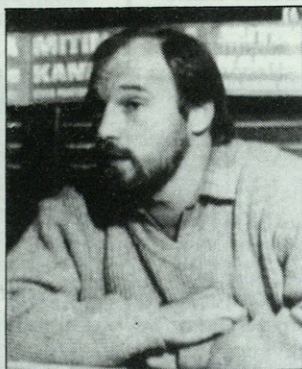
Urte batzuen buruan EHASEk hautagaiak aurkeztu zituen lejislaliboetan baina ez kantonamenduetakoetan. Gero denboraldi batean ez zen gehiago abertzalerik presentatzen, EHAS desagertuta eta Herri Taldeek hauteskundeetara muzin egiten zirelarik. Duela bi urte EMA aurkeztu zen Donibane Lohizunen, eta geroztik joan den udaberrian lejislaliboetan aurkeztu ziren zerrenda unitarioak.

Hauexek dira hautagai abertzaleak

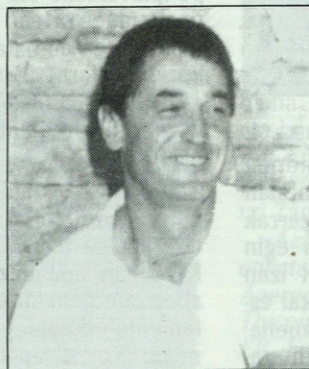
Estatu frantsesean Irailaren 25ean ospatuko den Kontseilu Nagusirako kontseilari hautaketaren lehen itzulira Euskal Batasunak, Ezkerreko Mugimendu Abertzaleak eta Eusko Alkartasunak elkarrekin batera aurkezturiko 8 kantonamenduetako hautagai abertzaleak.

**Angeluko
Kantonamendua**
Patxi Zamora. Irakaslea

**Baigorriko
Kantonamendua**
Eñaut Haritschelhar. Laborari
eta irakasle.

**Donapaleuko
Kantonamendua**
Arnaud Thicoipe. Laboraria.
Amenduzeko alkate.

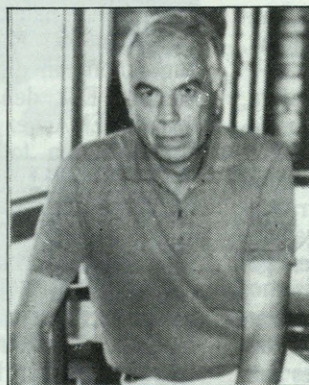
**Ezpeletako
Kantonamendua**
Jean Fagoaga. Medikua.
Sarako alkate ohia.

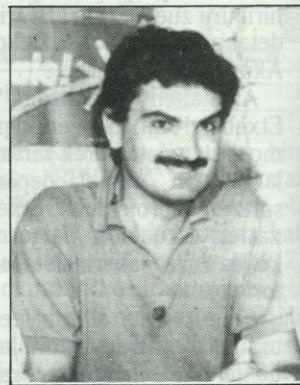
**Mauleko
Kantonamendua**
Leoni Agergarai. Erizaina.

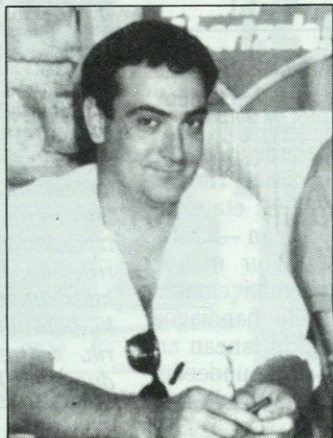
**Miarritzeko
Kantonamendua**
Jakes Abeberry. Bankaria.
Miarritzeko udal kontseilaria.

**Irubeko
Kantonamendua**
Michel Berger. Arkitektoa.
Milafrangako alkate ohia.

**Hendaiaiko
Kantonamendua**
Richard Irazuza. Hezitzailea.

**Donibane
Lohitzuneko
Kantonamenduan
EMAk bultzaturiko
hautagaia**
Jakes Sarraiet.

**Uztaritzeko
Kantonamenduan
EMAk eta EBk
bultzaturiko
hautagaia**
Lilian Hirigoien. Uztaritzeko
Ikastolako andereñoa.

Zerga-sarrerak direla eta zenbait ohar

ZERGA sistema baten oinarritzko printzipio bat solidaritatea da. Hau dela eta, Espainiar Konstituzioa, Euskal Komunitate Autonomoko Estatutua, Estatuko gainontzeko Komunitate Autonomoko Estatutuak edo LOFCA bera ere, behin eta berriro, solidaritateaz mintzo zaizkigu. Baina nola gauzatu honelako printzipio orokorra?

Badakigu, jakin ere, Espainiar Estatuko zerga-sarrerak ehuneko 11 inguru igoko direla urte honetan eta era berean geure Komunitate Autonomoan ere ehuneko 9-10 gehituko omen dira sarrera mota horiek. Beraz, argi geratzen da geure arduradunen ekonomia aurrikusiak gutxi balio duela eta badirudi erabiltzen duten ekonomia informazioa aurrekontuak eratzerakoan ez dela batere fidagarria. Inpresio hori ateratzen da kanpotik ikusita behintzat.

Hainbeste moneta-soberakin edukiz gero, inori ez litzaioke burutik pasa behar ere Legebiltzarrak edo Biltzar Nagusiak kontrolik gabe geratuko direnik: diru publikoa da eta beraz herriaren ordezkariak kontrolatu behar dute, nahiz hau beti ez honela gertatu. Halere, kasu honetan ez dut zalantzarik.

LEHEN aipatutako arautegiek eskualdearteko solidaritatez mintzatzen dira eta ez pertsonen artekoaz. Era honetako solidaritaterik ez da gauzatzen, hein apal batean ez bada behintzat.

Pertsonen arteko solidaritate hori gauzatuko litzateke sobera dauden diru publiko horiek sarrerarik ez dutenen edo txikiak dituztenen artean banatuko balira. Gainera, soberakin horiek bedidanatzeko posibilitate guztiak dituzte; kontsidera daiteke, hein handi batean, Estatuaren eta Foru-Diputazioen sarre-ra-mailak mantenduko direla, gora-behera zikliko batzuren barruan.

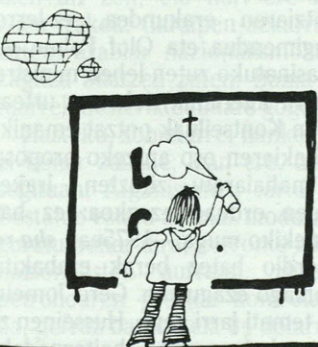
Orduan, noren artean banatu? Gobernu zentralak Asegurantzak Sozialaren aurrekontua subentzionatzen du, horretarako Estatuaren aurrekontuaren partida bat erabiltzen duelarik. Beraz, subentzio hori haunditzea erabil dezake soberakin hori jende txiroenaren sarrerak gehitzeko. Eta badakigu jubilatutak eta langabeak direla mota honetako pertsonak.

Jubilatu askoren pentsioak ez dira iristen milioi erdira urtean eta jakina, kopuru horrekin miseria gorrian bizi behar. Halere, nahiz sarrera publiko hauen kopurua haundituko dela jakin, ez dirudi gobernu "sozialista" hau prest dagoenik jubilatuen sarrera horiek gehitzeko, ehuneko bost inguru izango baita igoera hori datorren urterako eta gehiena inflazioak jango du.

ANTZEKO zerbait gertatzen da langabe dauden langileekin, hauen bi herenek ez bait du ezertxo ere eskuratzen. Era honetan bizi behar izanak, izkutuko ekonomian murgildu behar. Beraz, gobernu bera ari da era honetako ekonomia potentziatzen.

Eritziak eritzi, ez dirudi geure gobernu prest dagoenik honelako neurriak hartzeko. Beraz, aurreko artikuluan bait esaten genuenaren alde borrokatu beharko dugu, hau da, dugun gastu publikoaren etekina, outputa, hobetzearen alde, orduan parekatuko bait gara hainbat aldis aipatzen den Europarekin.

BALEREN BAKAIKOA

OLASAYO

Irandar-arabiarrek inizatiba guztiz galduta

Iran-Irak:

Estatu Batuek

irabazi dute gerra

Uda honek aspaldiko urteetako eskualde gerrarik luze eta ankerrenaren amaiera ekarri du berarekin. Lur-gerra? Ez lur-gerra soil, bistan da. Bi erregimen egoskorren arteko gerra? Hori bai, dudarik gabe (Bagdad-ek hasi zuela ahortzi gabe). Zerbait gehiago ere izan da baina. Atzetik zeuden interesak antzeman nahi izan ditugu, beti. Beharbada, orain, zeinek zein profita atera duen ikusiz gero, gauzak amiñi bat argitze-ko moduan egonen gara.

Saddam Husseinek hasitako gerratik iparramerikarrek eta beren aliatuek atera dute etekinik onena.

Oso neke izan da, bakea ardura duten nazioarteko erakundeentzat, bi aherioak jarri arazi eta akordio definitibo bat sina zezaten erreusitzea. Haatik, guda hasi zenetik, Nazio Batuen Erakundeak eta bere bitartekoek (Islamdar konferentziaren erakundea, ez-lerrotuen mugimendua eta Olof Palme geroago asasinatuko zuten lehen ministroari suediarra agerienik) lehengo urtean Segurtasun Kontseiluak ontzat emaniko 598. erabakiaren oso antzeko proposamenak mahaiaratu zituzten. Irakek eman zuen orduan ezezkoa: ez bait zuen Iranekiko muga —1975ean *sha*-rekiko akordio batez berak erabakitakoa— gehiago ezagutzen. Gero Jomeini izan zen temati jarri zena, Husseinen zigorra eta botere-uztea baitezpadako baldintza gisa ipinita.

Zortzi urte, hamaika gorabehera, eta azkenekoz akordioa. Hilak hil (horra hor, eta zaurituen artean, eta beren familiartekoetan, benetako galtzaile bakarrak), dena alferrik izan ote da? Ez irabazle ez irabazirik dago? Ordea badago mozkin ederrik atera duenik.

Irakek hasitako gerra amerikarrek aprobetxa

Munduko «bi Handi»en arteko norgehiagoka gogoratu behar da, nahitana hiez, eta tamalez. Elkarren arteko muga bigarren gerra eta gero konfiguratu zen: Europan, Alemanian, eta urruneko Asian, 38. paraleloan, Koreako hartan. Ekialde Erdiko mugak aldiz, Turkia eta Iran iparraldeak zehazturikoak, Leni-

Kurdoek nozitu behar dute «bakea»: alde guztietatik jota, nora bildu gaberik...

nen denboretatik genituen ukitu ga-beak. Jomeinik boterea eskuratu zuen 1979ko egun hartan hasi ziren larritasunak amerikarrentzako.

Saddam Husseinek 1980ko irailaren 22an ekin zion erasoari. SESBek eta Frantziak ekipaturiko armada baten jabe zen, eta 35 mila milioi dolarretako finantzi erreserba ederrak zeuzkan. Irandar iraultzaren aurka interes anitz biltzen ari zen, eta hori ere mesedeko zuen Irakek. Garaipen azkarra bilatzen zuten, arabiar nazionalismoaren buruzagitza bilatzen zuten. Baina estatubatuarrak besterik daukate gogoan.

Hasteko, sobietarrei hankak geldiarazi behar zaizkie; izan ere, Irangoa eta segituan, Afganistanen sartu bait dira. Bestalde estatu arabiar moderatuak aseguratu behar dira, korronte islamiar eta nazionalisten aurrean. Hirugarrenen, petrolioaren prezioa kontrolatu behar da, gerraz bat kupela 34 dolarretara igo bait da. Iranen inguruan, azkenik, «kordon sanitario» bat ezarri behar da, Teheranen gauzak aldatu bitartean —esperantza hori badute oraindik Washingtongo jeffek.

Hirugarren galtzaileak: palestindarrak

Azken horretan ez gainontzeko guztietan (eta horrexetan ere partzialki) beren legea egin dute amerikarrek.

Afganistandik aldegin bidean daude sobietarrak. Iraken ez dira jadaneko denbora batean bezain influenteak. Iranen ere ez bide dute indarrezko posiziorik sendotu. EEBB-en flotaren zabaltzea ikusi eta onartu behar izan dute isilik.

Arabiar munduan, nolaz edo halaz, 1978ko Camp David-eko akordioak

irentsi dituzte estatu gehienek. Egiptok, aldiño batez isolatua, bere lekua beraurkitu du. Bera eta Saudi Arabia pieza gakoak izanen dira eskualdeko oreka berrian —eta Israel, beti bezala, oin eta giltzarria.

Palestindarrak agi denez eta eskualde estrategiarik dagokiolarik behintzat izugarri makaldu dira. Arafatek, 1979an, Teherango pizkundea «Palestinako okupatzaileak suntsituko dituzten sumendi erupzio sail baten lehenbizikoa» izango zela pronostikatzen zuen. Gerra hasita, Bagdadeko propagandak «egun Chat-el-Arab, bihar Jerusalem!» zioen, eta Jomeinirena, 1983ko ofentsibetan, «Jerusalem bidea Kerbelan [Irak] barrera da pasatzen!» Hitzak! Aurtengo «harrien iraultza» zela eta ikusi ahal izan dugu, tristeziak, estatu arabiarretan zein zeinen konplize zen.

Onean atera diren beste batzuk: Siria, Libanon indartu bait da, eta Golkoko monarkiek eta Iranek lagundu dutena (orain Iraken beldur izan daiteke baina); Turkia, bai Iran eta bai Irakekin harreman ekonomiko onak dituen (aparte kurdoak aiseago meneratuko dituen); Japon eta Europa, besteak beste petrolio kupela 18 dolarretan zegoelarik abutzuz (eta europarrak, EEBB-etatik jarrrera berezi bat hartu ezinik, ez bide dira lotsatzen...)

Bi gatazka-kideei (!) dagokiolarik, ez Iran ez Irak daude, barnekaldean, bate-re kondizio inbidigarrietan. Alta bada, Iraken militarismoa indartu da, eta orain armak kurdoei apuntaka paratu dituzte. Iranen berriz demokrazia bideratzen nahikoa lana daukate.

Kurdistan

Kurdoak zianuroz akabatzen

Irakiarrek Iranetik gerran erabilitako armarik «berezi»ena, bien arteko «bake ituna» sinatu eta gero, kurdoengana itzuli dute, kupidagabeki. Bonba kimikoa da, izan «gaz mostaza» izenekoa, izan zianurozko gaza, askoz ere mortalagoa —eginiko inkesten arabera ukitutako jendearen %97a minutua pasa baino lehenago hil egiten bait da. Munduak, zenbait hutsaleko aipamen goiti beheiti (Nazio Batuek ez dute Irak seinalatu nahi izan, beren kondenetan), datorrena datorrela utzi egiten du, eta zer dela eta egin beharko luke Irakek atzera? Efikazak dira gero gazak, genozidiorako. «Begiek erre egiten zuten, gero jendea negarrez hasi da, eta ondoren likido berde baten botaka hasi gara...» Saddik Salam mintzo da, Dehok-ekoa, astebate eskasean (!) beste 120.000 kurdoekin batean iparraldeko Kurdistanera errefuxiatu dena. 1975ean gauza bertsua gertatu zitzaion Irak aldeko kurdoei. Barzani gudari zaharrak Irango sharekin Iraken kontrako paktua eginik zuen eta, Bagdad eta Teheranek bake akordioa sinatu bait zuten, bapatean eskutsik suertatu zen. Barzaniren semeak dabilta borrokan orain. Beren eta kurdoen gainerako partiduen aurka ekin dio Saddam Hussein kriminalak. Turkiaren kolaborazioa erabatekoa da, Iranen ere «beren» kurdoekin badute zereginik... Zein esku luzatuko da orain, odolez eta azido zianuriko bainaturiko herri harenganako?

A. Biskarro

Manipulazio interesatu ugari ETBren ikusle kopuruaren inguruan

Nork ikusten du ETB?

ETB1 eta ETB2 direla medio makina bat gauza irakurri eta entzun ahal izan da egunotan komunikabideetan. ETBren audientzia gero eta txikiagoa dela, batetik, ikusentzulegoa ez dela jeitsi, bestetik. Hainbateraino erabili dira bi ikuspegiak egun bereko egunkari berean bi gauzok ere irakurri ahal izan direla. Zenbatek ikusten dute ordea ETB? Nola egiten dira neurketa hauek?

Interes ekonomiko eta politiko askoren bidegurutzea da ETB.

Ezer baino lehen argitu dezagun bi enpresa ezbedin direla datuak eman dituztenak. Enpresa bateko datuak, Estudio General de Medios (EGM) delakoa-renak, etsigarriak dira ETBrentzat eta 'El Diario Vasco' eta 'El Correo Español' egunkariak izan dira EE eta EA alderdi politikoekin batera erabili dituztenak. ECOTEL enpresaren datuak aldiz baimorrak izan dira eta EITBko zuzendari

orokorra den Josu Ortuondok eta Eusko Jaurlaritzako kultur kontseilari den Joseba Arregik erabili dituzte.

Interes enpresarial eta politikoak

Izan ere interes ezberdinen arteko borroka nabaria da datu ezberdinen erabileran. Komunikabide enpresen ar-

teko interes kontrajarriak daude alde batetik. Jakina den bezala, 'El Correo Español' eta 'Diario Vasco' egunkariak muturreraino sarturik daude 'Antena 3' eta beste sozio batzurekin batera estatu mailan martxan jarriko diren hiru telebista kateetako batean. 'Correo' eta 'DV' ren interesa da ETB ahalik eta gutxien ikus dadin beraienak kompetentzia gutxiago izan dezan. Horregatik dira beti 'Correo' eta 'DV' Estudio General de Medios-ek datuak argitaratzen dituen bakoitzean ETB desprestijiatzeko erabiltzen dituztenak.

Horrezaz gain alderdi politiko ezberdinen arteko borroka daukagu. Hitzeko borroka. Borroka parlamentarioa. PNVk historikoki nahi duena egin izan badu EITBren EITBren Administrazio Kontseiluan, ez da harritzekoa joku parlamentarioan diharduten alderdiek, oposizioan daudenek bereziki, datuak nahi bezala erabiltzea PNVren kontra. Oposizioan dihardutenen artean adostasunik ez egon arren ETBn egin beharri buruz, ez dira berdinak EE, EA eta APren telebista proiektuak, EE izan da oraingo honetan nabarmendu dena Gasteizko Parlamentuan batzar berezi bat antolatzearen beharra eskatuz. PSOE, Gasteizko gobernuan dagoelako eta paktoa medio, isilik geratu da. HBk aldiz, joku parlamentario guzti honetarik kanpo, ez du bere eritzia zabaldu.

Enpresa bakoitzak bere datuak

Burutapen hauek egin ondoren sar gaitzen EGM eta ECOTEL sondeo enpresen datuetan eta beraien arteko ezberdintasunetan. Estudio General de Medios-en datuen arauera 87ko

Estudio General de Medios eta ECOTEL enpresak ez datoz bat ETBren ikusentzulegoaren kopuruari buruz. Fidagarriak ez izan arren bakoitzak nahi bezala erabili ditu.

Urria-Azaroan 111.000 ikusleko media izan zuen ETB1ek, ETB2k 225.000 izan zituen bitartean. Aurtengo Otsail-Martxoan berriz 100.000 ikusle ETB1ek eta 209.000 ETB2k. Eta azken datuen arauera, Maiatz-Ekaineko datuetan, 74.000 ikusle izan ditu ETB1ek eta 213.000 ETB2k.

Azken datoei begira EGMk Euskal Herrirako darabilen 1.664.000eko ikusleko potentzialaren %4,4 baino ez da ETB1en ikusle, ETB2rena %12,8a den bitartean.

«Euskal bi kateetatik ETB2 estabilizatu egin dela ematen du egunero 200.000 baino ikusle batzuek gehixeagotan. ETB1 aldiz aldapa behera doa eten gabe. Bere audientzia maila txikiak eskaintzen dituen oker marjenak kontutan hartuta %26 galdu du azken 'ola' honetan, hau da 74.000 ikusle besterik ez dauzka egunean» dio 'Anuncios' aldizkari espezializatuak EGMko datuok komentatzerakoan.

ECOTEL enpresaren datuen arauera, Abuztuaren 20,30 eta 23,30 orduen artean %15eko ikuslegoa baino handiagoa izan zuen ETB1ek. Kontutan hartu telebista gehien ikusten diren orduak direla. Iosu Ortuondok prentsaurreko batean eskaintako datu hauen arauera, eta EGMk darabilen unibertso bera erabiliz, 249.600koa izango litzateke ETB1en ikuslegoa, hau da, EGMk ematen duena baino kasik hiru t'erdia aldiz handiagoa.

Horrezaz gain, Irailaren 11ko ETB1eko «Kirolez kirol» programa 500.000 lagunek ikusi zutela esan du ECOTELek. Munduko Pilota Txapelketa zen. Kontxako estropaden erretransmisioa berriz 200.000 lagunek ikusi zutela dio enpresa berberak.

Ez dago bada adostasunik EGM eta ECOTEL enpresek banatu dituzten datuen artean. Zein da ordea ETBren ikuslegoa? Zenbatek ikusten du ETB1? Zenbatek ETB2?

Ez dira datu fidagarriak

Datuekin egin den manipulazioaren azpian datuen arteko ezberdintasuna dago, eta zalantzan jartzen dena datuen fidagarritasuna bera da. EITBtik eta Eusko Jaurlaritzatik EGM bat ere fidagarria ez dela esan da. Eta anzientzienteen artean EGMren datuak erabiltzen badira ere maila batean egia da ETBri buruzkoak, ETB1i buruzkoak bereziki, ez direla oso fidagarriak. Zergatik? Bada, muestra txikia darabilelako batetik, 'metodo de recuerdo' izenekoaz baliatzen delako bestetik eta euskaraz ez duelako kontutan hartzen aldagai bezala azkenik.

Hau da, Estatu osoan banatutako inkestetatik EHrako 200 bat tokatzen dira ETBko soziologo batek esan digunez. «EGMk 'metodo de recuerdo' darabil. Hau da, galdetzen du ea atzo TVE ikusi zuen. Gero ea TVE2 ikusi zuen. Gero ea ETB... Ea ze programa ikusi zuen. Metodo honekin beti irabazten ateratzen dira famarik handiena daukaten pro-

grama eta komunikabideak» arrazoitu digu soziologoak.

Bestalde egia da EGMk ez duela euskaraz aldagai bezala kontutan hartzen eta inkestak non egin erabakitzerakoan, adina eta klase soziala kontutan hartzen dituen bezala, ez diola kasurik egiten Euskal Herriko hizkuntza zonalde ezberdinei.

ECOTELek berriz audimetroak erabiltzen ditu audientzia mailak neurtzeko. Europa osoan erabiltzen den sistema eta TVErentzat 'Empresa de Comunicación' eta 'Telefónica'k (Ecotel) mar txan jarri zutena. Sistema bera fidagarriagoa bada ere, zehatzagoa, oraindik orain ez daukate nahiko audimetro jarriarik Euskal Herrian. Hain zuzen ere kontratua firmaturik gabe dauka ETBk enpresa honekin nahiz eta horretarako harremanetan ihardun. ETBk 500 lagun audientzia neurtuko duen audimetro kopurua nahi du. Hau da, 150en bat. Gaur egun dagoen audimetro kopuruak ordea ez du fidagarritasun aski eskaintzen.

Ondoriorik?

Ondoriorik argienak datuen manipulazioari buruzkoak dira. Bai batzuek, bai besteek manipulatzen egin dituzte datuak nahi bezala. Datuak bestalde ez dira oso fidagarriak, baina bai kontutan hartzekoak eta kezkatzekoak. Ez da aski datu batzuek fidagarriak ez direla esan eta beste datu manipulatzen batzuekin erantzutea. Gure poltsikoetatik ateratako bost mila milioitik gora gastatzen dituzte Jaurlaritzak urtero ETB1 eta ETB2n... Eta askotan badirudi bikoizketa etxe jakin batzuek eta funtzionari parasito batzuek mantentzeko baino ez direla!.

INAKI URIA

ETBren arazoak

ETB2 ETB1 baino gehiago ala gutxiago ikusten den, ETBko informatiboak ez direla ikusten, audientzia jeitsi ala igo egin den... Hauexek dira egunotan komunikabideek eta Legebiltzarreko batzordeak erabilitako gaiak. Ez dira ordea arazorik larrienak. Larria da kate batek behar dituen komunikazio bi sareak bi katez betetzea. Arazo tekniko larria da hau. ETB bakar bat izateak euskarak modelo bakar bat baino ez erabili ahal izatea dakar. Zergatik ez ditugu TVE1 eta TVE2, edota frantsesek bezala, guk ere bi edo hiru kate izango euskaraz?

rentzat? Arazo ekonomiko eta politiko larria da hau benetan. Daukagun ETBn erdarazko katea euskarazkoaren bizkar egitea, eta praktikan halaxe gertatzen da egun, euskarazkoa behar bezala ez garatzea eta aurrera begira itotzea da. Horrezaz gain, informatiboak txarrak baldin badira, euskaraz zaintzen ez bada, modeloa asmatzen ez bada... garai batean TVEgatik esaten zena esan beharko, 'TVE es la mejor televisión de España'.

I.U.

Larru gazte eta esku fineko langile zintzoak

14 urtetik beherako 200 milioi proletario

Aurpegia urteen zama astunaz zahartuta nahiz eta gehienek 15 urte baino gutxiago izan, kolpatuak, sosa batzuren truke salduak, egunero mina zuloan dihardute edo prostituzioan kaleetan; ez dute ezagutzen eskolarik, eta beren patua, kasurik onenean, tailer baten itzaletan usteltzea dute, edo tuberkulosiak jota piskana piskanaka hiltzea...

Colombiako ume mehatzari hauen begiradek komentariorik egiteko lekurik ez dute uzten.

Esklabutza salbajeki garatzen ari da ezbairik gabe. Oihalak egiten dituzte, zigarretak, pospoloak, larruzko artikulak, soinekoak... horietarik asko mekanika tailerretan enplegatzen dira, automobiletan, pintura tailerretan, arrantzan, prostituzioan; zenbait herri, Europako Komunitatekoak barru, Portugal, Italia eta Espainia kasu, ez dira eskapatzen. Gehienak medio deseredatuetatik etorritakoak dira, erabateko pobrezian bizi direnak asko eta asko. Kasu anitzetan gurasoek ez dute enplegu segururik, ez dute deusik landatzeko, txaboletan bizi dira. Lan baldintzak ikaragarriak badira ere, elikadura eta higiegi baldintzak ez dira gutxiagorako. Espezialisten hitzetan, hain garaiz hasiriko lanean umeengan betirako sortzen dituzten arazo moral eta fisikoek itxaropen izpirik ere ez diete gehientuenei uzten.

“*Thailandian
neska-mutilak
eguerditik
gauerdiraino
prostituzio lanetan
ibili beharrean daude.
'Paga'rik ez
dakarrena jan gabe
gelditzen da*”

Legeen babesa erabat deuseza

Pobretasun mailatik behera dabilizan familien kopurua handituz doa urtetik urtera, eta familia horiek umeen lanaren beharra dute nola edo hala bizi ahal izateko. Haur eskolatuen kopuruak gora jo badu, ikasketak amaitu baino lehen uzten dutenen kopurua ere larriki igo da, zenbait herritan %50era iritsi delarik. Guzti honi krisi ekonomiko eta Hirugarren Munduko hirien hazkuntza bortitza lotzen badiogu, guzti arte txabola giroan murgiltzen zen makina bat haur asfaltozko hiri erdietan azalduko zaigu.

Ez daudenik ezin du inork ukatu, baina, era berean, inork ez daki zenbat diren. Lege gehienek, guztiek ez esatearren, haurtxo hauek babesten dituzte baina lege urratze fenomeno honek es-talki beltz bat ezarri du zifrak ezezagunak direlarik. 1979. urtean «Bureau International du Travail» delakoak 58 milioitako kopurua iragarri zuen eta aurren 200 milioitakoa jakinarazi du, xifra erreala hortik goiti egon daitekeela susmatzen delarik.

Sadismoa baino beste zerbait gehiago

Xifretatik kanpo, gorakako joera hau aztoragarriagoa da, ume hauenganako bortizkeriak gizakiaren irudimena gaindi bait dezake. Amnesty International erakundearen torturaren kontrako txostenetan irakurtzen dugunez, Hong Kong-eko fabrika batean umeek arre-tarik gal ez dezaten nagusiak bere zigarrak heuren buruetan itzaltzen ditu; helburu berdinarekin Ghanan, uzta biltzearen sasoian, ume biltzaileen begiak piperminex igurtzen dituzte patroiek; Indian berriz, beren familiarekin itzuli nahi izan duten haurrak hankaz gora zintzilikatuak izan dituzte zenbait orduz... Sadismorik? Kasu gehienetan antzerako baldintzak antzematen ditugu, esate baterako nagusien eta haurren arteko ahaidetasun harremanik eza.

Pornografia, prostituzioa, esklabutza... eguneroko ogia. 'Langile fidel' hauek maneiatzeko esku gogorreko gizakiak ipintzen dituzte eta honela, haur hauek familiek pilatutako zorraz arintzeko tresna huts bilakatzen dira.

Bestalde, lantegietako produktoak garestitzen diren bezala, segurtasun neurririk ez da gehio aplikatzen. Gure iparraldean inork landu nahi ez eta debekaturik dauden produktu kimikoak Hegoaldera bildaltzen dira, hainbatetan gizarajo hauek landu ditzaten. Bostwana eta Mozambiquen bahituriko haurrak Hego Afrikan saltzen dira, laborari lanetarako. Bangkok-eko estazio inguruan dagoen haur-trafikoa begibistakoa da. Arabiar Emiratoetan Pakistan, In-

dia, eta Bangladesh-etik klandestinoki (abioiaz!) ekarritako haurrak jockey gisa erabiltzen dira...

Haur trafikoa etekin handiko negozioa

Nagusiek haur hauekin dituzten erlazioak Erdi Aroko jauntxoek jende pobreenarekin zutenak bezalakoxeak dira egun. Zaila da oso ume langile horiek zenbatsu irabazten duten jakitea, eskuarki enpresa enplegatzaileak ez bait dira deklaraturik egoten. Bestalde, haurrak jende heldua baino askoz ere egonkorragoak izaten dira, hanka egiteko aukera gutxiago izaten dute eta.

Indiako umeen miseria gorriaren hurbilpen bat Donostiako Zinemaldian eskeini behar den 'Salaam Bombay' luzean ikus daiteke.

Hala ere, honelako izurritea mundu osoan zehar zabalduta dago, eta zenbat eta enpresa modernoago eta teknologia aurreratuago erabili, Hong Kong kasurako, orduan eta ume esplotatu gutxiago erabiliko da. Baina, hala ere, Hirugarren Munduan eta Europako zenbait zonaldeetan ere, ume hauek ezer edo ia ezer ordaindu gabe erosiak izan ohi dira eta, gero, morroi lanak egiteko salduak suertatu. Jugoslavia eta Italiako ijitoak adibidez, lapurretara behartuak izan ohi dira presio fisikoak direla bide; honetarako espezializaturik dauden agentzia batzuk badira mundu guztian zehar.

“*Umeak ez dira miniaturazko langile heldu batzu, beren nortasuna eta bizitza garatu behar duten gizakiak baizik*”

Asia: haragiaren merkatu merkea

Haurtzaroaren urtea ospatzen zen 1979.ean BITeko zuzendari orokorra zen Francis Blanchard munduko gobernu guztiei zuzendu zitzaion lan egiteko adin minimoa zein zen adieraziz: «*Umeak ez dira miniaturazko langile heldu batzuk, beren nortasuna eta bizitza garatu behar duten gizakiak baizik*». BITeko zuzendari honek langile gartzetxoan lan-uztea behartuko luketen

legeak ezartzea eskatu zuen baina gobernuek entzundakoari kasu gutxi egin diotela nork ukatu. Indian adibidez, hamalau urtetakoek ezin dute burnibide eta errepideetako garraio langileak izan, ez eta oihai, pospolu eta zigarro lantegietan lan egin. Baina lege hau federala da, hau da, agintaritzak lokalaren mende dago beren herrietan aplikatu ala ez egiteko.

Thailandiatik hasi eta India, Filipinas... eta Nepal bitartean, bertako neska-mutilak eguerditik gauerdira bitarteko prostituzio lanetan ibili ohi dira. 'Paga'rik ez dakarrenak ez du jateko esku-biderik izango baina jipoiak ziurtaturik ditu. Indian 80.000 ume oihalgintzan dihardute, bertako umeon egoera krudela ezagutzeko, luzemetraia batek eskaini dezakeen mailan behintzat, egunotan Donostiako zinemaldian eskaintzen den 'Salaam Bombay' luzemetraia ikus daiteke. Manilan, bestalde, 21.000 pertsona zaborretatik bizi da, hauetako %60ak 15 urte baino gutxiago duenarik.

XABIER LANDARTE

Heroina trafikatzeko duela eta, herri batzarrak zera erabaki du:

Ikaztegietak 'persona non grata'izat jotzen du 'Malaguita'

Goierrri parteko Ikaztegieta herri txikian gauzak nahasi dabilta azken partean. Duela urtebete hasi ziren nahasteten. Orduantxe iritsi zen herrira Bernardo Montero, 'Malaguita', eskolatik aurrerago erreka ondoan dagoen Errota etxera bizitzera. Berehala zabaldu ziren zurrumurruak, kartzelatik atera berri zela, droga kontutuan sartuta zebilela... Ez zen apenas herrian azaltzen, kotxez batetik bestera antzematen zuten askotan, Tolosa eta inguruetako gazte jende dezente inguratzen zitzaion etxaldera. Halako batean jeringak eskolaren atzekaldean, ertzainak bere bila...

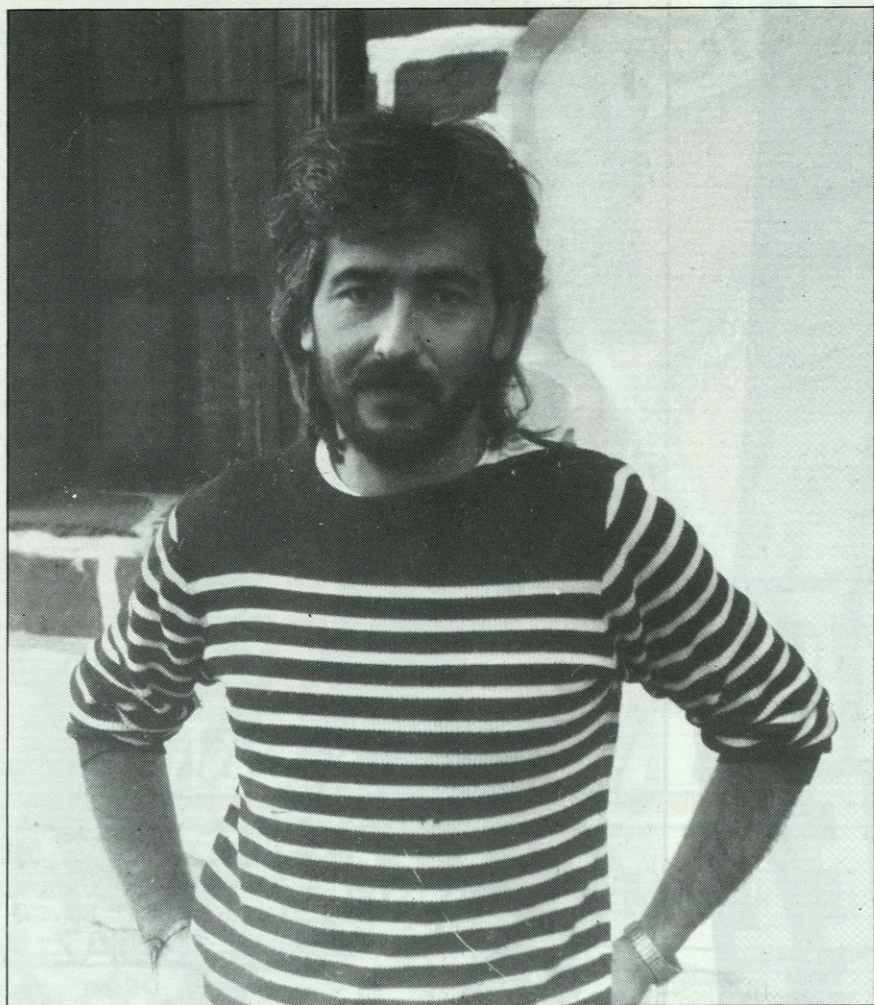
Pintada hauen bidez ekin zitzaion 'Malaguita'ren kontrako salaketa kanpainari.

«Kartzelatik bueltan etorri zen duela urtebete», halaxe mintzo dena Ikaztegieta alkatea du, Iñaki Ibarguren. «Emaztea hemen zeukan lehendik seme baten kuidoan». Zenbaitek segituan antzeman zioten zertara zetorren. Lehendik ere nahiko ikusia bait zegoen: Tolosan asko ibiltzen zen sasoi batean 'Malaguita', Iruña tabernako inguru horretan eta, txokolatea pasatzen. «Jendea berehala ohartu zen —dio Iñaki Ibarguren—, baina zalantzak zeuden ez bait genekien zertan ziharduen, zaldiarekin edo beste zerbaitekin». Ez zen oso zaila izan asmatzea. Gazte jende 'berria' frango azaltzen hasi zen herri-
ra, Errotarako bidea zuzen-zuzen hartzen zutela. Kezkak areagotuz zihoazen denbora pasa ahala. Zehaztu nahi izan du pundu honetan alkateak. «Halere, etxean baino gehiago kotxez egiten zuten bere mogidak. Ez zen batere ton-
toa! Etxean ez zuen apenas kantitaterik edukitzen, hor kotxez egiten zizkian kontuak».

Halako batean jeringila zenbait azaltzen da 'Malaguita'ren etxera bidean dagoen eskolan, atzekaldean. Momentu horretan zer egin? nola jokatu? Ez aurrera ez atzera geratu omen ziren aitatu digu Iñaki Ibarguren: «ze egin behar genuen? Heroina pasatzen ari zela eta kanpora bota? Ez genuen ezer egiterik eta itxoitea erabaki genuen».

Ertzaintzaren esku erortzen denekoa

Hala, abuztuak 5ean, Ertzainak paisanoz etorri eta kotxean sartuta eramango zuten. «Gu erabat harrituta

Iñaki Ibarguren Ikaztegiako alkatearen ustetan gogor egin behar zaie heroína trafikanteei nahiz haundi nahiz txiki izan.

geunden ze ia egunero ekartzen bait zuten etxerat Ertzainek, eta eraman ostean. Gero enteratuko ginen kontaktu bila zebiltzala ze, antza denez, 'Malaguita', Madriletik etorri behar zuen sozioaren baten zai zegoen». Halaxe harrapatu zituzten biak, Bernardo Montorori 40 dosis harrapatu zizkiotelarik, 5 gramo heroína gutxi gora behera, eta gero lapurretan egindako zenbait bitxi ere. Pentsan haizatu zen orduan bere izena.

Ez zuten ba prentsan letutako egun berean, ikaztegiatan, kalean, 'Malaguita' ikusi! Erabat izutu zuen herriko jendea gertakari honek. «Baina, baina ze gertatzen da? galdetzen genion gure buruari. Nola zen posible hurrengo egunean kalean egotea?». Abuztua tokatu nonbait eta fetxa txarrak zerbait egiteko. Itxoin egin behar beste behin. «Birtartean pintada batzuk azaldu ziren herrian trafikantea kanpora botatzeko eskatzu». Orduantxe altza omen zuen botza estrainekoz 'Malaguita'k, egiten zitzaizkion salaketez defendatu asmoz. «Tentsio horrekin ez zegoela bizitzetik esaten zigun, ez zuela dirurik, emaztea gaiso zela, bi haur mantendu behar zi-

tuela... bera preparatzen ari zen, zetorkionaz jabetuta dudarik gabe».

Herri Batzarraren hitza erabakikorr

Iraila etorri bezain pronto, HBk eta Gurasoen Elkarteak deituta Herri Batzarra ospatu zen, non hartu bait zen erabakia Bernardo Montero 'persona non grata'izat jotzeko; Alkatea izango zen pertsonalki abisua pasako ziona. «Garbi azaldu zen ez zela herri honetako planetan sartzen eta halaxe esan nion, bere kabuz joateko bestela bota egingo genuela. Erabat apalki erantzun zidan, arrazoia ematen zidan gainera, lehendik ere bazuela Jerez-a bere sorterrira joateko asmoa aitatu zidalarik baina askatasun probisonalaz zegoenez ez ziola epaileak baimena ematen zioen...». Alkateak esan bezala, kontrakorik esan ezean bere burua zurretzen saiatu baino ez zuen egin: «esaten zidan —jarraitzen du—, gezurra zela egunkariek esandakoak, ez zuela bitxirik lapurtu eta kartilan zeukan dirua (milioi inguruan) audientziak bere alde hartutako erabaki bati esker zeuzkala».

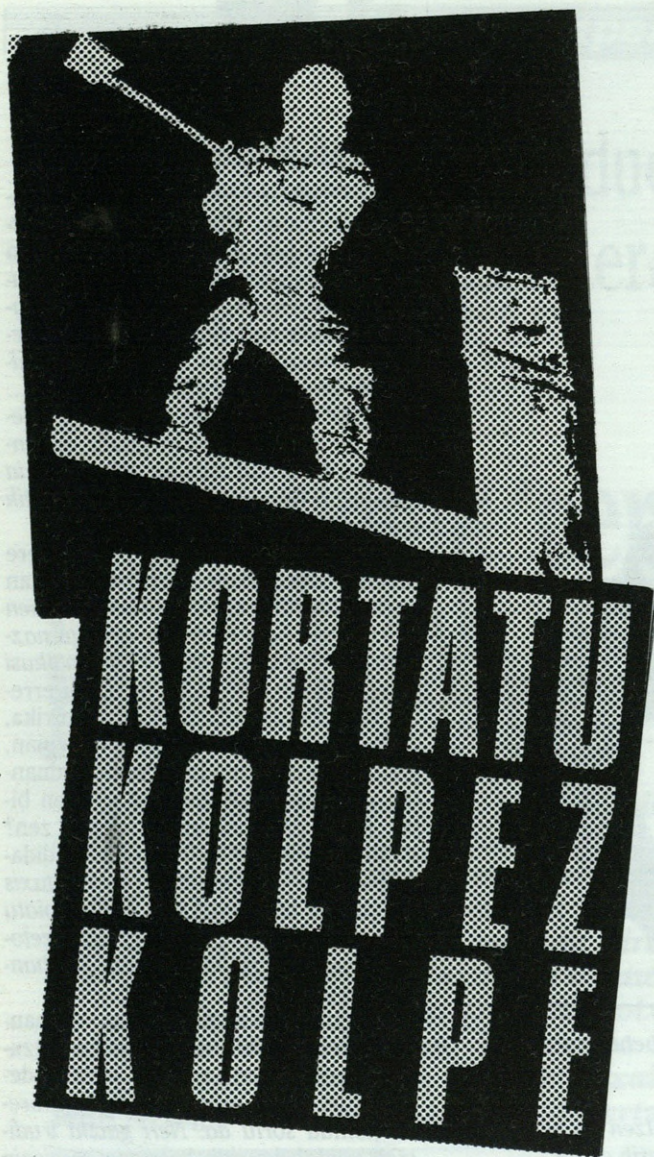
Alde eta aurkako eritziak

Herri Batzarraren kudeatzaile izandako Gurasoen Elkarteko Maria Carmen Oronoz-ek ere hitzezin nahi izan du orrialdeotako: «*Harritzekoa da halako herri batetan nola utzi daitekeen halako mogida bat! Gurasoek asko hitzegiten genuen bainan hor ikusten genituen Ertzainak bere atzetik erabat eta...* Herri Batzarra egiteko aukera ikusi zenean gu alde jarri ginen guztiz ze jendea oso bero bait zebilen, eta erabakia adostasun osoz antzeman zen: herritik kanpora bidaltzea».

Haur batzuekin hitzegiteko parada ere aurkitu dugu eskola aurreko belazean jarrita elizaren parean zeudela: «*hemen ibiltzen zen bere txakurrarekin gu nazkatzen —bota du batek—. Behin ikusi genuen kotxe bat a toda letxe, gu errekreoan geunden eta gizon bat korrika, zerbait zeramakien jertsearen azpian, joan zen, etorri zen berriro eta orduantxe irten zen 'Malaguita' paketearen bila*». Ba al dakizue zertan aritzen zen? «*kontrabandoa saltzen —erantzun didate batera—. Behin ikusi genuen taxis bat joaten eta Unai eta biok espiatu egin genuen, baina droga erostea zetorren susmoz guk badaezpada ere hanka egin genuen*».

Tabernara jo dugu segidan, eta hantxe berehala piztu da sua gazte batzuren artean alde eta aurkako eritziak defendatuz. «*Nere ustez hutsetik kristorena kontua sortu da. Neri gaizki iruditzen zaidak herritik botatzea ze gisajo bat besterik ez zen, eta konpodu zitezkeen gauzak bestela berarekin hitzeginez eta*». «*Ni ez nago ados —hartu du hitza besteak—. Trafikante txikia izango zen baina beste askorentzat adibide bilakatu daiteke, iruditzen zait sinbolikoki egundoko garrantzia duela*». Ondokoa haserretu zaio, «*bainan zer esaten duzu? Hor atzean dagoena politika besterik ez da. Begira nola jarri diren herriko zaharrak aldatuta. Noski, hain da sentibera drogaren gaia ederkiki aprobetxatzen dutela!*». Hantxe utzi ditugu tabernan bueltaka. Iñaki Ibarguren alkateari eman diogu azken hitza: «*badakigu honekin ez dugula drogaren arazoarekin bukatuko baina nahi ta nahiezkoa da neurri gogorrak ezartzea trafikanteei eta publikoki denuntziatzea noski. Heroína beste kontextu batera ateratu behar da eta politika bat markatu, azken batean gazteei beste alternatiba batzuk eman*». Demanda gutxi aurkituko du Ikaztegiatan heroinak. «*Batez*» amaitu du.

LOREN ARISTI

GOAZ ANTZERKI TALDEA

KONTRATUETARAKO: (943) 60 18 54

HAR EZAZU
ASTERO
ZURE ETXEAN
BETE
TXARTELA
LEHENBAIT
LEHEN

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

XXX

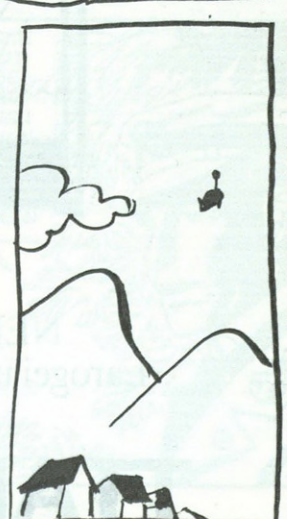
K O M I K I A

118. zenbakia

BOKARTA
-MORAU TA MATIN-

AITARNA ARRISKUTSUA

11. ATALA: POKER PARTIDA IRABAZI ONDOREN BOKARTAK IHES EGIN DU, BURUZAGIAK, ESKUPETA HARTU DU...

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLENEMO
WINSOR MCCAY

LITTLENEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

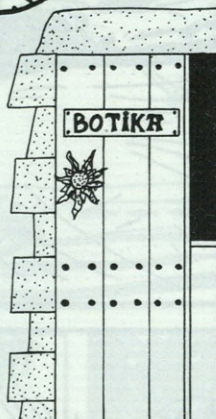
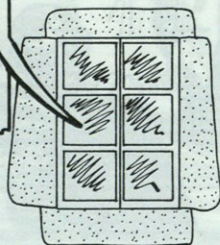

**Ai!
Ei!**

ALKATE JAUNA, ZERBAIT EGİN
BEHAR DA.EZIN DUGU HOLA SE-
GITU!!

OI, SENDAGILEA!
ETA NERI E-
RRATEN DIDAZU!

HERRIA BATZARREAN
BILDU BEHARKO
DUZU!

BAI! HORI
EGINEN DUT!

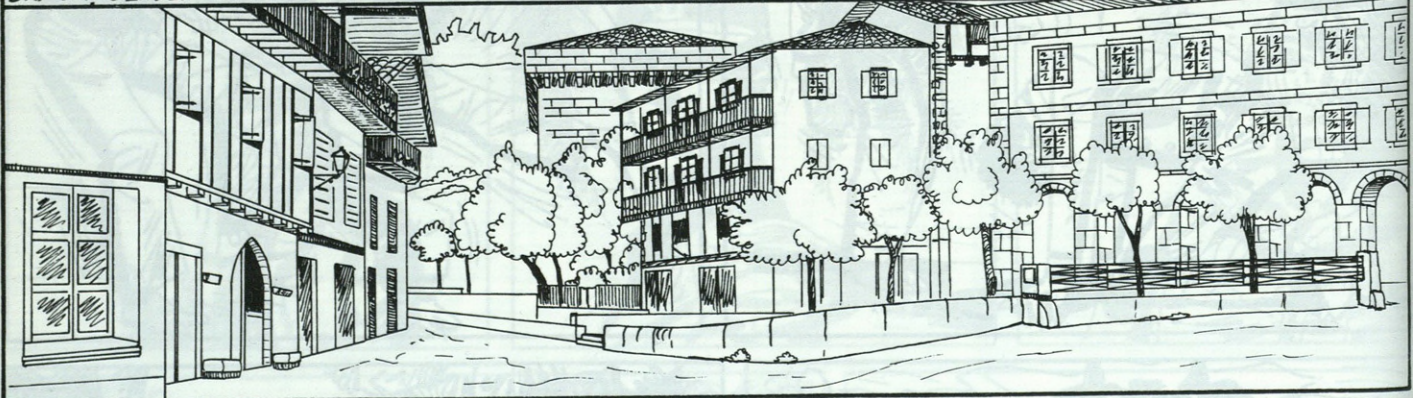

EA GUZIEN ARTEAN
KONPONBIDEA AURKI-
TZEN DUGUN! DENA
DEN ZAILENA BILTZEA
IZANEN DA.

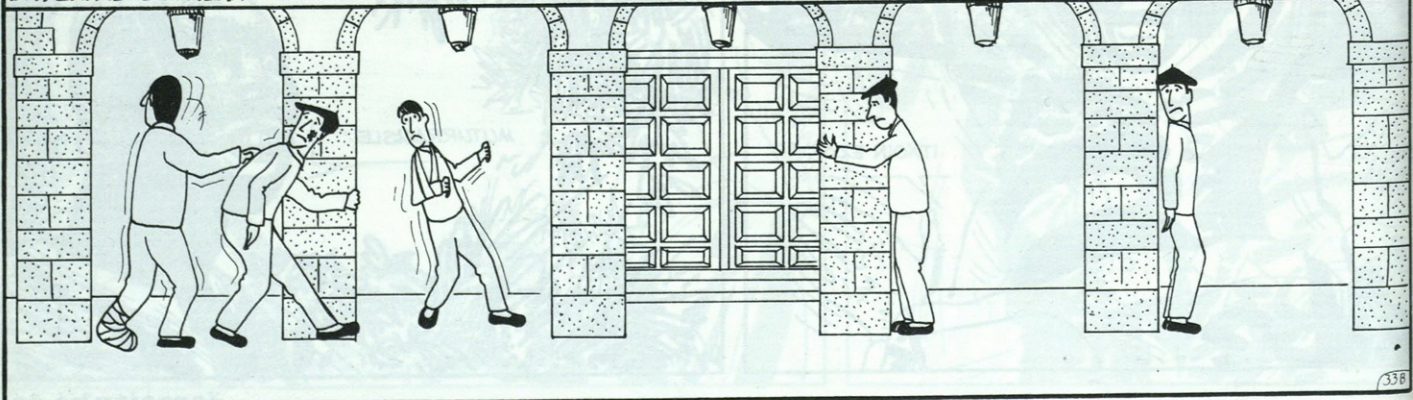
BAI! HOR DAGO
KOKKA!

BAI BAI JENDEA EZ ZEN KARRIKETARA MENTURATZEN, ZER GERTA ERE!, BELDUR BAIT ZEN.

BATZARRE EGUNEAN JENDEA AILEGATZEN HASI ZEN IXILKA, IZITURIK, HERRIKO UDALETXERA.

HALA ERE BATEN BAT ZARATA HAUNDIA EGÍNEZ

1 LITTLE NEMO IN

2 SLUMBERLAND

Frantziar eta espainiar selekzioen
erabateko nagusitasunez

Munduko pilota txapelketak joko eskasa eskaini du

Halaxe izan da. Kasik osoki Hego eta Ipar Euskal Herriko pilotariez osaturiko frantziar eta espainiar selekzioek ez dute soberan kantxan goatzeko paradarik izan. Amerikarrak, 8 erresuma guztira, aspaldikoa den legez, atzera geratu zaizkie oso. Lan neketsua egitear dira oraindik gureon mailara iritsi nahiez gero. Hau honela, munduko pilota txapelketak interes gutxi sortu du pilotazaleengan eta gauza berririk apenas eskeini dio pilotari, 22 urtetatik beherako zenbait gazte 'berriren' egun batzutako ospea ez bada...

Bigarren aldia zen 22 urtetatik behera koentzat munduko pilota txapelketa antolatzen zela. Irailean 2an, arratsaldeko 6retan, Parisen, *Chiquito de Cambó* trinkete berri eta luxuzkoak eman zitzaion hasiera. 10 nazio kantxan: Argentina, Bolivia, Cuba, España, Frantzia, Italia, México, Filipinas, Uruguay eta Estatu Batuak. 12 txapela jokoan. Hasi aurretik, espainiar selekzioak eskutan zituen kasik 4. Trinketea eta frontoi luzean eman zitezkeen ezusteak, Frantzia, México eta Ar-

Zesta puntan biziki untsa aritu dira Iparraldekoak urrezko domina eskuratuz.

Luis Zeberio, Elduaiengo:

«Materialea ohizkoa baino motelagoa»

21 urte ditu. Pala motzean suertatu da garaile Zarauzko Sanchez-ekin batera:

«Mundialak nahiko ondo joan dituk. Jokari dagokionez, orokorrean, ondo ikusi dizkiat kontrarioak. Zailenak frantziarrak izan dituk, argentinarrek ere nahiko ondo aritu dituk eta Mexiko eta Cuba motel, beno hori normala duk. Frontoia duk polita, jokatzekeo aproposa. Materialea berriz, guk jokatzen duguna baina askoz ere motelagoa atera ziaten, horrekin izan genizkian hasieran arazo batzuk baina ohitu bezain pronto oso ondo.

Espainiako estandartea defendatzea joan gaituk baina euskaldun bezala jokatzen diagu. Hor dirua espainiar Federazioak ematen dik, eta pilotariak ingurutan sobran badaude ere hemengo Federazioak ez zeukak indarririk. Etorkizunari begira zer? Mundialak irabazita gero partidua zeuzkeagu jokatzekeo mordo bat, eta gero hor zeudek ia begibistan Cubako mundialak eta 92an Olinpiadak...»

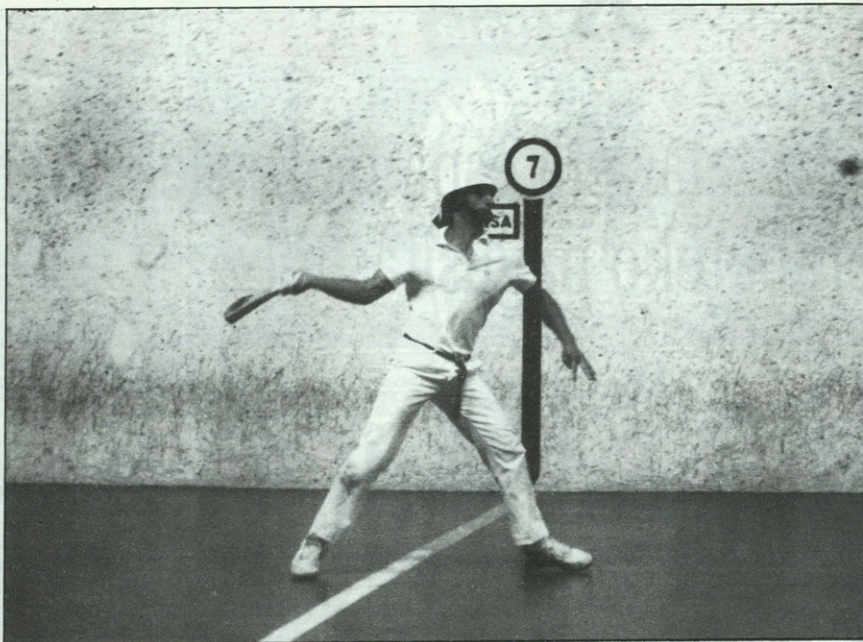
gentinako selekzioen trebezia kontutan hartuz gero. Hortik aurrera oso gutxi.

Frontoi motzean, urrezko hiru domina eskuratu zituen espainiar federazioak: eskuz eta bakarka Armendariz-ek, pala motzean Zeberio eta Sanchez-ek eta paletaz larruzko pilotarekin Tejada eta Txikik. Frantziar federazioak eskuzkakoa irabaziko zuen Hirigoien eta Espil gailenduz, eta zesta puntan, Pierre Bordes eta Joel Bidegarayen bidez. Xarez egingo zuten azken urrea Iturbe eta Larreak Espainiarrentzat, jendeak faboritotzat jotzen ez bazituen ere. Beste bi urrezko egingo zituen oraindik Frantziak trinketea, Bordak bakarka eta Haranburu-Dermit bikoteak, alde haundia erakutsiz gainera. Gero, sei zilarrezko gainera, hamar orotara. Espainiar selekzioak berriz 9, zilarrezko beste 5ez.

Ez da besterik antzeman txapelketotan. Oso itzaletik aritu dira Ipar eta Hego Amerikako zortzi nazioak, inolako indarrik ezean konpartsa soilak bilakatu direla. Miarritze, Angelu eta Parisko frontoiek ez digute partidu haundirik erakutsi.

Ez dagoen lekutik ezin

Nazioarteko Pelota Federazioari eskatu diogu guzti honen balantzea. Tankera honetan erantzun digu Iraundegi irunda-

Hona hemen pala motzean txapeldun atera den Zeberioaren golpea.

rrak, zuzendari orokorra denak: «amerikar nazioentzat nahiko arazo larria bilakatzen da dirurik ezean bi urtero txapelketotan parte hartzea. Halere aurrera doaz...». Zer gertatzen da? Uruguay, Argentina, Chile eta Méxicok kasu, hemengo eskuzko jokoak ez dituztela estiman. Paletaz ere ez dakite askotxo egiten. Soilik gomarekin eta frontoi tenisa. Larruzko pilotarik ez dute ezagutzen. Zer egiten dute orduan? mundialen aurretik bizpahiru hilabetez entrenatu eta aurkeztzen dira. Halaxe. «Nahiko esfortzu egiten dute parte hartzearekin halajaina! —dio Iraundegik—. Han ez dago ez dirurik ez frontoirik soberan, ezin ba miraririk egin, ezin ba ekin hemengoengandik egurra». Lan eskerga somatzen da egin beharko duela Nazioarteko Pelota Federazioak naziootatik zukurik atera nahi bada, ze ez bait dira nahiko pilotari profesional zenbaiten ahaleginak mundialetan ematen den desoreka nabarmena gailentzeko orduan. «Benoa, 89an Amerika mailako pilota txapelketa antolatuko da eta han hobeki defendatuko dira heuren artean maila berdintsua dutela». Horrelaxe ikusten du. «Cubako 90ko absolutuetan aukeraketa zehatzago bat egiten saiatuko gara bestalde —aitatu digu aurrerago— Bartzelonako olinpiadei begira. Kalitatez goratu dadin beharrezkoa dugu holatsu jokatzea».

Ze ikusi dugu txapelketa honetan?

«Behar da erran joko batzuetan azkar-tu garela Iparraldekoak, hala nola ezker paretean aintzinapen ona egin dute gure pilotariak baina behar da erran ere ez direla bi erresuma baizik ezker paretean ederki ari direnak, mugaz bi aldetako pilotariak hain zuzen. Bestalde, xare jo-

koan eta pilota gomazkoarekin oraino Argentinok nagusi baldin badira ere horien nagusitasuna ez zaigu iduri luzerako izanen dela, ez bakarrik gure pilotariak hobetu direlako, izan ere kanpotar gehienak ahultzen ari direlako», adierazi digu 20 urtez Iparraldeko Pelota Federazioan aritutako Manex Etxeberri. «Erresuma horietan pilota gibelerat ari da eta beldur naiz laster pilota mugatuko den gure eus-

Inaxio Iturbe, Irurakoa:

«Aurrena eutsi eta gero tantoak segituan egin»

21 ditu. Sharean lortu du garaipena Beteluko Larrearekin batera:

«Maila altua izan duk oso, oso parekatuak ibili gaituk, bakoitzak bere estrategia planteatu dik eta beno, gurea huen aurrena eustea eta gero tantoak segituan egitea. Dena primeran atera zai-guk. Ez genian irabaztea pentsatzen ze bestaldekoak oso onak dituk eta finale-ra iristearrekin nahikoa genian. Justu-justu aritu ginuan finalean baina irabazi! Materialea, frontoia, dena oso ondo egon duk. Kontzentrazioa berriz, oso estua, oso serioa.

Nik bihotzean Euskadi eraman diat, baina hor espainiar Federazioak agintzen dik, hemen lan asko egiten ari dituk baina uste diat alferrik dela, zailak duk. Aurrera begira errezago zeukat etorkizuna, nik asko ez diat sinisten bekarena, ikusi beharko. Bitartean hemen txapelketak zeuzkeagu eta gero olinpiadak».

kaldunen artean». Hau honela, ez du ondo konprenitzen Manex Etxeberriek nola egin daitezkeen munduko txapelketak ez badira mugaz bi aldetako pilotarien txapelketak baizik plazaren gainean.

Bere kasa jarraiki dio solasaldiari: «Honez gain, espantu anitz entzun dugu txapelketa hauei buruz ezker eta eskuin, baina ene iduriz, guk Euskal Herriko jokoak baditugu eta ikusiz ze gastuak eta ze lanak egin diren txapelketa horiek bultzatzuz galdera egiten ahal da: balio ote du holako sakrifizioa egitea hemengo jokoak gehiagoko lagundu gabe? Plazarako eta trinketeko jokoez arduratzen garen askok indar gutxi ikusten dugu gure joko zaharren azkarrik atxikitzeke. Hori, hain zuzen Iparraldean, problema bat dugu aspaldiska honetan sentitzen hasia duguna eta samintzen ari zaiguna zeren pilota nahi bait dute funtsean mugetarik urrun hedatu, eta baliosa da hori, baina ez daiteke hemengo pilota galtzerat utzi. Federazioneak ez dio trabarik ekartzen hemengo pilotari, baina ez ere, gure iduriz, beharrezko laguntzarik». Egungo zuzendarietan nahiko ajolakabekeria nabari du. «Haur batzuri behar delarik pilotan erakutsi ez dute behar bezalako formazioerik ekartzen zuzendariak, sustatzailerik horiek, eta ondorioz ez dituzte beti idurikatzen dituzten emaitzak erdiesten. Gazteentzat behar dira halako egitasmo batzuk zenbait jokoetan trebatzeko, hala nola pasaka jokoan edo luzeko jokoan, baina ez dute interes berezirik ikusi gure joko zaharretan. Aldiz, arras aurrera egin dute frontoi tenisak eta tankerako jo-

Espil, Baigorrikoa:

«Indarrean gabilta»

21 urte ditu. Eskuzka lortu du txapela Hirigoien lagun zuela:

«Gauzak arras untsa joan dira espainiarren aurka gauzak frango difizil izan badira ere. Ez genuen pentsatzen irabazterik, mugaz beheti indarra soberan bait dute urrezko domina lortzeko betirre. Faboritoak ziren eta gu tamainako aurkako bakarrak. Bertze erresumatako jendea untsa ziren baina pilotan Espainia eta Frantzia baino ahulago. Guretzat Amerikarrak edota Mexiko igualtsu zen. Egia esan ez zen ekipa aunitziz eskuzkakorik. Jendeak halakorik ez zuen guregandik espero, hemen gutxi bait gara ezker paretean jokatzen dugunik, hori gehiago da zuena, eta hortarik jendearen ezustea.

Bertzela, materialea eta Miarrizteko frontoia arras gure alde suertatu zaizkigu eta nere iduriz, partida bikainak eskeini ahal izan ditugu guzti horri esker. Aipatzekoa ere aski ohituta geundela lehenik ere frontoi horretara eta nere iduriz horrek erreztu du zerbait gure lana. Cuba da hurrengoa eta han egotea gura nuke, eta horretakoz ari naiz hain zuzen aurrera begira prestatzen eta ikasten halabeharrez, ezta?

koek, eta gure iduriko horiek ez dira Euskal Herrian lehen beharrak».

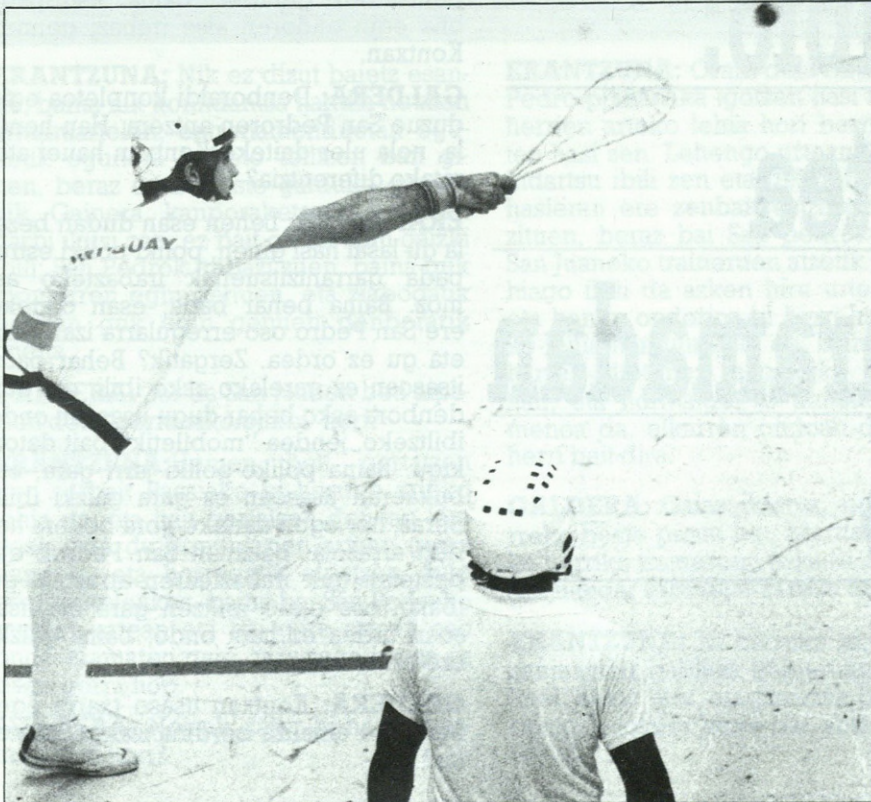
92ko olinpiadak jarri zaizkigu azkenez begi bistan: «gauza ona izan daiteke olinpiadetako joko horietan pilota erakutsia izan dadin, baina behar da gauza ona izan, behar dira partida onak. Ze ikusi dugu azken txapelketa honetan? Ainitz partida desberdintasun haundian bururatzen, eta ondorioz jendea ez da jarraiki partida horiei».

Su berria Irurako trinketean

Xarea izan da txapelketa hauetako ezusterik sonatuenetarikoa. Iturbe eta Larrea suertatu dira garaile inork halakorik antzematen ez zuenean. Irurakoa da bata eta Betelukoa bestea. Hain zuzen ere Hegoaldean xarea suspertzeko orduan herri klabeak hauek. Klabe horien bila ginela aurkitu dugu Jesus Mari Arsuaga, Irurako xaregilea, eta harek zehaztu dizkigu atzo eta gaurko kontuak: «Mutixkorretan gu denok xarez aritzen ginuan hemen. Aiton batek egiten zizkiguan xareak, Joxe Amestok, eta hortxe jo ta ke. Garai hartan ere bahuena apaiz bat Zizurkilen xareak eta pilotak egiten zituenak. Hemen beste deporterik ez huen. Apaiz horrek txapelketa batzuk antolatzen zizkian bi herrien artean eta halaxe. Gero, jendea herritik ateratzen hasi huen, futbol asuntua sartu huen... pixkanaka uzten joan ginuan» argitu digu lasaikiro «gogoan diat 60ko Donostiako mundialak: Uruguay, Argentina, Frantzia... xarean gogor eta hemendik inor ez. 'A ze pena!' genioan gurekiko. Orduan pentsatu genian berriz ere hasi behar genuela, eta joan ninduan Joxeren etxera eta ikasi ere xareak egiten eta hala, pixkanaka-pixkanaka, kaxkar batzuk eginez hasieran... 74ean Argentinako jende bat konbidatu ziaten hemengoek eta hortik hartu zian indar puskat herrian».

«Jende askok osteria deskubritu dik, ikusi dik, xarea trinketean gaur eta orain» jarraitu da «orain trinkete batzuk bazeuzkeagu eta aurrera ziek. Nik uste, oraingo urrezko domina honek bultzada fuertea emango diola gureari; halere, Gipuzkoan, Irun eta Iruran besterik ez duk egiten. Indar haundia hartzen ari duk al-diz azken urteotan, Araban eta batez ere Nafarroan. Azken urteotan bastante mimatu dik Gipuzkoako Federazioak xarea, beren aldetik ahal duten laguntza osoa jarri dutela iruditzen zait. Aurrera begira guzti honen sustraitzeko zer egin behar den? Nik eskola guztietan sartuko nitek beste kirolak bezalatsu, monitore batzuk prestatu, txapelketa batzuk jarri... ze bestela, mundial batzuk iristen direnean besterik ez bait duk aipatzen».

LOREN ARISTI

Xareak ezuste frango sortu du txapelketa hauetan, Iturbe-Larrearek txapela bereganatu dutela.

*Nork ez du ezagutzen
dagoeneko San Juaneko Erreka
traineruan patroï bezela ibiltzen
den Juan Mari Lujanbio
pasaitarra? Izan du bai non
ikasirik Juan Marik,
patroïgintza, aitonarengandik
hasita, odolean daramaten
zerbait bait dute lujanbiotarrek.
Aitak Kontxan irabazitako 5
banderak gainditzea
helburutzat duela daramatza
lanean azken urteak,
deskantsurik gabe, olatu tartean
hain trebeki moldatzen den
gazte honek. Eguneroko
entrenamenduen lekuko diren
Koxtapeko egoitzetan harrapatu
dugu, 'zertan da itsasoa gaur?'
galdetuz ekin diogularik
solasaldiari.*

J.M. Lujanbio: «Patroï izatea odolean daramadan zerbait da»

GALDERA: Zer derizkiozu bukatzeaz dagoen denboraldi honi buruz?

ERANTZUNA: Trainerutako denboraldia ekainaren erdi aldera hasi genuen, poliki poliki "mobilekoak" sartuaz. Lehenengo estropada uztailaren 3lean jokatu genuen, hemen Pasaian, eta hor garaile atera ginen. Hortik aurrera jendea berotzen hasi zen, eta hainbat eta hainbat estropadatan ibili gera, batzuetan garaile izan garelarik eta beste batzuetan ordea ez. Dena dela nahiko erregular ibili garela uste dut, bukaera oso gogorra izan dugularik. Gure hasierako pentsamendua, Kontxarako prestatzea zen, olinpiada izango balitz bezala, eta lortu dugula uste dut, bestela hor daude emaitzak.

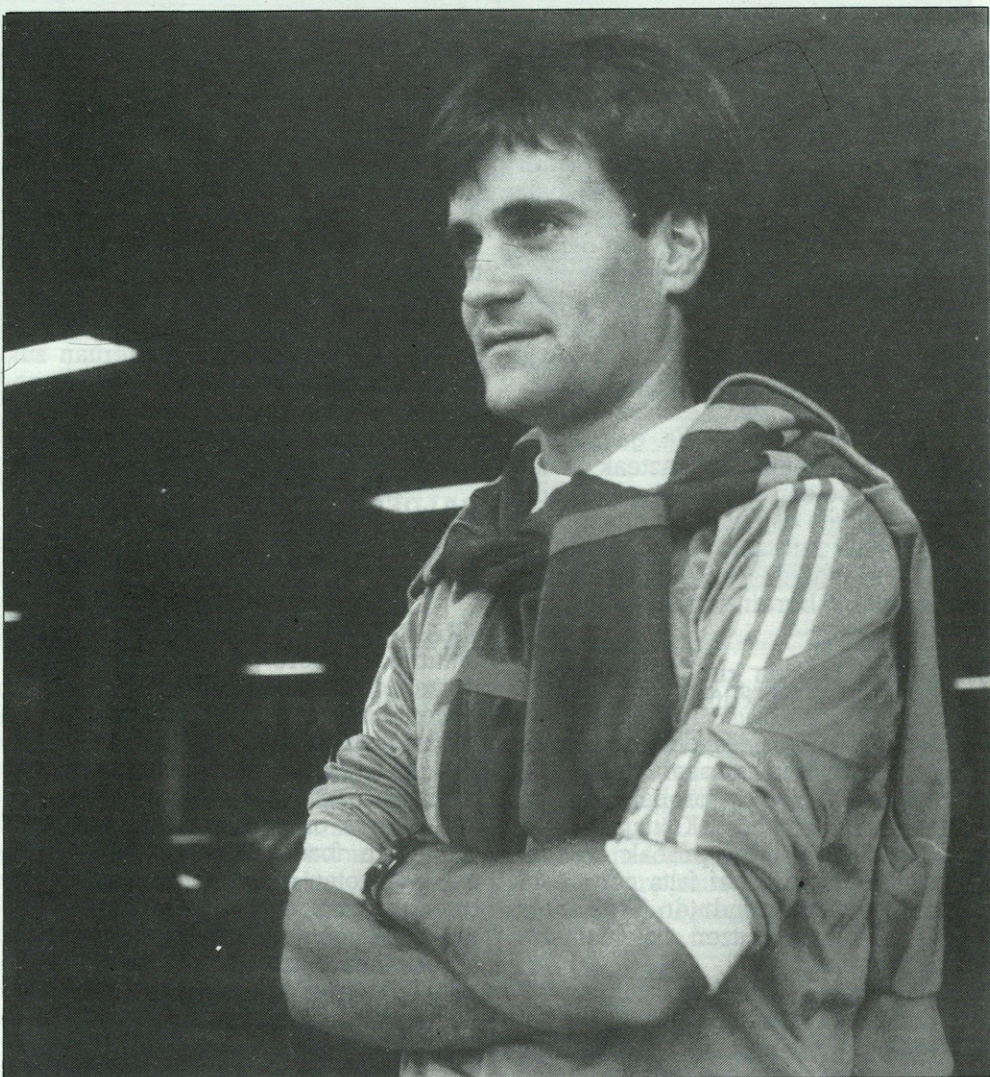
GALDERA: Lehenengo estropadan garaile izan zinetela aipatu duzu, gainera apostutan eta pronostikotan galtzaile ateratzen zinetela aipatu behar da, ezta?

ERANTZUNA: Guk denboraldia nahiko lasai hasi genuen, Pasaia bako bako lehen beste estropada batzuk genituen, baina denboraldia oso luzea zenez, ez ginen horietara aurkeztu. Lehenengo estropada jokatu baino lehen bagenekien zeintzu ziren gure indarrak, eta San Pedoren erreferentzia ere bageneukan, estropada guztietan garaile suertatzen ari bait zen. Denborak aldiz aurretik jakinaz, San Pedorekin ibiliko ginela pentsatzen genuen, baina estropada ona egin ondoren aise irabazi genuen Kontxan.

GALDERA: Denboraldi konpletoa egin duzue San Pedoren antzera. Hau hone-la, nola uler daiteke Kontxan hauei ateratako diferentzia?

ERANTZUNA: Lehen esan dudan bezala gu lasai hasi ginen, poliki-poliki estropada garrantzitsuenak irabazteko asmoz. Baina behar bada, esan daiteke ere San Pedro oso erregularra izan dela eta gu ez ordea. Zergatik? Behar bada itsasoan ez garelako asko ibili, eta guk denbora asko behar dugu itsasoan ondo ibiltzeko, jendea "mobiletik" bait dator-kigu. Baina poliki-poliki jarri gara, eta bukaeran itsasoan ez gara gaizki ibili. Beraz, hor egon daiteke gora behera horien arrazoia, batzutan San Pedrok eta bestetan guk irabaztearen arrazoia: gu ibaian oso ondo ibiltzen gara eta itsasoan ordea ez hain ondo, baina gaizki ere ez.

GALDERA: Kontxan itsaso txarra ego-nez gero emaitza berdina izango litzate-ke?

**«Gaur egun,
trainerua
herritarrez edo
kanpotarrez
osatua egoteak
ez du
garrantzirik,
irabaziz gero
jendeak berdin
berdin
jarraitzen dik»**

ERANTZUNA: Nik ez dizut baietz esango, baina nik konfidantza handia neukan arraunlariekin, entrenamenduetan egunetik egunera hobeto ibiltzen bait ginen, beraz ez dut uste galduko genuenik. Gainera, kanporaketaren egunean garbi ikusi zen, ez bait ginen hain gaizki ibili; San Pedrok irabazi zuen, baina guk hirugarren egin genuen, eta ziabogatik bueltan guk egin genuen denborarik onena.

GALDERA: Zer da San Juanen beti aipatzen den "gerra sikolojiko" hori?

ERANTZUNA: Hemen beti gertatzen den zerbait Pasaiaiko bi herrien arteko lehia da, eta hau gertatzen denean jendeak uste du arraunlarien artean gerra dagoela, eta horregatik aipatzen dute gerra sikolojiko, baina bai San Pedroko mutilen artean eta bai gure artean oso ondo eramaten gara, niretzako beraz ez dago gerra hori.

GALDERA: Noiztik dator bi herrien arteko seta hori?

ERANTZUNA: Orain dela hiru urte, San Pedro pixkanaka igotzen hasi zenean bi herrien arteko lehia hori berriz berpizten hasi zen. Lehengo urtean San Pedro indartsu ibili zen eta denboraldi honen hasieran ere zenbait estropada irabazi zituen, beraz bai San pedroko eta bai San Juaneko traineruen atzetik jende gehiago ibili da azken hiru urte hauetan, eta honen ondorioz bi herri hauen arteko lehia handitu egin da. Baina gure zaharrek diotenez, aspaldiko gauza da hau, eta normaltzat jo daitekeen fenomeno da, elkarren ondoan dauden bi herri bait dira.

GALDERA: Gaiaz aldatuz, aipatu beharreko beste puntu bat, herritarrez osatuko herriko traineruen eskasia da. Zenbat sanjuandar zabilzate Erreka traineruan?

ERANTZUNA: Ni barruan sarturik bost sanjuandar gabilza traineruan, Orereta-koak beste hiru, oiartzuarrak beste hainbeste, lezotarra beste bat, antxokoa beste bat...

**«Gaurko
zaharraz,
prestaketak oso
desberdinak
direla
konturatu
behar dira:
lehen bi
hilabetetan
ibiltzen ziren,
eta gaur egun
ordea hamar
hilabetetan
ibiltzen gara»**

GALDERA: Eta nola ikusten du hau herriak?

ERANTZUNA: Gaurko egunean, trainerua herritarrez edo kanpotarrez osatua egoteak ez du garrantzirik. Lehen bai, lehen trainerua inguruko jendeaz osatu behar zela esaten zen, baina hori galdua dago. Gaurko egunean entrenamendutan ibiltzen zara eta irabaztea da helbururik nagusia, ez duzu pentsatzen arraunlariak herrikoak edo kanpokoak diren. Politena herriko mutilez osatutako trainerua irabazle ateratzea izango zen, baina hori oso zaila da, gaur egun kirol asko bait daude, eta gazteak nahia go dute futbolekin eta parrandan ibili. Arrauna gainera oso gogorra da, egunero ibili behar bait zara. Beraz badirudi ohitura pixkat galdu dela, baina jendeak irabazi ezker berdin jarraitzen du trainerua.

GALDERA: Jakinda kirol hain gogorra dela, nondik datorrik afizioa?

ERANTZUNA: Egia esanda nere lana ez da hain gogorra. Ni hamasei urtekin hasi nintzen, nere aitarekin probak ikustera etortzen nintzen hona, Koxtapera, eta egun batean, hemen probak ikusten nengoela, lemazain bat falta zen aitatu zidaten, eta ni jarri ninduten. Eta honela poliki poliki hasi nintzen eta duela sei urtetik traineruan nabil.

Ez da lan erraza izan, urtetik urtera taldea hobeto prestatzen bait da, eta lan gehiago egin behar da. Duela sei urtetik hona egunero egunero honera etorri beharra izan diat, bai neguan, bai larunbata eta igandetan, bai jai egunetan, bai oporretan...

GALDERA: Nolakoa da patroia baten lana arraunlariarekin alderatuz gero?

ERANTZUNA: Mutilak hemen neguan hasten dira lanean, eta gutxinaka gutxinaka mutik bakoitzaren posibilitateak neurtzen dira, gutxinaka taldea osatuz. Baina patroia arazo ez da berdina, ni txikitatik hasi nintzan, eta nik uste dut patroia izatea odoletan daramadan zerbait dela, familian ikasi dudana zerbait da. Patroia izateko gaorputza eta indarra baino zerbait gehiago behar da, afizio eta gogo handiak. Neri jende askok galdetzen dit ea nola gorputz honekin patroia izan naitekeen, kalean ikusita jendeak ez du sinisten Lujanbio naizenik. Figura bat naizenik ez dut esango, baina poliki-poliki urtetan zehar hobetu egin dut, eta nahiz eta perfektoa ez izan, patroia izateko maila on batean nagoela pentsatzen dut.

GALDERA: Arraunlariak ondo ezagutu behar al ditu patroiak?

ERANTZUNA: Bai, diozun bezala arraunlari bati indarra eskatzeko indarra baino zerbait gehiago behar da. Zure indarrakin mutil bati ezin diozu lagundu, lasai hitzegin behar diozu. Negutik hasita, poliki-poliki berarekin hitzegiten joan behar duzu, ez bakarrik entrenamendua egin eta martxa, giroa sortu behar duzu. Horrela gero traineruan zuk badakizu mutil bati nola lagundu, gogo-gogo hitzeginaz. Hori izango litzateke nere iritzia patroia izan bat, trainerua ondo eramateaz gain noski.

GALDERA: Arraunlarietako indarra eskatzearen kontuan, jende askok aipatzen du Lujanbio oso patroia itsurosoa, probokatzaila dela. Zer diozu hortaz?

ERANTZUNA: Patroia bakoitzak bere ohiturak eta bere gauzak dauzkala pentsatzen dut, eta nik zehazki keinu asko egiten ditut, zergatik? Ni txikitatik horrela hasi nintzen, eta gainera keinu hauen bitartez beste patroiak eta arraunlariak ez dakite zer egin behar dugun, eta nere arraunlariak ordea nik keinu bat egiten dudanean badakite zer nahi dudana esan. Askotan ere ezin duzulako hitzegin beharrezkoak dira keinu hauek, keinu hauek gainera askotan gauza asko adierazten dituzte, animo bat, erritmo bat...Sekretu bat bezala dela esan daiteke, txikitatik hartu dudana ohitura bat.

GALDERA: Bai irabazten denean eta bai galtzen denean ze garrantzi dauka patroiak?

ERANTZUNA: Patroia izan bat dauka, trainerua zuzen eramanez, bueltak eman... eta jende askoren iritziz estropadak galtzen direnean patroia izan errua da, eta ni ez nago ados horrekin, egia da patroia askotan estropadak galdu dituela, bira gaizki eman duelako, olatu bat gaizki hartu duelako etab, baina estropada bat irabazi denean ere patroia ez du egin dena, arraunlariak egin dute. Beraz badirudi irabazten denean arraunlarietako irabazi dutela, eta galtzen denean ordea patroia izan errua izan dela, eta nere iritziz hori ez da horrela, batzutan arraunlariak badute errua eta hori kanpotik ez da ikusten.

GALDERA: Aipatu beharreko beste puntu bat apostuena da; nola ikusten duzu mundu hori?

ERANTZUNA: Garbi dago bakoitzak bere diruarekin nahi duena egiten duela, baina ni ez nago oso ados apostuekin, arazo asko izan bait ditut herriko.

jendearekin. Jende asko estropadak ikustea joaten da baina beste asko dirua jokatzera joaten dira, eta gu ordea estropadak irabazteko asmoz ateratzen gara, ez dirua irabazteko asmoz. Estropaden aurretik jende asko etortzen zaigu galdezka, eta esaten badiozu irabazi egin behar dugula, diru ugari jokatu du, eta irabazten badugu danak pozik, baina galtzen badugu ordea kulpia patroia rentzako. Beraz, ez nago batere ados horrekin, dirua galtzen den bakoitzean patroia rentaren errua bait da, eta irabazten dutenean ordea guk ez dugu inongo dirurik ikusten, beraz oso kontu txarra da hori. Behar bada baita ere esan daiteke giroa zertxobait galtzen ari dela, diru kontua dela noski, asko dirua jokatzera joaten bait dira soilik.

GALDERA: Ezin dugu elkarrizketa bukatu errekorrez hitzegin gabe, zer dela eta zuen zaletasun berezi hori?

ERANTZUNA: Bai nik dagoeneko bi errekor ditut, duela bi urte egindakoa eta aurtun egindakoa. Duela bi urte egindakoa neretzako helburu handi bat izan zen eta aurtun ere berriz lortzea oso urruti zegoen zerbait zen, baina beste hamabi segundutan jaitsi dugu.

GALDERA: Gaurko zaharrek diotenez egun baldintza askoz ere hobeak dituzue. Hori egia al da?

ERANTZUNA: Gaurko zaharrek lehenengo mentalidadea daukate, eta askotan esaten dute beraiek traineru hauekin edozein gauza egingo zutela, baina konaturatu behar dira preparazioa oso desberdina dela; lehen bi hilabetetan ibiltzen ziren, eta gaur egun ordea hamar

hilabetetan ibiltzen gara. Pistei dagokionez, egia da azken urte hauetan ez dagoela horrenbeste olaturik. Baina errekorra egiteko traineru eta itsaso on bat baino zerbait gehiago behar da, ekipo on bat behar da, eta hori ez da urte batean egiten. Gainera bi urtetan errekorra jeistea are zailagoa da, gainera ez dugu segundu batean jeitsi, hamabi segundutan baizik.

GALDERA: Noiz arte izango dugu Lujanbio patroia?

ERANTZUNA: Askotan pentsatu dut uztea baina oraindik hemen nago, afizio handia daukat. Baina gustora egingo nuke urte pare bat utzi eta gero berriz bueltatu, baino ikusten dut nik usten baldin badut ez dagoela beste inor atzetik. Afizio duen beste mutilen bat ikusiko banu denboraldi baterako utziko nuke, baina ez dator inor.

GALDERA: Ez al dago beste Lujanbio-rik?

ERANTZUNA: Ez, oraingoz ez behintzat.

GALDERA: Aitak irabazi zituen bost Kontxak irabaztea ailatuko zerala uste al duzu?

ERANTZUNA: Orain nik baietz esaten dut, nahiz eta zaila izan nik uste dut ailatuko naizela. Seguru seguru ez dizut esaten baina uste dut ailatuko naizela. Gainera badaukagu etxean holako lehia bereizi bat, aitak nik baino Kontxa gehiago irabazi bait ditu, baina nik berak baino errekor bat gehiago daukat. Hor dago gure arteko apostua!

«Garbi dago bakoitzak bere diruarekin nahi duena egiten duela, baina ni ez nago ados apostuekin, arazo asko izan bait ditut herriko jendearekin»

MIKEL ARRIETA

Gasteizko Gobernuak irailaren 6an onartutako dekretu baten arabera

Euskara, selektibitate azterketa gainditzeko prest

Gasteizko Gobernuak unibertsitatera sartzeko hauta frogetan euskara azterketa ezartzeko dekretu bat egin du. Neurri honen arabera, Baskongadeetako ikasleek froga hau gainditu beharko dute ikasketa unibertsitariak egin nahi badituzte. Orain arte euskararen irakaskuntza derrigorrezkoa bazen ere batxillergoan eta U.B.I.n «maria»tzat hartuta zegoen. Dirudenez, egoera hau aldatuko da, eta euskarak beste ikasgaiek duten maila hartuko du oraingoan.

Hemendik aurrerantzean euskara ere gainditu beharrekoa izango da Euskal Herriko Unibertsitatera sartzeko selektibitate azterketan. Lehenago, Katalunya, Galiza, Balentzia eta Balearreetan ere bazeuden honelako legeak, gure komunitate autonomoa atzeratu samar izanik arlo honetan.

Gasteizko Gobernuak dekretua egin ondoren, estatuko komunitate elebidunetako batetan soilik ez dira sartzen bertako bi hizkuntzak hauta probetan, Nafarroan alegia. Esan dugunez, Baskongadeetako legislazioan oso berandu sartu da dekretu hau, nahiz eta arautegia hizkuntzaren aldetik lehendabizikorikako bat izan.

Jazinto Iturbe, E.H.U.ko euskarazko errektore ordeak dionaren arabera, unibertsitatera sartzeko hauta froga irakaskuntza ertainean ematen denaren isladapen bat da, hau dela eta, euskara batxillergo eta U.B.I.ko programetan daudenez, guztiz normala da azterketa honetan sartzea.

Agur «Maria»

Orain arte euskara derrigorrezko ikasgaia bazen ere batxillergoan, «maria»tzat hartuta izan da beti, inolako garrantzia ukatu zaiolarik. Euskerazko irakasleak beti izan dira *majuenak* eta beren klaseak ez dira izan hain gogorak (antzerkia edo abestien bidez ikasten da batzutan...), hala ta guztiz, edo behar bada horrexeagatik, irailan beti dago euskara gainditzeko asignaturen artean, urtean zehar ez bait da kolperik eman.

Euskera selektibitatean sartzen den mementutik, ikastetxe eta institutuek premisa hau kontutan izan beharko dute eta ezin izango dute baztertu edo bigarren mailako ikasgai bezala hartu. «Unibertsitate sartzeko ezagumendu orokor bat izan behar da edozein arlotan, maila ertainean ikasitakoaren ezagumendu orokor bat, honen barnean gure hizkuntzaren gutxienezko ezaguerak bat izan behar dugu euskaldunok, orduan, neurri honekin ikastetxeek ezin dezakete euskara bazter bere programetan» dio Jazinto Iturbek.

Ze mailatan neurtuko da?

Beharbada, askori pasa zaigu burutik

la. Beste aldetik, euskara derrigorrezkoa daukaten karreretan maila hobea izango dela pentsa daiteke. Askok ez dira hain baikorrak, baina Iturberen iritziz emaitza hauek ez dira ikusiko epe laburrean, itxaron beharko da eraginak nabaritzeko.

Ondorioei bueltaka

Batzillergo eta U.B.I.ko ikasleek euskara ondo prestatu beharko dute azken finean azterketa bat gainditzeko. Alde batetik, euskara beste ikasgaiek duten maila berean jartzea positiboa da, zeren eta honela ez da baztertuko ikasketak plangintzetan, eta euskaldunok gure hizkuntza ezagutu eta hitz egin behar dugula argi eta garbi dago. Neurri ho-

na edo beste asignaturarekin ere gerta daiteke, orduan, hemendik aurrera euskara zerrenda beltzean eror daiteke.

Lehenago aipatu denez, neurri honen ondorio onak izan ditzake ere unibertsitate mailan, zeren eta unibertsitateari euskaldunen kopurua handi daiteke, edo gutxienez, etorkizunean ikasle askok euskal adarrak hautatuko dituztela espero, nahiz eta E.H.U.ko euskararako errektore ordeak uste duenez, hau epe ertainean baino ez da ikusiko. Beharbada teoria praktika baino baikorragoa da.

Irakasleak neurriaren zain zeuden

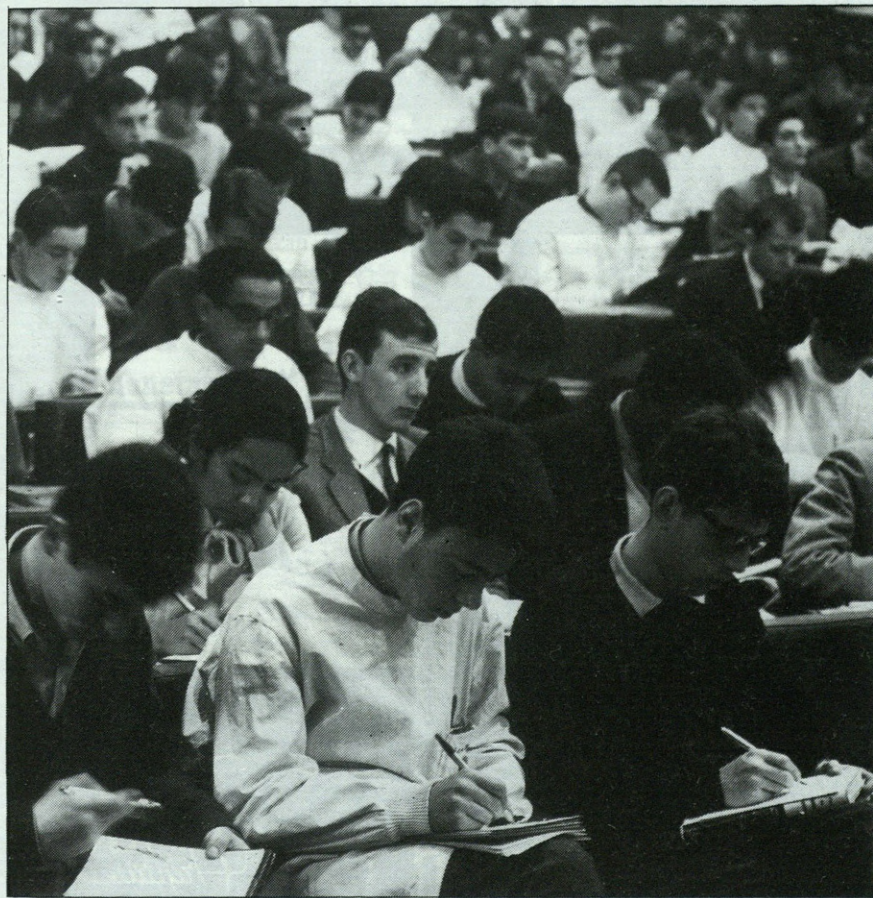
Institutu bateko euskara sailaren buroak esan duenez, irakasleak neurri hau orain dela bi urte hartuko zela espero zuten, eta begi onez hartu dute euskara selektibitatean sartzeko, orain arte bigarren mailako ikasgaitzat jotzen zena erakusteko konplexua galdu ahaliko dute eta.

Beste hizkuntzak, frantsesa edo inglesa alegia, duela bi urte unibertsitate-rako hauta frogetan sartu zirenetik, ikasleen haiekiko jarrera aldatu da, serioagoki ikasi bait zituzten, irailarako asignatura hauek uzten zituzten ikasleen kopurua jeitsi delarik. Euskara «maria» izatetik lehenengo mailan ego-tera pasako dela uste dute euskarazko irakasleek.

Institutu eta ikastetxe askotan neurri honen zain zeudenez, irakasleek ez dute uste beren ikasleek arazorik izango dutenik azterketa gainditzeko. Batek dionez, bere institutuko ikasleek «irabaziko dute, zeren eta oso ondo prestatu-rik daude eta honela nota ertaina igotzeko aukera izango dute».

Ikasleak, aldiz, ez daude hain pozik neurri berri honekin, haien zatik, euskara selektibitatean sartzeko ekainean gehiago ikasi beharko dutela esan nahi bait du. Batek dio orain arte institutuetan ematen den euskara maila oso baxua dela, hori dela eta beldur da eta euskaltegi batetan sartu beharko duela dago. Beste baten ustez, euskara ezezik, hizkuntza guztiak norberak hautatu behar ditu eta ez ikasi derrigorrez, horrela kontrako portaera bultzatu besterik ez bait da egiten. Berak, jarraitzen du, badaki euskara jakitea garrantzitsua dela, baina gustora ikasi behar dela dio, bestela eskola euskaldun batzutan gertatzen dena suerta daiteke, eskolatik ateratzen bezain laister (eta irakasleen belarrietatik urrun daudenean) ikasleak erderaz hitz egiten hastea, «arazoa ikasketa plangintzan egon baino gizartean eta kalean bait dago».

ARANTZA GUTIERREZ

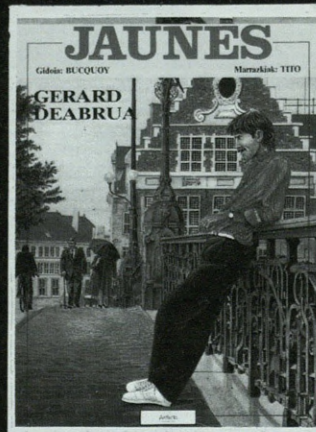
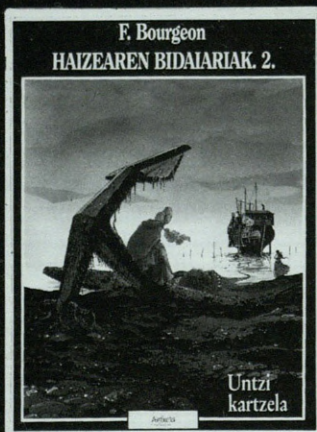
zer maila eskatuko duten galdetzea. Iturbek adierazi digunez, hauta frogak ipintzen dituen epailariari dagokio erantzutea; hala ta guztiz ere, Gasteizko Jaurilaritzako Hezkuntza Sailak irakaskuntza ertainerako egiten duen plangintzan oinarriturik behar du egon eskatu ahal den maila honek. Oinarri hauen gainean ikastetxe bakoitzeko egitarauan euskarari ematen zaion garrantziaren arabera mailak ezberdinak izango dira, beste ikasgaiekin gertatzen den bezala.

Jazinto Iturberen ustetan, selektibitateko euskarazko frogak gaintutuko duten ikasleek hizkuntza dakitela suposa daiteke; era berean karreraren zenbait arlo euskaraz egiteko gauza izango dire-

nen bidez hau lortzea bilatzen bada ere, ondorioak guztiz kontrakoak izan daitezke, probatuta daukagu azterketa bat gaintutzea baino beste helbururik ez dugunean ikasgai bat gorrota deza-kegula.

Bestalde, azterketa bat gaintutzeak ez du esan nahi gaia menperatzen dugunik, beste batzu baino azkarragoak izan garela, zorte gehiago izan dugula edota ondo kopiatzen dakigula baizik. Ikasleek (edo ikasleak izan direnek) oso ondo dakite erreza dela azterketa bat gaintutzea, ikasitakoa istanpa batean ahazten badute ere. Baita ere ikasgai bat (ez da beti gogorrena) gaintutzea ezinezkoa dela uste daiteke eta gorrotatu. Egia ezan, matematika, erdara, lati-

KOMIKIA : LITERATURA IRUDITAN

Abenturak jarraitzen du ...
... sar zaitez abenturan !

Antxeta
Argitaletxea

POSTAZ MANATU ETA ESKURATU

ANTXETAK zerbitzu berri bat martxan ematen du:
korrespondantziazko salmentarena.

Nola egin ? Errexa da:

- beheko fitxa bete ta moztu,
- ANTXETARA bidal: 14 Pannecau karrika
64100 BACONA
- 2zpa3 aste berantago liburuak etxean jasoko dituzu
- Zer abantaila du sistema honek ?**
- merkeago ordainduko duzu (% 10)
- liburuak etxean bertan hartuko dituzu
- erregularki ANTXETAREN argitalpenen berri bidaliko dizugu

Hori guzia bestelako engaiamendurik gabe !

ESKAERA (garraio gastuak kitorik, dohanik)

HAIZEAREN BIDAIRIAK . T1 . "Neska bat untzian".....	40 lib/800 p.
HAIZEAREN BIDAIRIAK . T2 . "Untzi kartzela".....	40 lib/800 p.
JAUNES . T1 . "Errealitatearen mugetan".....	40 lib/800 p.
JAUNES . T2 . "Gerard Deabrua".....	40 lib/800 p.
CORTO . "ETHIOPIKOAK".....	43 lib/850 p.

GUZTIRA.....

zenbat ale	ordain beharrekoa

ORDAINKETA MOLDEA (aukera ezazu)

Fitxa honekin batera txeki bat igortzen dut ANTXETAREN izenean *

libera/pezetakoa

ANTXETA argitaletxearen kondura * pezetakoko diru ixurketa egitea

agintzen diot neure bankuari:

- nire bankua/aurrezki kutxa:

- sukurtsala:

- nire kontu zenbakia:

- SINADURA:

IZENA*..... DEITURA*.....

HELBIDEA*.....

HERRIA*.....

«Ander eta Yul» filmea Zinemaldian estreinatu

Ana Díez-en zuzendaritzapean eta Anjel Amigoren ekoizpenez errodaturiko «Ander eta Yul» luze-metraiak zine kritiko gehienek makilazoak jaso ditu iragan den aste-buruan Zinemaldiko Zabaltegi sailean estreinatu eta gero.

Uztailean, filmearen errodiaren lehendabiko egunetan Anjel Amigok astekari honetako kazetari bati aditzera eman zionez, pelikula gutxienez polemikoa gertatuko zen esperoan omen zegoen, baina gidoiak erakutsi duen edukia hain ahul eta topiko alderdikoia suertatu da ezen ikuslegoa ezin sinetsizko aurpegi imintzioka irten bait zen Antzoki Zaharreko aretotik.

Ez dugu ahanzi behar, luzemetraia hau instituzioen eskutik gailantki subentzionatua izan dela, hain zuzen Jaurilaritzako gidoi lehiaketako saritua izaki.

TRIKITIXA MAISU HANDIA ZENAK ELGETAGANDIK JASO ZUEN ALT XORRA

Iragan igandean zendu zen Eleuterio Tapia asteasuarra

Joan den igandean, irailak 18, trikitixaren historiaren katemaila garrantzitsua galdu da. 62 urtetan Asteasuko Eleuterio Tapia gaisotasun txar batek eraman du.

Makina bat mahai-inguru kontakizunez eta pasadizoz algaraka jarri ohi zuen Eleuteriok, Oria eskualdeko herri gehienetako festa eta giza arteak alaitu zituen urte askoz. Gatz bereziko trikitilari bezala ezagutu bagenuen ere, baserritar eta asteasuarra zen aldetik segalar bezala ere markak hautsi eta guzti egin zituen bere garaian.

Oso gaztetatik hasi zen soinuarekin, Elgetak erakutsi zielarik bai berari bai Juan bere anaia zenari. Urteetan barrena Eleuteriok jarri zuen inguruko herrietako erromerien maila, harik eta bere aldamenean ikasten hasitako Astiasaran edo Martin plazaratu ziren arte. Joseba

Tapia bere ilobak ere, osabaren Mintegia baserrian egin zituen lehen trikiti ikasketak; eta hari bezala, azken urteotan ehundaka ikasleri erakutsi zien bere seme den Juanekin batera.

Gaitzak jo zuen arte horretan ihardun zuen, trikitiaren sekretoak beldurragatik-edo inork erakutsi nahi ez zituen sasoian jadanik hasia zelarik. Hala ere esan ohi da, Tapiak, maisuak beti maisu, Elgetagandik ikasitako guztiak ez omen zituela jakin arazi. Argazkian Eleuteriorekin batera agertzen diren soinu-jole sonatuok (Laja, Martin, Epelde, Sakabi...) ekarriko ahal dute argitara altxorren zati ezkutu hori!

«Kilometroak»ek kultur hamabostaldiari ekin zion

Euskarak mugarik ez lemapean, urriaren 2an burutuko da aurtengo «Kilometroak» eguna Irungo ikastolak atondurik, ia zortzi kilometrotako ibilbidearen barrena. Iaz Zarautzen ospatutakoan ipinitako markak apurtzeko asmotan dira irundarrak, 90 milioi pezetatako sarrerak gainditzeko pronto.

Bestealde, iragan den larunbatean eman zitzaion hasiera jai egun nagusiaren aurretik aipailatu ohi den kultur hamabostaldiari. Igandean, Mikel Laboa eta Lluís Llach-en arteko kantaldiaz gozatu genuen Arteleku kiroldegian, bertan entzun ahal izan genituela euskal kantariak grabatzear daukan bere disko berriko azken kantuak. Kantaldiaz gain, ekitaldiatarik nagusienetarikoen artean taularatu zuen Ttanta-Topo antzerki produktorak «Agur Eire... agur».

Aste honetan

«Jazzle», Donostiak
badu jazz eskola
(46. orrialdea)

Bost euskaldun
Verines-go
literatur topaketan
(48. orrialdea)

Trikitilari Txapelketa
Azkoitian
(50. orrialdea)

«Hasteko hamar aste»
euskalduntzen
(51. orrialdea)

Kulturaren Aste
Borrastea
(52. orrialdea)

Munduaren zabaletik
kultura
(53. orrialdea)

MUSIKA TRESNAK, INPROBISAZIOA ETA AHOTSA LANTZEN
BARTZELONAKO ESKOLETATIK EGOKITUTAKO METODOLOGIAZ

Musika modernoa eta jazzaren bultzagile, «Jazzle» eskola zabaltzear dago Donostian

Donostian bada urtero Jazzaldi sonatu bezain dotorea, baina urtean zehar Altxerri, Etxekalte eta Be Bop tabernetako musika saio apurrak salbu ezer gutxi egiten da jazzaren gozatzeko. Urriarekin batera zabalduko da «Jazzle» eskola, agian talde berrien eragile bihur daitekeena.

Bartzelonako L'Aula musika eskolak nolabaiteko sukursal bat moldatu zuen duela bospasei urte Donostian musika modernoa eta jazzaren irakaskuntzarako. Garesti samar izaki, eta beste hainbat gorabehera tartekatuta, ez zuen aurrera egin ahal izan, trimestre batzuz irautea baino lortu ez zuelarik. Segidan eratuko zen Studio 4, berez musika klasikoaren ildotik abiatuta, nahiz eta gerora jazzak sail berezi gisan lekurik jasoko zuen. Eta bi urteren ondotik hau ere desaginda, hango talde batek eskola berri baten sorrera planteiatu du, egun errealitate bilakatu dena: Jazzle kultur elkartearen Musika Modernoa eta Jazz Eskola.

Donostiako Gros auzoan dagoen Bermingham kaleko egoitzak urriaren 3an zabalduko ditu ateak, urte osoan zehar eta hiru hilabetetako ikastarotan banatuta, musika modernoaren teoria nola musika tresnen jobidea lantzeko. Solfeoa, armonia eta in-

probisazio ariketekin batera gitarra, baxua, ahotsa, saxoa, flauta, klarineta, tronpeta, tronboia, pianoa, bateria eta perkusioaren teknikak ezagutu eta ikasi ahalgo dira dozena bat irakasleren eskutik.

Jazz musikoaren proiektuak instituzioen laguntza falta

Urte honen hasieran Jazzle elkarteak lagunak proiektu batez aztertu zuten honelako eskola berezi baten beharra, bai Donostiako Jazzaldiaren gertuko presentziagatik bai musikazaleengan nabari den demanda dela kausa. «Proiektuaren barnean», adierazi zigun Patri Goialdek, «musika modernoaren eta jazzaren irakasteko plangintza moldatu genuen, ze motatako instrumenturen ikastaroei ekingo genien eta ze irakasleren eskutik eskeiniko. Hamabi edo hamahiru lagun ginen sartuak, bakoitzak bere esperientzia berezia jorratuta».

Inolako laguntzarik gabe

Hamahiru irakasle, jazz munduan ezagunak direnak.

tamaina honetako eskola bat eraikitzearen zailtasunez jakitun, Diputazioari luzatu zioten proiektua, batez ere egoitza baten ezinbesteko premiaren kontu egingo zuelakoan. «Kontaktua egin genituen eta bai eta solastatu ere, baina bost hilabeteren buruan jaso genuen ezezko erantzuna (ekainean): azpie-

gitura eta diru baliapiderik ez omen zeukan une hartan Diputazioak».

«Guk ez dugu sekula dirurik eskatu, egoitza baten beharra azpimarratu besterik ez. Gehiago, trukean edo, geu prest azaldu gara beti aparteko ikastaro trinkorik eman ahal izateko edota eskolatik ateratako taldeen bi-

tartez jaialdirik eskaintzeko ere».

Besterik ezean beraz, lokal bat alokatu berri dute Grosen, eta konponketak gauzatzear daudela, datorren hila-betean egingo da beronen estreinaldia.

Musika modernoaren metodologia

Orain arte musika modernoaren lehen entseguak beldur izan ikasitakoak izan baldin badira ere, Bartzelonako L'Aula edota Taller de Musics eskoletatik igarotako musikariek ezagutu dituzte dagoeneko musika modernoaren irakaskuntzarako korpus teoriko eta metodologikoa.

Ameriketako Estatu Batuetako Berklee Unibertsitatean lantzen hasi zen guzti hau, han egin bait zuten topo jazz musiko hainbatek —Gary Barton, Pat Metheny, Jaco Pastorius...—, eta bazen tartean pedagogorik ere —William G. Leavitt, kasu—. «Hauen artean eraiki zuten delako teoria, Estatu Batuetatik barrena zabalduko zena. Bartzelonako jazz zaleek egokitu dute hango eskolatan, eta gu handik pasatu garenaz gero, bertatik jaso du gu hain ekarria».

«Konturatu gara, kontserbatoriotatik ateratzen diren

musikoak teknikoki iaioak izan arren, mugatuak sentitzen direla inprobizaziorako orduan, eta batik bat musika modernoaren konzepzioa ulertzerakoan. Partiturarekiko loturak ezin askatuzkoak dute gehienek. Eta arrazoiak agerian dira: musika moderna fusionamendu armoniko berezietan oinarritzen da, eskala eraikuntza propioetan, eta abar. Hori da hain zuzen erakutsi nahi dugun korpus teorikoa».

Mende honekin batera hasi zen jazzaren ondotikako hamarkada hauetan musikak bilakaera desberdina jasan du musika klasikoaren aldamenean. Garatutako berrikuntzak ezagutuko ditu Jazzle eskolako ikasleak, alderdi teorikoa zuzenki instrumentuetara aplikatuz.

«Guk jazz dugu gustoko, eta horretan entseiatzen gara. Horrez gain, esan beharra dago ordea, jazz esijentzi handiko musika dela, ez bakarrik teknika aldetik, bai

Amaia Zubiriarekin eginiko kolaborazioetatik ere ezagutuko duzu. R. Ramos 'Fito', Kramer taldeko baxua eta bai eta Litha taldean ere. Patri Goialde, Kursaal-en, Ceora taldearekin eta Miramar Big Band-en aritua; Txomin Artolarekin kolaboratzen; Bartzelonako 'Taller' eskolan ikasia.

Pianoa: Sorkunde Idigoras, 'Taller' eskolako irakasle izana, eta egun Miramar Big Band-en zuzendaria. **Iñaki Salvador,** Mikel Laboarekin lanean, Kursaal-en, Iñaki Salvador Trio-n; eta aurten Bartzelonara doa 'Taller'era irakasle gisan.

Baxua: Eduardo Salvador, Mikel Laboa eta Benito Lertxundirekin diskoetan nola zuzenean; Miramar-eko bajista eta Golden Apple Quartet-ekoa. **Bateria:** Paco Díaz, Akelarre taldeko bateria. **Ahotsa:** Loiola Garmendia, Be Bop tabernakoa eta Golden Apple Quartet-eko kantaria; kamara koral batean ere badihardu. **Perkusioa:**

Eskolan sortutako taldeek emanaldiak eskainiko dituzte Be Bop tabernan.

eta ezagupide aldetik ere. Kontu aipagarri bezala esango dizut nire ikasle izan direla Kortatu-ko bajista, Baldin Bada-ko bi gitarristak, Madarikatuak-ekoa...».

Jazzero ezagunak irakasle

Gitarra: Alberto Lizarralde, gitarrista akustikoan maisu, Imanol kantariarekin eta

Juan 'Chepito', Kuban luzaro ikasia.

Saxoa eta flauta: Txema Ariztimuño, Kursaal-ekoa; Bartzelonako 'L'Aula' eta 'Taller'ean ikasia. **Klarineteta:** Alberto Iriondo, Donostiako udal bandakoa eta TOL pop taldekoa. **Tronpeta:** Mikel Valcarlos, Basakabi-koa eta Miramar-en egona. **Tronboia:** Karlos Hipolito, Basakabi eta Miramar-ekin.

Ikasturtea bederatzililabeteetan

Urriaren 3an zabalduko den ikasturtea hiru hilabete-ko hiru sailetan banatuko da instrumentu bakoitzaren espezialitatean, trimestre bakoitzean 12 eskola-egun emango direlarik: banakako saiotan instrumentuari hel- tzean eta talde lanean inpro- bisazio, armonia eta solfeora- ko ordutan. Pianoa eta batera salbu, hasieran aipatu di- tugun beste tresnak oro ikas- leak berak eraman beharko ditu, nahiz eta eskolan ber- tan aurkitu dituen bestelako beharrezkoak: anplifikado- rea...

Asmoen artean, bestalde, emanaldiak eratzea ere plan- teiatu dute jadanik. Be Bop tabernan eskolaren hilabete- roko inprobizaziorako konboak egingo dituzte, eta hiruhila- betero bai eta jaialdi handi samarrak ere.

GORKA ARRESE

ANJEL LERTXUNDI, FELIPE JUARISTI, INAZIO MUJIKAK,
J.K. IGERABIDE ETA EDUARDO GIL BERA ASTUARIASEN

Bost euskal idazle gonbidaturik Verines-go literatur topaketara

Bost euskal idazle gonbidatu zituen Salamancako Unibertsitateak Asturiasgo Verines herrian burutu ziren literatur topaketetara. Solasaldi eta irakurketek moldatu zuten egitaraua, tartean izaki gaztelarrak, galegoak, kataluniarrak eta bertako asturiarrak.

Literaturzaleak gogoan izango du iaz Verines-en burutu ziren «Encuentros de escritores y críticos de las lenguas españolas» literatur topaketetan Jon Juaristik euskal narratibagintzari buruz esan zituenek piztu zuten polemika eta eztabaidagaia. Euskal Herriitik kanpora euskal literaturgintzaz erakusten den ikuspegia nola azalpena zertan izan ohi den jakitea ez ezik eztabaidarako eta azterketarako materiale frango agertzen delakoan, aurtengo edizioan euskal idazleak zertaz eta nola mintzatu diren laburbiltzen saiatuko gara orrialdeotan: oraingo honetan narratibagintzari eginiko gogoeten gainean, eta datorren astean poesiagintzaz aurkeztutakoari buruz.

Verines, Asturias-go kostaldeko herria

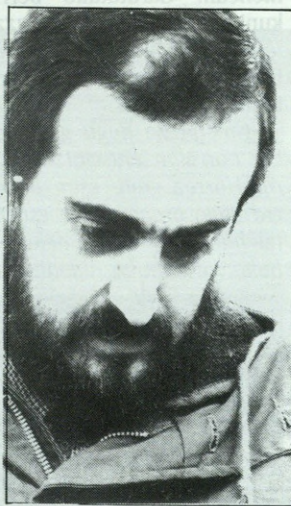
Kantabriatik barrena Asturiasgo kostaldean sartu eta gertu samar dagoen kostaldeko herria da Verines. Ederra

bere paisaia, edozein urtarotan. Handik hurbil dago Salamancako Unibertsitateak daukan jauregitxoa, erresistentzia eta egoitza gisan erabiltzen duena aipatutako literatur topaketen lekune izateko.

Inazio Mujika Iraola.

Verines-en Estatu espainolean mintzatzen diren hizkuntzetako literaturen mintegiak antolatzen dira, bertan izaten direla galegoak, gaztelar lumadunak, katalunia-

Juan Kruz Igerabide.

rrak, euskaldunak eta, etxe-koak, asturiarrak. Aurten irailaren 5ean hasi eta 9a bitartean aritu dira hainbat idazle, solasaldietan, eztabaidetan eta irakurketetan murgilduta: goizaldean beti gaztelar literaturaren inguruan, eta arratsaldean beste herrialdeetakoetaz.

Euskal Herriitik bost idazle gonbidatu zituen Salamancako Unibertsitateak: Anjel Lertxundi eta Inazio Mujika Iraola narratibagintzako ordezkari gisan; Felipe Juaristi eta Juan Kruz Igerabide, poesiagintzaren alorrean; eta Eduardo Gil Bera, saiakerari dagokionez.

Ponentziak eta eztabaidak mami nagusi

Han azaldutakoen berri jasotzeko J.K. Igerabiderekin solastatu gara, batik bat han

azaldutakoen inguruko inpresioak ezagutzearren, hurrengo astean han izandako beste zenbaiten hitzak ere ekarriko badizkizuegu ere.

«Debateak hartu zuten leku nagusia topaketen iraun zuten bost egunetan zehar». Gehiegizkotzat jotzen zituen itxura hartu genion. «Egia esan, azken egunera arte ez zen irakurketetarako betarik gorde, eta nire iduriko presaka egin ziren, ez modu egokiz. Hain zuzen, irakurketak beharko lukete interes handiena, literatur teoriak, kritikak eta ezagupide historikoez ihardutea baino. Praktika literarioa gutxi, beraz, eta denbora mugatuz, baldar».

Euskaldunen partetik, bi ponentzia aurkeztu ziren eztabaidagai gisan: narratibagintzari heldu zion Anjel Lertxundirena bata, eta poesia-

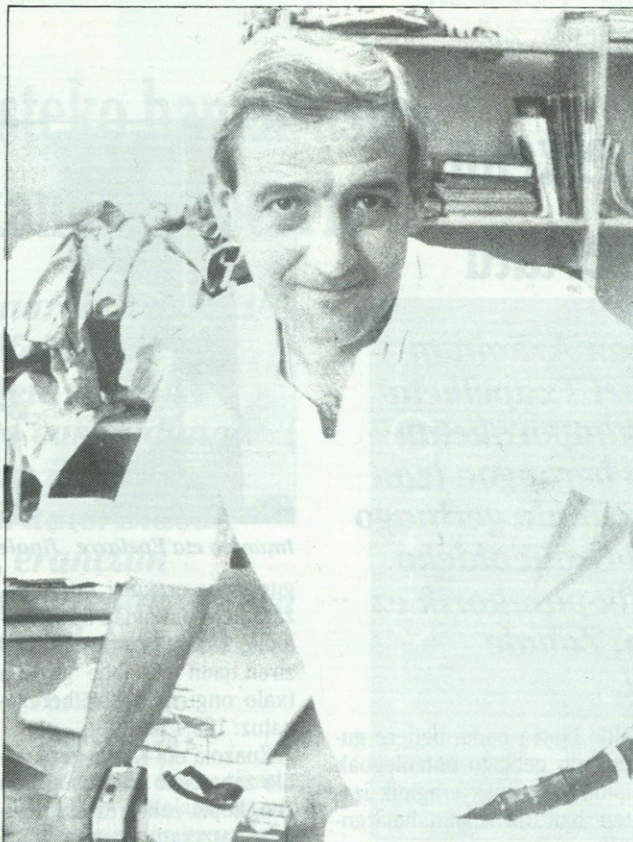
Eduardo Gil Bera.

Anjel Lertxundi: «Lurralde minatua igaro behar dugu»

Euskal narratibagintza gaur egun zertan den galdera egin zitzaien Anjel Lertxundiri Verines-go literatur topaketetan. Bereganajo genuen esandakoak laburbiltzeko asmoz, eta esku zabal luzatu zigun bertarako moldatu zuen eskuizkribua, zenbait pasarte argitara emateko.

«Gure kasuan garrantzitsua gertatu da une hauetan narratibagintzara poetak lerratu izana. Hizkuntzaren agoniarekiko ardurak eragindako arrazoi extraliterarioengatik nobelatzen zen bolar luzeegi baten ondoren, idazkeraren normalkuntza gremiala lortu zen, zeina hizkuntza literarioaren unifikazioarekin batera ailegatu zen garaiari dagokionez. Bakoitza bere bikotearekin elkartuta, literatur jeneroak, haue-
tan ziharduten idazleak bezala, 'gela estanko' edo 'bananduetan' aurkitzen ziren elkarrekiko komunikabiderik gutxi edo batere gabe. Preokupazio tekniko eta tematikoa, preokupazio linguistikoak itota suertatzen zen sarritan, zenbait kasutan proposamen linguistikoak baino egiten ez zirela nobelako erropaz jantzia.

«Generazio berri bat —Bernardo Atxagarekin abiatzen dena, eta unifikazioaren aldeko burrukan parte hartu ez zuena—, lastre narratiboaz aske, lehendabiziko aldiz arduratuko da soilik literarioa izango den gogoeta egiten. Aipa genitzakeen idazle askoren artean leudeke, besteak beste, Atxaga bera, Joxe Austin Arrieta, Sarrionandia, Felipe Juaristi, Patxi Perurena, zeintzuk poesiatik barrena ekingo dioten narratibagintzari edo erreflexio literarioari. Eta narratu dutenean, badaezpadako tartez eta ezberdin egin dute aurrekoen aldean —jenero literarioari buruzko kontzeptu mugatuari dagokionez behintzat—, baina era berean teknika narratiboei buruzko disputa antzu eta akademizitez, amildetarako bidean-edo.

«(...) Aipatu dudan generazio berriak bazekien hala ere, ez dela enbarazugarri pertsonaia nahiz joera baten atzean ezkutatzeko idazlea, ezakutatu egiten delako bakarrik. Kontutan hartzekoak intentzioa eta lorpena bait dira, ortodoxiarekiko errespetuz baldin bada nahiz hausturaz baldin bada ere. Enbarazugarriak tranpa, engainua eta perfidia dira, garbitasun narrati-

borik dotoreenez agertu arren.

«(...) Geldiune bat hartuz, aipa dezagun falazia bat. Inork ez du zalantzan jartzen Euskal Herriko egunerokotasunak nobelarako materiale ugari eskaintzen ez digunik, nahiz eta berau gure orrialdeetan agertzea arraroa gertatzen den. Argi dago gertakari garrantzitsu edo konfliktibo batek ez duela idazlea ilustre bihurtzen. (...) Oroitzapenek, ob-

serbazioek eta ikerketek bizikun erreala ordezkatzen dute, baina honek ez ditu sekula haiek suposatzen.

«Lurralde minatua igaro behar dugu. Zuhur gabilta beraz. Hain sutsuki burrukatu dugu kostunbrismoa, ezen guztiok kutsatu egin bait gaitu, ez narratze moduz, ideologiaz baizik. Kostunbrismoak hainbeste idealizatu zuen lurra, ezen gaur egun oraindik irauten bait du 'Arcadia rural'ak, kasu honetan ekologismoz gizendua.

«(...) Bidaia ordea egungoa behar du izan. Iraganari so egiten diogu eta galduta ikusten dugu, etorkizunari behatuz inoiz lortuko ote dugun dudu dagigu. Ekiogun beraz, orainari. Baina gure narratibagintzak ez dio helitzen. Lasagabaster irakasleak beldurra aipatu du karentziaren arrazoi gisan. Berak dioenez, euskal nobelagintza ez da inolaz ere errealtatearen eta esperientzia kolektiboaren kronika. Ez zen izan nobela kostunbrista bere idealismoagatik, eta ez izaten ari, orohar, gaur egungoa, bere intimismoagatik. Badirudi, diotso Lasagabasterrek, narratzaileak beldur direla errealtate historiko eta sozialari aurre egiteko.

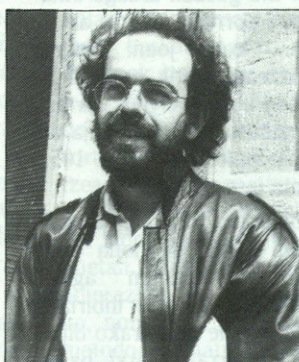
«Lasagabasterren arrazoiak nahasi samarrak direla uste dut, gure ingurune hurbilenetik omen datorkigun beldurra baino azpimarratzen ez duelako. (...) Proposamen narratibo eta tematikoekiko segurtasun ezak eragindako beldurrak sortarazten dit, baliagarri bedi erredundantzia, benetako beldurra.

gintzaz Felipe Juaristik luza-
tu zuena bestea.

«Ponentziak astunak eta teorioegiak gertatu ziren», eman zigun aditzera lgerabidek. «Jendea aspertu egin zela uste dut, kalitatez ere —gutxi batzu salbu— pobre samarrak izan bait ziren. Debatetik berriz, noizean behinekoak eta unibertsital tankera-koak, nahiz eta hizkuntz arazoa ukitzerakoan giroa berotuxeari gertatu».

Euskaldunen partaidetza

Ponentzia astunen aldame-
nean «euskaldunenean jendea esna arazi zuten behintzat. Sorpresazkoak suertatu ziren estiloagatik. Batez ere Felipe Juaristirena, literatur kritikoek erabili ohi duten terminologiatik ate, alegoriak erabiliz. Literatura egiteko beste modu bat da hori, eta jendeak gustoz hartu zituen,

Felipe Juaristi.

arreta piztuz gutxienik».

Irakurketei dagokionez, Inazio Mujikak narrazio bat irakurri zuen, osoki gaztele-raz, euskararako denborarik ez zela kausa. Igerabidek ber-
riz, poema pare bat irakurri zuen, gaztelerara itzuliak nahiz euskarazko bertsio orijinalean; biak, Elkar argitaletxeak plazaratuko duen liburuan agertuko direnak.

DABID ZUAZALDE

AZKOITIKO KANPORAKETAN MAILA ALTUXEAGOA ERAKUTSI

Zabale anaiak etxean jaun eta jabe gertatu

Joan den larunbatean Azkoitian burututako Trikitilari Txapelketa Nagusiko bigarren kanporaketan Urretxun baino giro beroagoa izan zen, bai Donostiako finala gertuago sentitzen zelako bai Urola aldeko zaletasunak oraindik parekorik ez duelako. Eta etxean, Zabale azkoitiarrak nagusi.

Barra-barra, Azkoitiko frontoia jendez beteta bertara iritsi ginenerako. Ilunabarreko 10etarako puntual zegoen mundua afal osteko kopatxoaren ondoko puro eta guzti. Lehendabiziko kanporaketan bezala, Esteban Larrañagak egin zuen aurkezle papera, eta Joxe Mari Iriondo eta Arranzabal anaiak epaimahaian.

Antolamenduari dagokionez zenbait eskazia eta zailtasun suertatu ziren zoritxarrez: eszenarioa huts samarra, soinujoleen izenak bereziki zehaztu gabe, soinuaren aldetik arazo teknikoak, eta (zorte txarra) une batez argi-indarra eten zela. Iriondo epaimahaikidea haserre samar zebilen harat honat mikroekin konponezina zela-eta.

Dena den, Urretxun baino jende gehiago bildu zen, zailtzarik gabe giroa dexente beroago somatu genuela, batez ere Donostiako finala hain gertu zela jakinaren gainean. Baina honek ere bere

alde txarra badu, betiere gutxi edo gehiago entzulegoak ipinitako giroak eraginik izaten bait du epaimahaiaren gain.

Maila hobexeagoa

Berotasunarekin batera urduritasuna dantzan zen airean gaueko 10etara heldu orduko.

Jauregi anaiak izan ziren taularako lehenak, nerbioak ageri-agerian, agian etxean ari zirelako eta jotzen lehendabizikoak gertatuaren kausaz. Eta gauzak areago okertzeko, porrusaldarekin ari zirela... argia joan! Halako trantzean haatik ongi jo zituzten kopla berriak eta pieza nahastuak (osaba Laja eta Kepa Junkera tarteka). 105,6 puntu jaso zituzten.

Bigarren, Zabale anaiak. Orain bi urtetik hona estilo berriaren bueltan agertu zaizkigu, eta inoren inbiriarik batere gabe primerako dijitalio bizkorraz. Gutxi baldin bada gainera, egundoko se-

Imuntzo eta Epelarre finalerako klasifikatu.

gurtasuna erakutsi zuten, gozatuz eta patxadaz lotuz melodia. Azkoitiarrak gertatuko ziren jaun eta jabe guztien txalo ongi mereziak bereganatuz: 109,1 puntu!

Zuazola eta Katxo gero, estilo zaharreko bikotea azaldu zen, kopla zaharrez eta erritmoz atzeratu samar (83,6 puntu). Laugarren berriz, eta kontrapuntuz, bikote berria: Goikoetxea eta Mariñelarena (96,1), soinu kromatikoaren teknikaz indartsu eta pieza zaillez —bi hilabetetako lana eta barrenetik atera zuten dena—.

Apeztegia eta Jauregik seguru eta garbi ihardun zuten, fandango mundialaz. Kopla berri eta politak eskaini zizkigutenak, gaueko sorpresa bikaina bihurtuz. Eskuratutako 106,8 puntuak gustora txalotu genituen.

Giroaren eragina?

Lizarribar eta Oreja neska bikoteak trebetasun berezia azaldu zuen saioaren azkenaldera ailegatzen ari ginela: biak aritu ziren kantuan, bai eta irrintzika ere. Jendearengana iristen jakin zuten, bukatu aurretikako jendearen txaloak lehortarazteraino, gi-

sa honetan 102,9 puntu erdietsiz.

Kasu hauetan izaten dira epaimahaiaren neurtzeko arriskuak, kontutan izaki mentuko emozioa. Urretxuko kanporaketan entzundako Gozategi anai-arreben gaitetik geratuko ziren, baina gure uste apalez aipatu, oriotarren teknika eta garbitasuna orduko hartan hainbat baloratu ote ziren zalantzan ipintzen dugula.

Azkenik, Etxeberría eta Usandizaga, 94,4 puntuz larrialdia pasatuz eszenategian.

Finala belodromoan

Datorren igandean, hilak 25, arratsaldeko 5'30etatik aurrera jotatuko da txapelketako finala Donostiako belodromoan. Honokoak dituzu, Tapia eta Leturia eta Junkera eta Motrikorekin batera, klasifikatuak gertatu direnak: Martin eta Imanol, Zabale anaiak, Imuntzo eta Epelarre, Apeztegia eta Jauregi, Jauregi anaiak, eta Lizarribar eta Oreja. Zorte on!

INAZIO IZETA
MAKALO

JAURLARITZA, BIZKAIKO ALDUNDIA ETA UDALAREN ELKAR-LANAZ

Prest da «Hasteko hamar aste» alfabetatze kanpaina berria

Rikardo Arregi zenaren eraginez sortutako lehen alfabetatze kanpainetatik hogeta urteak igarota, betidaniko euskaldunak bere ama hizkuntza jorratu eta lantzeko saioek dira. Bidean gorabehera ugari, erantzun ezberdinak tokian tokikoak eta era askotako esperientziak izan dira.

«Aurten bai» erakunde instituzionalek sortutako lan taldea da, lau urtetan alfabetatze kanpainen bidez betidaniko euskaldunak bere hizkuntza landuz mintzaira hobetu dezan. Elkarrekin honek iaz eratu zuen lehendabiziko kanpaina, «Zu Zeutara» metodoaren inguruan, eta bi mila inguru ikasle bereganatu zuen.

Kanpaina hauen bidez behin behineko alfabetatzea lortzea da helburua, ehun ordutako ikastaroetan. Hala ere, nahi izanez gero, beste ehun ordu eman dezake ikasleak bigarren maila bat egiteko, ikastarook Abenduan amaituz. Hortik aurrera ohizko bideak erabili beharko luke, EGA edota ikastaro teknikoak burutu nahi izango balitu, edozein euskaltzegan.

Idazten eta irakurtzen ikastea baino, euskara era egokiaz erabiltzean ikusten dute antolatzaileek ikastaroen garrantzia. Etxeko mintzairatik abiatuz bere hizkuntzaren aberastasuna eta arauak eza-gutu eta ederto aplikatzean, hain zuzen ere.

Euskaldungo ez-eskolatua

«Aurten bai» elkarteak, bestalde, eskolatik urrun dagoen giza multzoari zuzentzen dio, batikbat, bere eskaintza: «Orain arteko kanpainak, eskolatik hurbil dagoen euskaldungoari zuzendutakoak izan dira, eta hortik datorkie izan duten erantzun eskasa. Gehien bat maisu-maistragaiak, unibertsitariak, eta lanbidearekin loturiko motibapenak izan dituztenak, EGA lortzeko beharra izan dutenak, eta abar... Eta ikasleago esparru hori, dagoeneko, agortu da. «Hasteko hamar aste» kanpainak, aldiz, eskolarik izan ez dutenei, OHOTik pasa ez direnei, etxeko andreei, eta abarri zuzentzen zaio».

Antolatzaileen ustetan arrazoi honetan eta herri txikietara heldu ahal izatean datza iazko kanpainaren arrakasta.

Kanpainaren ezaugarriak bi lirateke: Batetik masibotasuna, ahalik eta euskaldun

Unibertsitatearekin eta eskolaren harremanik ez duen euskaldungoari zuzenduriko kanpaina: «Hasteko hamar aste».

ezalfabetatu gehien erakartzekotan. Bestetik aipaturiko giza esparruaren baidintzak kontutan hartzea, ikas ihardueraren norabidea ezartzean.

Metodologia eta irakaslegoa

Unibertsitatearekin eta eskolarekin harremanik ez duen euskaldungoari zuzendurikoak izanik, bi dira ikasleak hauta ditzakeen metodoak. Elkarrekin herriz herri sortzen dituen taldeetan sartzeari litzateke arruntena, eta ikasle gehienek hartzen duten bidea da. Bestetik, aurrekoetan sartzeko ezintasuna adierazten dutenei laguntzeko, nork bere kasa ikasteko metodoa asmatu eta aplikatzen dute iaztik. Horretarako

asteko ariketa liburu bat ematen zaio ikasleari, eta irakasle baten laguntzaz alfabetatze gidatua litzatekeen metodoa segitzen da.

Dagoeneko 50 bat irakasle izan da kontratatua ohizko baldintzak betez, herriko eskara menperatzea kontutan hartzen delarik. Halere, oraingoz, propaganda lana egiteko izan dira hartuak. Hauek etxetik etxe egingo dute 5.000 bat bisita ikasleak lortzeko asmoz. Horrez gain 110.000 gutun bidaliko dute, informazioa emanez, eta marketing mailan, Corte Inglesean jarri duten stand baten eta herrietan egingo dituzten luntxetan zuzenean azalduko dituzte kanpainaren nondik norakoak.

ARTURO IZARZELAIA

Paperetan idatziak

EUSKAL KANTAGINTZA
Telebisio espaino-lean programa bat grabatu genuen. Oso ondo tratatu gintuzten eta gus-tora irten ginen. Euskal Telebistan ere izandakoak gara. Hasiera ba-tean oso gutxi ordaintzen zuten, eta esan behar izan genien bakarrik kantatuko gurela ordaintzen bazi-guten. (...) Etxekoa, kanpoko baina gutxiago dela dirudi ETBn, askoz ere tratu txarragoa ematen zaio. (...) Esan ere, esaten du ber-din ordaintzen diela hemengo eta kanpoko kantariei (...). Ausartu ere egiten da ea zergatik kezkatzen garen esatera, azken finean, ETBn ateratzea propaganda omen dela gure-zat.

Ganbara taldea, («Eguna», 88-9-15).

HIZKUNTZ POLITIKARAKO IDAZKARITZA
Euskaldunok Espainiaren baitan eroso bizi-tzeko apostua beregain hartu bide dute jeltokideek. Hizkuntz politikaren alorrean ere helburu bera erakusten du Gasteizko Gobernuak. Mari Karmen Garmendiak adierazi legez, euskal-duntzeko aukera besterik ez duten erdaldunekiko begirune eta errespetoa gorde behar badugu, hobe dugu jadanik guz-titik espainoleraz berba egiten hasten bagara.

Jon Aldoni, (Punto y Hora, 528. zenb.).

ZINEMALDIKO GORABEHERAK
Munduko beste zinemaldi ospetsuen parean jartzeko puntualitatea da aurtan ezarri nahi den ohitura. Poli-tika berri hoenk lehen biktimak ekarri ditu eta goizeko saio-etan mutur handiko karpeta-dun bat baino gehiago ikusi dugu zotinka. (...) Bigarren neurria sakabanatzea izan da. Ingurue-tako hoteletan konzentrazio handiegia (...) eta karpetasun ugari inguruetako herrietara bidali dituzte. Malkoak eta za-puzkeriak ikustekoak izan dira.

J.J. Iribar, («Zinemaldiko aldizkaria», 3. zenb.).

ATXAGAREN OBABAKOAK
Liburuaren balioaz ez da inor kexu. Sinbolo-gia estaliez eta asmo izkutuez juzguak ematen hasiak dire-nak, ez dute literatura bere hartan maite, baina bestalde, guz-ti hori ere ikusten badute, Bernardoren mesedetan, mezua-ren polibalentzia lortu bait luke asteasuarrak. Lautasun an-tzutik «sinboloen baso den izadira» abiatu den euskal idazle bakarrenetakoaren Obaba ironiatsuan bere burua ere han kokatu beharra dauka literaturari literatura izan dadila eska-tzen dionak.

F. Ibargutxi eta A. Lertxundi, («Diario Vasco», 88-9-14).

MUSIKA KLASIKOA EUSKARAZ
Absurdoa da Bach-en piezak grabatzen hastea, ja-da oso ondo grabatuta dauzkagula-ko, berezitasun bat ez badago, esate baterako kantata bat euskaraz kan-tatua izatea. (...) Gure asmoa patri-monio musikala erabiltzea, kamara taldea garenez, guretzako molda-tua.

Maite Idirin, («Hemen», 88-9-16).

Jesus Mari Zalakainek puntua jarrita

Andres Osa 'Sakona'ri
(Herri kirol saileko kazetaria)

— Herri kirolak deitzen dena Eus-kal Herriaren kultur adierazpidez hartua izan da urtetan. Baina badiru-di, egun, herri moderno baten kul-turbideetan arrotz gelditzen dela; eta kirol esparrutik zokoratua. Ez ote da hiltze dagoen giza eredu mugatu baten ispilu, behar bezala garatzen ez bada, bera ere hiltze jarriko dena?

HERRI kirolak eguneroko lanari lotuta izan den zerbait da. La-netik sorturiko ekintza atsedenditan kirol bihurtu dena hain zuzen. Tradizioa izan da herri kirolaren zutabe bat. Tradizio horren eraginak tente iraun du. Gaur egun berebiziko indarrak ez du eragin horrek. Bestalde, lanetik sortu eta lanari lotuta izan ba-da ere, egun oinarri hori desagertzen doa. Horrela, bada, histori-koki herri kirolak izan dituen bi zutabeak ahuldu egin dira. Gi-zarte modernoak, industrializatuak, herri kirolak zintzilik utzi di-tu.

Herria, modernizazio urratsetan murgiltzen ari dela nabari da. Herri kirolak bide horretatik at gelditzen ari dira: atzera begira, gaurkotatzen diren kutsadurak eragin gutxi izanik. Horregatik, ba-da, Euskal Herriaren kultur adierazpide izan bada ere, gaur, gal-zorian dago. Herri kultura bere zentzu zorrotz eta zabalean, gaur eta hemen, herriak dituen arazoei erantzutea bada, herri kirolak ildo horretatik jo beharko luke. Horrela izango da dagokion eran herri kulturaren adierazpide. Ezinbestekoa da eraberritze lana hasi eta burutzea: lehiaketak, txapelketak eta abar eraberritu, ki-rolari berriak lortzeko bitarteko egokiak jarri, pertsonak, tekni-koak, hezketa, materiale, dinamika berri baten ardatzean uzta-ru.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Bilintx» liburudenda emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Marginalia», Joseba Sarrionandia. Elkar.
- 3.— «Exkixu», Txillardegi. Elkar.
- 4.— «Kaskajo bahuaren kasua», Anjel Lertxundi. Erein.
- 5.— «Sherlock Holmesen istorioak», A. Conan Doyle / J.A. Mujika. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskarazko Hiztegia», elkar-lanean. Adorez-2.
- 2.— «Euskal kantagintza berria», Pako Aristi. Erein.
- 3.— «Euskal Dinosaurioak», Alfontso Mtz. Lizarduikoa. Txala-parta.
- 4.— «Jean Etchepare medikuaren idazlanak», Piarres Xarri-ton. Elkar.
- 5.— «Baietz» metodoa, elkar-lanean. UPV / EHU.

Zine museorik handiena Londonen: MOMI

MOMI (Museum of the Moving Image) izena du Londonen ireki berria duten Zinemaren museoak. Zinemari buruzko Munduko Museorik handiena. Zine lanabesak, laser-ak, efekto bereziak... sar gaitezen barrura.

Irailaren 15ean ireki ditu ateak zinema eta telebistaren eleiz berriak. MOMI izena du eta London hirian kokaturik dago, bere helburua ahalik eta turista gehien erakartzea delarik.

Hiru mila metro karratutik gora dituen Museum of the Moving Image hau National Film Theater (Zinemateka britainiarra) erakundetik atera da, museo berria ere honen ondoan egin dutelarik. Ikusentzutezkoen mito guztien ospakizunerako eta zinezaleen atsegin eta heziketa moduan planteatu dute museoa.

Edifizioa bera, hiri erdian, arkitektura modernoaren puntaren puntakoa dugu. National Film Theater-etik sartu eta hall triangeludun batetik iragaten gara edifizio berrira. Irudiaren historia esplikatu dizkigute video monitorean bitartez. Ikusmena, erretinaren pertzepzio gaitasuna... Hirurogei monitore ezberdin aurkituko ditugu museoaren berrogeita hamar stand-en barrera.

XVIII. mendetik hasi, linterna majikotik eta zuri-beltzezko zinema mututik barrena gaur egungo efektorik sofis-

tikatuenerak aurkitzeraino helduko gara batetik bestera ibiliaz.

Diru pribatuak altxatako museoak

Diru publikorik ez du jaso museoak, zine, telebista eta argazkilaritzari eskainitako beste museo bat kudeatzen bait du britainiar gobernua. Batzorde moduko bat aritu da diru pribatua biltzen eta badirudi gauzak ondo atera zaizkiela.

Hori bai, Britainia Handian ohizkoa ez bada ere, MOMI bisitatzeko ordaindu egin beharko da. Museoaren antolatzaleen asmoa da turista ahalik eta gehien erakartzea, hauek ohiturik bait daude sarrera txartelak ordaintzen edozein tokira joanik ere. Gainontze-koan bertako gaztetxo eta zaharrena joko dute publiko potentzial bezala.

Halaz eta guztiz ere konpetentzia laster agertu zaio MOMIri. New York-en ere ireki dute antzeko beste museoak AMMI izenarekin: American Museum of the Moving Image.

J.M. HERITZ

Velvet Underground 88, dinosaurioen pizkundera

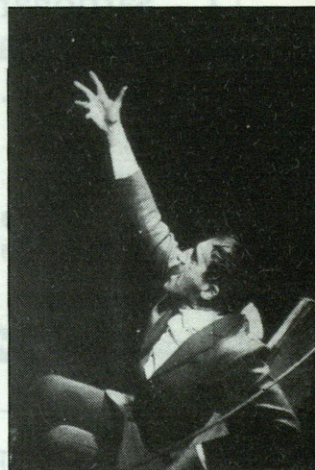
Velvet Underground taldea newyorktarra berriro ere piztuko ote den zabaldu da rockero zaharren artean. Andy Warhol-en ekipokide izan zirenek honen omenezko obra bat egiteko asmoa omen dute. John Cale, Maureen Tucker eta Lou Reed geratzen dira orduko talde ospetsutik. Hildakoaren gainean saiatuko dira bizitzen bizirik ere ez daukaten hiruok.

U-2 taldea ez dator bat bere biografiarekin

The Unforgettable Fire izena du Eamon Dunphy-k U-2 taldeari buruz argitaratu duen biografia. Taldekideak ez dira bat ere gustora geratu egileak egindako lanarekin. Detalle pribatu eta sekretu gehiegi kontatzen omen ditu. Beste askok berriz zera pentsatzen dute, muntaia publizitario bat baino ez dela. EEBBetan 100.000 ale kaleratu dira dagoeneko eta Britainia Handian 55.000. Sekula ez du hainbesteko arrakastarik lortu rock biografia batek.

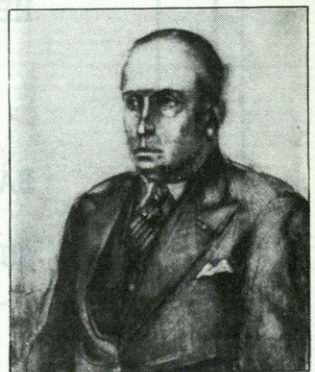
Tadeusz Kantor krakobiarraren antzerki berri bat muntatu

Ez naiz sekula itzuli-ko izena darama Tadeusz Kantor antzerkigile krakobiarraren azken obrak. Idazle honek berrogei urtetan burututako bederatzigarrena hain zuzen. Eskenategian poeta. Bere etxetik pasako dira pertsona ezberdin mordoak. Poeta bere bakardadean ageri da heriotzeko orduan. «Ez da bakarrik heriotzaz hitzegtzen, bestaldekoaz baidzik».

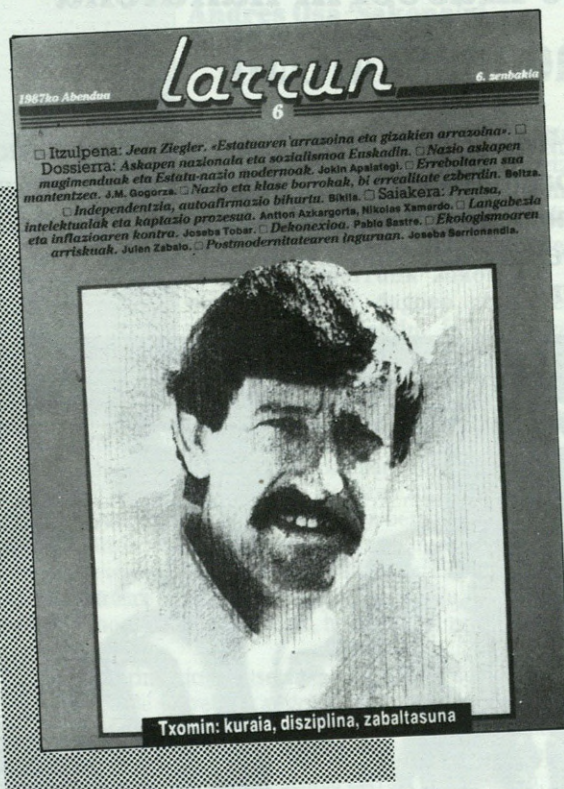
Van Abbe Museum Eindhoven-go erakargarria

Eindhoven Holandako hirian bada futbol ekipoaz eta Philips fabrikaz gain arte museo garrantzitsu bat: Van Abbe Museum. Henri Van Abbe enpresarioak eskaini zion museoa bere hiriri, arte obrak kolekzionatzen bait zituen. Edy De Wilde, Jean Leering eta Rudi Fuchs bere aurretik izan dituelarik, Jan Debbaut jarri dute orain museoaren zuzendari.

Seigarren LARRUN, jadanik salgai

Txomin Iturbe,
bere belaunaldia,
bere herria *
Askapen nazionala
eta sozialismoa
Euskadin * Jean
Ziegler * Jokin
Apalategi *
J.M. Gogorza * Beltza *
Bikila * Antton
Azkargorta eta Nikolas
Xamardo * Joseba
Tobar-Arbulu * Pablo
Sastre * Julen
Zabalo * Joseba
Sarrionandia * Baleren
Bakaikoa * Anjel
Rekalde.

**Euskal nazio proiektu bati buruz,
zu ere LARRUNen harpidedun.**

IZEN-DEITURAK.....

HELBIDEA.....

HERRIA..... HERRIALDEA.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA..... KONTUAREN ZENBAKIA.....

LARRUN

Ametzagaña 19 behea. 20012 DONOSTIA. Tlfn.: (943) 293 613

Euskadiko Ezkerraren zuzendaritza (edo zelan disziplina mentalik eza degradazio moralerako bide bihur daitekeen)

ren mailan, eta teorikoki Frantse-
sarenean ere) biltzeko gauza zen
alderdia zelako.

B.—Burruka harmatuaren ara-
zoan, politikoa ez baziren behin-
tzat, etikoki prolemak dituen ho-
rietako bat naizelako.

C.—Sozialismoaren aldeko ekin-
tza demokratikoa politikoa, marxis-
ta-leninista *burjeskorkor* deritzo-
ten hori bera, bat ere beldurrik ga-
be defendatzen zuelako balio *per*
se bat bezala, klase zapalduen al-
deko burrukan horregatio amore
eman gabe.

Eta zerekin egiten dugu topo?
Goikoa egia bada, ez Euskal Herri-
ko PSOEa, Espainiar Estatuaren
prokonsulak diren neurrian, arerio
nagusitatz daukan alderdiarekin,
ezpada jokaera politikoz PSOEn
sartzeko prest ematen duen alder-
di-zuzendaritza batekin. Edo beste-
la esanda, Euskal Herriko PSOE
bera bozak kenduta desegin barik,
Euskadiko Ezkerraratu gura lukee-
na: funtsean gauza bera.

Eskaera polit eta borobilak alde
batera utzita, baina Moore filoso-
foaren egia-aren bilaketaren etikari
jarraituz, alegia, dialektika eta zein
amarru guztiak bazter utzirik egia
bilatuz bagoaz, zer aurkitzen du-
gu? Errealitatea kritikoki aldatzen
saiazten den alderdiaren orde-
z, botere-mekanika bat bilakatu bide
den, eta bat ere diziplina mentalik
erabiltzen ez duen funtzionari mul-
tzo bat. Hona, bada, arrazoiak:

1.—**Arazo nazionalen:** inde-
pendentzia aipatzen ez delarik (al-
derdi horren bozemaile askok de-
fendatzen duguna), ezjakintasunik
handienean oinarritzen diren er-
gelkeria famatuak defendatzen di-
ra publikoki, este baterako, autoe-
rabakikuntza *egunero* egiten dela,
edo eta estatuaren bidez autoe-
rabakikuntza egin dugula. Eta hori
diot, askatasuna bizipen pertsonala
den esperientziatik, ezin atera bai-
taiteke ezelan ere gizarte baten as-
katasuna ari horretan moldatzen
eta lortzen denik. Ni neu seguru
nago gure gurasoak, Euskal Her-
riaren askatasunaren alde beti ibi-
li izan direnak, libre izan direna,
ez baina hain kaikulapiko direla, *li-
bre* direla, autoerabakikuntza egin
dutela, sinesteko. Kontraesan huts-
ean egonen ginateke bestela. Zertara
orduan hainbeste izerdi
eta ahalegin honez gero den dena
lortu badugu?

Eta ahanzt gaitzen oraingoan,
arazoak lar ez nahasteko, Aules-
tiak behin lparaldeaz esanikoak,

alegia, horretaz ez daukala berak
zer esaterik Euskadiko Ezkerrak
ez duelako bertan lan egiten.

2.—**Burruka harmatua:** gora-
go aipatu dugun Manzanas-en kasu
tristeia albo batera utzirik, argi eta
garbi dago euskaldun askok prole-
ma etiko bat dugula heriotze-zigo-
rrarekin. Eta haatik kontraesana
ikusten dugula edo eta zalantza la-
tza: ba ote dugu *esperantza arra-
zionalik* —izan ere, sistema demo-
kratikoaren oinarria dena— espai-
niar eta frantes estatuen demo-
kraziaz herri bezala deus erdieste-
ko? Niretzat erantzuna garbi egon
gabe ere, bakebideen aldekoa edo
naizela uste dut. Gerrate larregi
ezagutu baitugu Euskal Herrian az-
ken ehun urte honetan. Saia gait-
zen beste era batera!

Horrek, baina, ez du esan gura,
ETAk bakarrik darabilenik biolen-
tzia. Biolentzia, argi utz dezagun,
gaudelako Frantzian eta Espai-
nian. Eta ETAk egia bada ez dau-
kala Euskal Herriaren izenean ber-
ba egiteko eskubiderik, baita da
egia Espainiako eta Frantziako
gobernu hautatuek ez dutela ezer
esaterik Euskal Herriaz. Noizdanik
daukate legezkotasun gehiago, Esp-
painiako eta Frantziako poliziek
eta harmadek Euskal Herrian lpa-
rretarrek eta ETAk baino?

Onartzeko prest nago, batzuk
eta besteek daukaten legezkotasun
bakarra daukaten indarrarena de-
la, ez baina gehiago, edo alde ba-
tekoek daukatenik bakarrik, ale-
gia, estatuen indarrek. Beraz, ne-
goziazioa? Jakina, eta beren ize-
nean bakarrik, ez herriaren ize-
nean? Noski. Baina gure herriaren
kontra ari diren estatuei harra-
turiko guztia: ongi etorri! Gauzak
horrela zer pentsa daiteke Euska-
diko Ezkerraz eta ZEN planaz? Ez
dira gero harritzekoak dauden e-
zunikusiak. Noiz planteiatu dute Eus-
kadiko Ezkerraren buruek lege-
zkotasunaren arazoa? Zergatik?
Agian *errealistak* direlako? Alegia,
oztopo handien aurrean uzkur egi-
ten dutelako?

Eta ez ote hobe, beraz, Gastei-
zen PNVk, EAK eta EEk osaturiko
gobernu bat, Aljerian edo edonon
HBK eta ETArekin batera Espainia-
ko gobernuarekin negoziatzen
duen bitartean? Baina oraingoan
utopiaren inperioan sartu naiz
hain segur.

3.—**Sozialismorako bidean:** se-
guru asko arlo honetan dira gutien
kritikatzeakoak, Olaberri Euskal
Legebiltzarrean oraindik defentsa

interesgarriak egiten dituelako eta
projektu onak aurkeztzen. Pobre
eta zapalduarekiko sentikortasuna
ez bide da oraindik galdu. Botere
gehiago bilduz gero, ikusiko dugu.
Beste arloetan erakutsitako pobre-
zia intelektualak ez du fidatzeko
lar aukerarik ematen. Ikusiko du-
gu, barren.

Hasieran aipatu dugun proiektu
hori desegin egingen da? Ene azken
esperantza: barruan dauden hain-
beste abertzale eta lagun ezkertiar
zintzok barradera bat jartzea. Nik
neuk zoritxarrez amore eman dut
oraingoz.

ANDOLIN EGUZKITZA

Orain dela gutxi irakurritakoak
nire neurria gainditu duelarik,
asaskatzekotan, ezin izan dut
—amorrus aitortu behar— luma
hartu baino neure burua zeredozer
pentsatzera eta idatzera behartze-
ko, hain petral egin bait zitzauden
Bandres-ek, Uriartek eta Izkok
(baina lehenengoak batez ere, egia
osoa kontutan hartzekotan) esan
zuten. Meliton Manzanas gomuta
txarreko poliziburuaren heriotzea
zen aipatzen zena beraren herio-
tzearen hogeigarren urtehur-
rean. Eta aipaturikoek, baina Ban-
dres-ek batez ere, peto-pero horre-
tarako eskubiderik egon ez zela
zioten.

Eta norberak ezin harridura ge-
hiagoz bere buruari galde, ea be-
rauek etikaren historian beti hain
eztabaidagarri gertatu den gerla
justuaren arazoa erabaki ote duten
zirt edo zart batetan. Franco-ren
kontra egitea antidemokratikoa
ote zen? Eta Carrero Blanco-rena?
Are gehiago, zer esan behar digute
hainbat euskaldunek, gure gura-
soek, espainiar eta katalanekin ba-
tera egindako gerrateaz, batzuk
errepublikaren alde eta besteek in-
dependentzia edo autonomiaren
fabore? Ezer esango ote digute?
Zoritxarrez beldur naiz ezetz. Poli-
tikarien tristeia, herria ergeltzat jo-
tzea.

Badakit oso erraza dena politi-
kaz publikoki berba egitea. Ba ei
dagoelako beti interes izkutuen
bat, edo kontraktatz jotzen den
alderdiaren aldeko egiteko nahi-
kundera, edo ez dakit nik zer. Ha-
atik, oraingoan Euskadiko Ezkerraz
mintzatzen saiatuko naiz, orain arte
beraien bozemaile izan naize-
lako eta beraian ukan dudala-
ko hainbeste esperantza on jarrita.
Eta amorrus egingen dut saioa,
egundaino alderdi honen bertute-
tzat jotzen nituenak hutsaren hu-
rrango bihurtzen ari baitira ene
aburuz alderdiarren berronen zu-
zendaritzaren oraingo jokabideaz.

Hiru zirela esan daiteke, la-
bur-labur eginda, Euskadiko Ez-
kerraren alde egiteko neuzkan arra-
zoak:

A.—Euskal Herriaren historia
modernoa, lehen bider indepen-
dentziazealeok, hots, separatistok
eta federalistak (Espainiar Estatu-

Emakumeen amarrukeriak

(Zarautzko Lizardi Sariaren irabazlea).

1

Afari on bat zela tarteko
bilduak elkarrengana
batzutan etsai baina bestetan
lagungarri da edana
ondo dakizu gau goxo haren
aje bihurtu zarena
luma hartuta etsi etsian
hustuko dut barne dana
bertsoen bidez lortu nahiean
bestela ezin dedana.

2

Halako errez ahaztu al duzu
pasa genuen arratsa?
nagitasuna beti izan da
maitasun-printzen erratza
zure berririk ez dut inondik
hau isiltasun garratza
hondoa jota dabilkidanez
animoaren orratza
lotsak irentsiz neuk emango dut
lehendabiziko urratsa.

3

Gogoan daukat Agotak maite
ez zitun artzai harena,
Joaquin Sabina «Soledad» eta
Becquerren enararena,
Falta bazaizu... falta bazaizu
Koldo Izagirrarena,
maitasun kontu txatxu hoiekin
betea daukat barrena
kolpez itsatsi zenidanetik
gaisotasunik zaharrena.

4

Neskaxa eder ile-hori bat
afaritarra ageri,
denek kideztat nahi zintuztenez
sortu zen nahiko komeri
zure ondolik uxatu nitun
hamar-hamabi azeri
diximulorik batere gabe
gero ondoan eseri,
maitasunean ta gerran ezin
erreparatu ezeri.

5

Zuri begira ari nintzela
inondik eginahalean
ardo pittin bat eskatu zendun
era apal apalean
ez nuen jakin botila husten
kopa aho-zabalean
bihotz-gisako mantxa more bat
geratu zen mantalean
geroxeago indartuko zen
zirraren seinalean.

6

Ahots lakarra, ahots sakona
ahots aguardentoso,
ez naiz harritzen, bourbon edanez
pasa zendun gau osoa,
kontrapundutat jazmin usaiko
perfume gozo gozoa
zuri-beltzeko pelikuletan
Greta Garbok zuen soa
zure ondoan hutsaren hurren
ez al litzake gaixoa!

7

Bourbon txurrit bat edan orduko
nahiz eztarriak irakin,
gizona ezin kejavu da ta
diximuloari ekin
pentsatu nuen, azaldu ezak
jaio hintzela birekin,
eskumuturra tinko helduaz
bozik zakarrenarekin
Bogart bainintzan agindu nizun
«muñeca zatoz nirekin!».

8

Aurkitzen bezain errez badenez
galdu genitun lagunak
nola aldegin asmatzen dugu
bista piska bat duginak
tsolarke hartan eman zitezkeen
egunak eta egunak
hango algara neurri-gabeak,
hango hitz goxo, legunak,
azkenerako «a bourbontones»
irteten zitzaizkigunak.

9

Bi begirada elkar uztartu
nik zurean, zuk nirean,
pelikulako galai modura
nengoen pozak aidean
Bogart ta Bergman ikusirikan
hortantxe zeluloidean
joan nintzaizun musu sakon bat
emango nizun idean
esan zenidan «hagola geldi,
ez hasi lizun-bidean!».

10

Aurpegi batek nola estali
ezezkoaren orbaina
bihotz-beteko eskeintzarentzat
mespretxuaren ordaina
ernegatuta azaldu nizun
«Ai filologa bikaina,
Pray Bartolome irakurtzea
ondo ikusten dut baina
harek ziona zer sinisturik
ez daukazu alajaina!».

11

Musua zuk zeuk eman zenidan
bosgarren bourbon luzean
lehen ere mila ikusitako
sofa baten babesean
nik nola uler nezakeen ezer
zuk garbi joka ezean
lehenengo ezetz, ondoren baietz
taktikekin jolasean
Nazioarteko Maisu izango
zinake ajedrezean.

12

Zailen zailena hastera denez
ez zen izan musu faltik
loreak ere entzun nahi eta
bota nizkizun galantik
esan zenidan «barkatzen dizut
dituzun begiengatik»
zer esan zendun gogoan daukat
baina ez dakit zergatik,
berde berdeak ditudalako
ala zuten txispangatik.

13

Eguzki-printzek urratu zuten
ia gauaren azala
«etxera lagun egingo dizut»
nire azken diosala
zuk erantzuna, atariraino
laguntzea nahiko zala,
ez al dakizu alaja horrek
egin zenidana dala
haurrari eman goxokia ta
gero kentzea bezala.

14

Deitezketan zeu geratu zinen
zertan ez deitu orduan
hartuko zaitut pertsonak ura
bezala basamortuan
inularreko tonu moreak
iristen diren orduan
bihotz mintzean oroitzapenak
pilatzen zaizkit morduan
pentsatzeraino nik hainbat pena
mundu honetan nork duan.

15

Konturatu naiz oroitzapenik
ezin dela musukatu
beste gauzarik ezin dut egin
nere malkoak xukatu
irabazletik galtzailerako
paperak azkar trukatu
Bogarten gisan hasi nuena
Bilintxen eran bukatu
errukiaren ukendurikan
ez zaidazula ukatu.

16

Lore-sortaren txartel atzeko
bertso hauek abestean
gerta daiteke nitaz ahaztua
damutzea tupustean
badakizu ba, ze herren duan
berriz elkar ikustean
tori hamaika larrosa gorri
zuzetako ezustean
dozenarako falta den hori
zerorri zeran ustean.

ANDONI EGANA MAKAZAGA

Definizioak zehaztuz joan ahala, pasa itzazu letra guztiak bakoitzari dagokion beheko taulako laukira. Taula osatu ondoren Vladimir I. Lenin iraultzaile handiaren esaldi baten aurrean suertatuko zara.

	H 2	D 11	D 8	F 5	G 11	B 3	I 5	G 5	A 6	E 9
I. Zuzenezin.....	D 6	F 6	F 2	A 3	E 4	B 1	E 12	G 1	I 9	
II. Ebakuntza aurreko kordegabetzea..	D 4	I 12	B 8	E 1	G 3	F 1	A 1	F 7	B 7	H 6
III. Laudatuz, gorespen eginez.....	A 4	B 10	D 5	I 11	E 8	G 2	F 9	B 6	I 2	
IV. Ezinegona.....	A 8	F 3	H 4	D 9	H 8	E 3	G 10	G 4	H 3	A 11
V. Artezitu.....	B 9	H 12	I 6	I 8	G 12	G 7	E 7	D 1	F 10	
VI. Arabiakoa.....	F 8	E 11	D 7	I 3	E 5	H 5	A 5	B 11	F 12	G 6
VII. Ganoragabe.....	A 9	B 5	H 11	I 4	A 2	I 10	B 12	D 2	E 6	
VIII. Ipar. Goizaldea.....	G 9	I 1	D 12	E 2	H 10	A 10	F 4	B 2	H 9	D 3
IX. Besteren hiru aldiz duena.....										

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A												
B												
D												
E												
F												
G												
H												
I												

(soluzioa 11. orrialdean)

TXINGURRIAK

Joan den hilabetea lagun talde bat elkartu eta Aralarra joan ginen mendian bazkaltzeko asmatan. Gure traste guztiak prestatzen ari ginela familia bat iritsi zen geunden belazera.

Entsalada zeukaten bazkaltzeko eta hantxe ari ziren letxuga-ostoak garbitzen. Bapatean emakumeak txingurri bat ikusi zuen osto batetan eta bi aldiz erreparatu gabe zapaldu egin zuen.

—Baina zer egin duzu —hasi zen oihuka senarra—. Erotu egin al zara edo?

—Zer ba? Txingurri bat besterik ez zen-eta...

—Zaude, zaude. Ikusiko duzu orain! Txingurri guztiak hiletetara etorriko dira!

ARRANTZA ASPERGARRIA

Gazte bat arrantzan ari zela, paseatzen ari zen gizon heldu bat inguratu zitzaion. Bost bat minutuz begira egon ondoren eta irribarre maltzur batekin zera galdetzen dio:

—Zeharo aspergarria izan behar du ba, orduak eta orduak geldirik egotea, arrainak amua noiz helduko zai, ezta?

—Ez ezazue —uste —erantzun zion arrantzaleak—, beti egon ohi da elkarrizketarako prest etortzen zaigun babaloreren bat.

• • • • •

Hipermetropia zuzentzeko teknika kirurgikoa

OFTALMOLOGIAK egindako azken aurreakada guztien artean leku berezia hartu du orain arte ia ezinezkoa zen hipermetropia operatzeko posibilitateak. Operazio hau, *Keratomileusis* izenarekin ezagutzen dena, oso delikatu da eta azken urteotan oftalmologia erabat irauli duten teknika eta aurrerapen berriak erabiltzea eskatzen du.

Tornu kirurgikoa da tresna gakoa operazio honen arrakastarako. 70eko hamarkadan asmatu zen, eta ordutanik hobetuz joan da, gaur egun doitasun handiko tresna izanik. Oraingo horrelako bi tresna bakarrik daude Espainian, Bartzelonan bata eta Valentzian bestea.

Keratomileusis 5 dioptriatik gora duten hipermetropieentzat gomendatzen da. Interbentzioak 30 bat minutu irauten du eta ez du ondorengo ospitaleratzetik eskatzen. Operazioa bitartean kornea zati esferiko bat ebakitzen da, ondoren tornuaren bidez tailatzen dena dioptriak konpentsatzeko. Azkenik, 'lente natural' hau pazientearen begira lotzen da josturaz edo oraindik esperimentalak diren teknikak erabiliz (kola biologikoak, adibidez). Horrela, 20 bat dioptria jaisteraino irits daiteke. Pazienteek, batzaz beste, hiru aste barru zuzpertzen dute ikusmena.

Teknika hau hasiera batetan, José Ignacio Barraquer medikuak Kolombian frogatu zuenean, kornea jela egiten zuen, zuzenketa kirurgikoa egin ahal izateko. Gaur egun, ordea, tornuarekin operazioa freskoan egiten da, eta arrakasta portzentaia askoz ere handiago da.

XABIER AGIRRE

Euskaldunak ere Seulen

MINGAIN pesimistek diotenez Seuldik ez da dominadun euskaldunik etorriko. Aizkolari edo segalariren bat joango balitz akaso. Ezagutuko ote lituzkete? Indar gutxi egiten dugu igual. Felix Erauskin hura ahalegindu zen, Melbourneko hartan (1956), jabalina olinpikoa palankaren estiloan jaurtikitzen, baina munduko federaziotik etorri zen debekua; eta 95 metro iristen zituen harek, eta aldian marka ederra zen! Kronikari espainolen ustez hura injustizia bat izan zen; nolana ere —español haiek bategi esango zuenez— «pena eta gloriarik gabe» galdu zen orduan erreordman famoso horietako bat izateko aukera.

Beste aukera bat Barcelonan izan «genezake» (gerok inkluditzen gara, misteriosuki), larogitambikoetan. Komentatzen bait da ordurako, Seulen tenisa ezagutu den lez, pilota proba olinpikotzat ezagutuko dela. Hori litike euskaldunentzako urrezko dominaren batez gozatzeko beste abagadune egoki bat, ordea gauza jakina da, eta ARGIA honetan bertan aritzen gara beste nonbait horretaz, arrakasta probable horiek Espainiak eta Frantziak dastatuko lituzketela, eta beren nazionalismo errespektiboan mesedetan baliatuko lituzketela.

AURTENGO jokuok hasi baino lehentxeago, PEN klubaren bilera izan da Seulen, eta horretara nentorren. «Pen» «luma» da ingelesez, eta gainera Poesia, Entsaioa, Narratiba esan nahi dezake: «idazleen kontuk», bistan da.

Korean «transizio demokratiko» prozesu zelebre horietako bat bizi dute orain eta, hango PEN zentroa osatzen eta eragiten zuten idazle ofizialen on-

doan, kongresuan parte hartzeari uko egin zioten idazle progresistago batzuk ezagutu genituen. Zazpi koreatar idazle preso zegoen eta haren motibuarekin izandu zen kalapita. Gobernuak askatuko zituela aginduta zeukan, gero berriz hitza jan zuen eta zazpirak preso zeudelarik atera ginen handik. Estatubatuarrek, kontraesan korra badirudi ere, kritikoenetarioak ziren, eta haiek eraman zuten preso haien askatzearen aldeko inizatiba. Alferrik, zeren eta «gonbidatu gintuztenak ez genituela zapuztu behar» eta «asiar mentalitatea ezagutzen ez genuela» argudio lamentagarriek gure idazleen gehiengoak komentzitu bait zuten itxura denez, eta kondenatu ere ez genuen egin Roh-ren gobernuaren politika tristea.

PEN hau, ikusten duzunez, presoek arduratzen da... baldin eta idazle badira. Zergatik dira preso, idazle horiek? Zenbat preso dago, idazle ez denik? Gure profesioko batentzat asko galde-tzea dateke. Dena den, bere funtzioa betetzen du PENak, eta hainbat oker salatzen du, hala nola —Kongresu honetan— Hegoafrikako apartheidia edo Rumania populazio hungariarren aurka daraman atzerriratze politika.

Koreatar progresista haiek, ofizialak ez bezala, «nazio literaturaz» eta «nazio eraikuntzaz» mintzatzen ziren, sentidu errebindikatibo batean. Gu eta alemandarrak bezala, bitan banandurik egonki haiek ere. Japon-pekota etapa kolonialaren ondoren (1910-45) Koreak gerra bereziki latza nozitu zuen (1953), eta ondoren gaurdainoko erdibiketa (Iparra-Hegoa, 38. paraleloz).

Koreerak ez dauka, bide batez esatea dago, beste inongo hizkuntzarekin famili harremanik: euskara lez umezurtz da... Baina a zer umezurtza! Batasunaren asunto horretan eta —amini bat— kolonialismoa zela eta haienak geurea gogoratzen bazidan ere, koreatarrek, gure aldamenear, sendo eta sano bizi dira oso, ehunetik ehunek dakitelarik beren hizkuntzaz... —gu, konkretamente, erdaldunak «nuestra lengua»ri buruz mintzatzen entzuteaz nazkatu gara oraintxe.

Seulen, literatura txiki eta zapaldu batzuk topatu genituen: Quebec, Puerto Rico, Slovenia... Bat ere ez, ordea, gurea bezain txiki eta zapaldu. Edozeini gure hizkuntzaren egoeraz mintzatzen gintzaizkiolarik, harriduraz begiratzen zigun, «a, eta euskaraz idazten duzue?» edota «baina zuenak ez dauka bueltarik eta». Eta azken lagun horren esanak, ikusitakoak ikusita eta esperientziak esperientzi, egiaren traza guztiak ditu. Objetiboki... of course, «objetiboki» kondenatuta gaudete eta ez gara sekula independente izango, bakarrik...

EUSKAL PEN zentroak urtea beteko du aurki. Puerto Rico, Cambridgen eta Seulen izandu gara, eta Holanda eta Canada joateko prestaketan gabilta. Diruz urri gabilta momentuz, baina aberasteko esperantzak baditugu noski, gure lurraldeak administratzen dituzten hiru edo lau gobernu boteretsuren laguntza estimagarri.

PEN honen zereginak, guk ikusten dugun eran, dira, batetik, erlazioantzea, eta bestetik, idazleen eskubideak zaindu daitezen gure laguntza aportatzea, batipat libre izateko edonork izaten duen eskubidea, kontrakoa eta proba gogorrez demostratzen ez deno.

Gu, beraz, garbi dago zertara jarri gara PENaturik: gure literatura, gure hizkuntza... Hitz batez, gure nazioa —optimismo eroak aldebat— itotzeko zorian dagoenez, plataforma bat bilatu dugu, gauzak diren bezala esan eta gure eskubideak nola-hala defenditzeagatik.

PABLO SASTRE

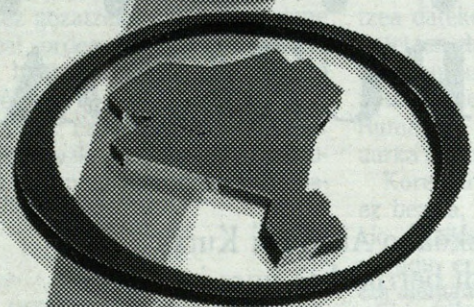
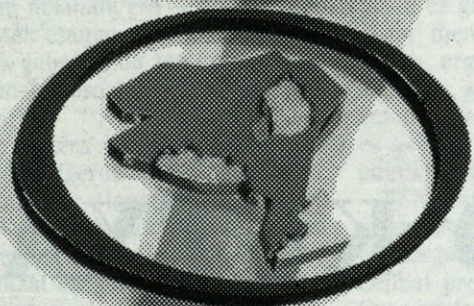
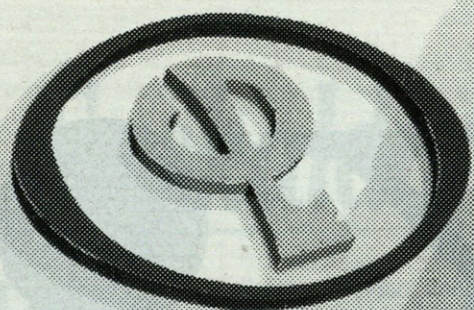
GK:

GIPUZKOAKO KUTXA • • • • • CAJA DE GUIPUZCOA

● Hauxe da Gipuzkoako Aurrezki Kutxa
Probintzialaren irudi berria. Eta gure izen berria
Gipuzkoako Kutxa da.
Gu garen eta izan nahi dugun guztiaren sinboloa.
Iritsi bait da etorkizunari adarretik heltzeko ordua.
Eta gure esperientziak erakutsitako onena bilduko
dugu, aro berri bati esperantzaz beteta ekiteko. Guk
ez dugu atzera begiratzen eta saiatuko gara, jo ta ke,
Gipuzkoak aurrera egin dezan.
Gu garelako Gipuzkoako Kutxa.

**Gipuzkoar guztiekin gaude
etorkizunari begira**

CAJA LABORAL POPULAR LAN KIDE AURREZKIA

- Euskal Herri osoan ordezkaturik dagoen Kutxa bakarra gara.
- Euskal Lehen Enpresa-Taldearen bultzatzaile garen Entitatea.
- Eta gainera... hona gure gaztetasuna:

1959

1988

Lehen Bulegoa	190 Bulego
Lehen Bezeroa	725.000 Bezero
Lehen Milioia	221.000 Milioiko aurrezkia

...29 urtetan soilik.

- Zatoz elkarlanean parte hartzera.

**Horrexegatik,
Lan Kide Aurrezkia
"Euskadiko Kutxa" da**

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**

Euskadiko Kutxa